

ARCHITECTUURREIS

DENEMARKEN // ZWEDEN

KOPENHAGEN
ZUID-KOPENHAGEN

MALMÖ

ARCHIPEL

Vakmanschap, landschap en herbestemming van havengebieden

Hoewel Vlaanderen nooit met volle overtuiging in de parade heeft meegelopen, heeft het conceptualisme zijn hoogdagen nu wel achter de rug. De Nederlandse helden zijn moe en studiereizen naar Frankrijk zijn achterhaald. Vlaamse architecten en architectuurstudenten kunnen terug hun affiniteit opbouwen met onder meer de Zwitserse en Oostenrijkse 'bouwmeesters' die hun constructieve kunnen en gevoel voor materialiteit ter tafel spreiden. Met onze Vlaamse waardering voor ambacht kunnen we ook in Scandinavië terecht, waar wordt getoond dat leefkwaliteit alleen kan worden bereikt indien vakmanschap wordt geïntegreerd op alle ontwerpniveaus.

Een tweede belangrijk thema in de door Archipel eerder voorgestelde reis naar Kopenhagen en Malmö van mei 2006 is de verfijnde relatie tussen architectuur en omgeving. De Zweden en Denen gebruiken het landschap om stedelijke interventies te structureren. Al dan niet nieuw ingerichte pleinen, parken en tussenruimtes zijn op een hoger niveau getild door objecten een tweede betekenislaag toe te kennen.

Het landschap heeft een grote rol gespeeld in de geschiedenis van Kopenhagen, met de verdedigingslijn als bepalende factor in de stadsontwikkeling. Het gevolg was een militaire en een burgerstad in en aan een groot watergebied. Prijsvragen over wat nu te doen met de historische stad en een leeggelopen havengebied zijn gewonnen door inzenders die de strategie hanteren van revitalisatie door subtiele puntsgewijze invullingen. Soms wordt zelfs geen bebouwing meer aangegeven, maar elementen die het landschap structureren zoals bossen, parken en kanalen. De winnaars gebruiken het landschap als structuur, waarbij de rol van het waterfront bepalend is. Een nieuw concept, met als centrale element het contact en het contrast tussen stad en zee, moet zowel Kopenhagen als Malmö weer impact geven.

De 'noordelijke architectuur' kenmerkt zich door een integratie op alle niveaus en een ondogmatische houding tegenover architectuur. Deze integratie verloopt van groot -het verweven van landschap in urbane gebieden - tot het kleinere schaalniveau - de aandacht voor architecturale details.

De oriëntatie van de sociale woningbouw naar de haven en de blokbehandeling -die met kleine maten grote effecten sorteren-, het directe en indirecte lichtgebruik, de combinatie van open en intieme ruimtes en het interieur dat het exterieur reflecteert, zijn elementen die onze Vlaamse gedachtengang over architectuur op een positieve manier kunnen beïnvloeden.

DENEMARKEN

KOPENHAGEN

Skagerrak
K. Skagens
Frederikshavn
Læsø
Aalborg
JYLLAND
Anholt
Aarhus
DENEMARKEN
Esbjerg
Odense
Fünen
Kopenhagen
Seeland
Mön
Lolland

Overzicht

Van de 12-de tot de 19-de eeuw was Kopenhagen een zuivere entiteit, sterk afgescheiden van de wereld door solide omwallingen. In dit gebied liggen zeven eeuwen bouwkunst die deel uitmaken van de Deense identiteit eenvoudigweg omwille van hun historische betekenis.

De grote verschillen in landschap tussen de meest noordelijke reliëfrijke regio en het zuidelijke gedeelte gekenmerkt door de alluviale vlakte, zijn te verklaren door de afgelegde weg van het ijsfront tijdens de ijstijden.

Het noorden is steeds een ontspanningsgebied geweest, in scherp contrast met het warme westen van Kopenhagen en de kustgebieden Kǒge Baai en Amager die steeds zijn ingezet voor praktische doeleinden. De bouwers aan het einde van de 19-de eeuw en het begin van de 20-ste eeuw verkozen om te vertoeven in het mooie landschap in het noorden en zij gebruikten vaak de meest bekende architecten hiervoor. Tot vandaag hebben deze tradities van het noorden een invloed op de architectuur en de stedenbouw van de binnenstad. De gebieden ten westen en ten zuiden van de hoofdstad ontwikkelden ook hun eigen architectuur doorheen de eeuwen. Zij slaagden hier echter in zonder de hulp van architectuurcoryfeeën. De explosieve groei van de 20-ste eeuw nam de vorm aan van geheel nieuwe conurbaties.

De handelshaven

Vlakbij de lokatie van het hedendaagse Slotsholm zou reeds in de achtste eeuw P.C. een handelspost aanwezig zijn geweest. De locatie is het eerst genoemd door Saxo Grammaticus in 1026. Een aantal documenten uit het einde van de 12-de eeuw gaven het de naam Hafnia (haven). Geschreven bronnen uit de 13-de eeuw benoemden de locatie als Kǒpmannæhafn (koopmanshaven). Een landeigenaar, de bisschop van Roskilde, Absalon genaamd, wordt beschouwd als de stichter van Kopenhagen omdat hij in 1667 een fort bouwde van militair belang. De structuur van de omwalde stad met twee toegangswegen is fundamenteel onveranderd sinds de Middeleeuwen. De versterkingen rond de binnenstad en Christianshavn zijn in verscheidene fases opgetrokken. Wanneer Kopenhagens dagen als versterkte stad eindigden in 1856, weerspiegelde dit architectonische werk de kunst van oorlog en stedelijke idealen van de Renaissance en de Barok.

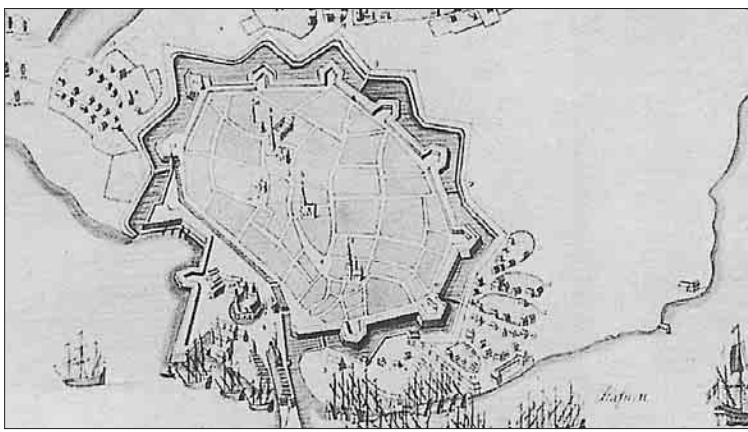
De koning-architect

Christian IV was op alle vlakken een Renaisssanceprins. Als bouwer (en misschien als architect) heeft hij enkele van Kopenhagens grootste en meest waardevolle gebouwen gecreëerd waarbij hij de Nederlandse Renaissance als kenmerkende stijl voor de stad heeft gemaakt. Christian IV was ook een vernieuwer wat betreft woningbouw. Hij zorgde voor een beslissende breuk met de bekende stedenbouwkundige en woningbouwpatronen door onderdak voor het permanente personeel van het leger op te trekken. Gedurende meer dan 350 jaar zijn deze complexen een voorbeeld geweest voor talloze Deense woningbouwcomplexen.

De Renaissance-koning maakte echter zijn grootste indruk met stedenbouw. Kopenhagen is enorm uitgebreid onder zijn heerschappij met Nieuw Kopenhagen en met de planning van de geïncorporeerde zeehaven Christianshavn.

Brand en stedelijke opbouw

Alles wat stedenbouw, architectuur en het initiatief van gewone mensen met zweet en tranen hebben opgebouwd, kan in een paar uren worden verwoest. De eerste van de Kopenhaagse branden in 1728 werd gevoed door talloze houten huizen.

Dit was een les voor de toekomst en er werd een regelgeving in het leven geroepen, waardoor de bouwkunst in de Deense hoofdstad grondig veranderde. De koning en de staat namen de gelegenheid te baat om tegelijk impressionante architectonische bouwwerken te realiseren. Het eerste Christiansborg was een Barokpaleis dat 50 jaar in volle glorie bleef staan tot een volgende brand het volledig verwoestte. De twee grootste stadsbranden openden de weg voor een nieuwe oriëntatie in architectuur: het classicisme.

Frederik V begon in 1749 een geheel nieuwe wijk uit te leggen, Frederiksstaden, die de thuishaven was van de adel en de handelaren. Rond het midden van de 18-de eeuw was ook de haven van Kopenhagen onderhevig aan grootse uitbreidingen. Het was een tijdperk waarbij overzeese handel voor fortuin zorgde. Op de vijf eilanden ten oosten van de ingang van de haven werden grote huizen gebouwd voor het leger.

De dynamiek van de stad kon niet binnen de omwallingen worden gehouden. Hierdoor zou ook de koninklijke familie en de aristocratie de maagdelijke natuur en afzondering van de 'maisons de plaisir' opzoeken.

De Napoleontische oorlogen vonden plaats in een tijd van onrust en dit culmineerde in Kopenhagen tot het bombardement door de Engelsen in 1807. Het resultaat was dat in 1813 de stad bankroet ging en de unie met Noorwegen kort nadien werd ontbonden. Dit was geen goed klimaat voor grootschalige bouwprojecten. Het grootste werk is zelfs uitgevoerd met een krap budget en vaak zijn de ruïnes en zwartgeblakerde muren van oudere gebouwen hergebruikt, zelfs voor het Christiansborg Paleis.

In het midden van de 19-de eeuw vonden radicale veranderingen plaats in geheel Denemarken en Kopenhagen in het bijzonder. De stad had een gevaarlijke staat bereikt van onverdraagzame overbebouwing en een stinkende vuilheid. Vijfduizend inwoners van Kopenhagen stierven aan cholera. De eerste stoomlocomotief deed zijn intrede, de absolute monarchie was vernietigd en de status van versterkte stad was teniet gedaan. Ook de architectuur maakte een aantal wendingen na een lange classicistische periode. Het liberalisme sleepte het land mee in architectuur en politiek. De liberale houding ten opzichte van de basisregels van architectuur brak uit in theatrale constructies, een industrialisatiegolf en individuele woningbouw. Iedereen met een beetje geld en verbeeldingskracht kocht een stuk land buiten de vergane stadswallen. De grondprijzen stegen in een onvoorstelbare snelheid waardoor alles heel snel moest gebeuren. Jan-met-de-pet had op een spoedtempo een spotgoedkoop gebouw in elkaar getimmerd.

Keerzijde van de vrijheidsmedaille

Naar het einde van de eeuw waren architecten het moe om internationale modellen te gebruiken uit het verleden. Tegelijk werden ze zich bewust van hun Deens en Scandinavisch erfgoed. Het Nationaal Romantisme zorgde voor monumenten voor de democratie, een unie van kunst en volkscultuur rijk aan beelden.

Het begin van de 20-ste eeuw was zowel veelbelovend als bedreigend. Rond 1900 werden een aantal gemeentes geïncorporeerd bij Kopenhagen waardoor de oppervlakte van de stad verdrievoudigde. Het was bedoeld om de druk van de explosief groeiende bevolking op de stad weg te nemen, maar dit vereiste stedenbouwkundige planning. Carl Strintz, de stadstoezichter van Bonn stelde een mengeling van Duits Romantisme met bochtige wegen en Engelse ideeën over tuinsteden voor. Het voorstel liet niet veel tastbare sporen na, maar het idee van planning op grote schaal was geïntroduceerd.

Ondanks de resolute initiatieven van woningbouwverenigingen, kwam er een woningtekort tijdens de eerste wereldoorlog zodat de overheid voor het eerst een actieve rol moest gaan spelen. Het traditionele gesloten bouwblok is geopend om zon en lucht binnen te laten, wat de weg plaveide voor het functionalisme.
Het functionalisme kende zijn doorbraak in de Scandiniavische en Deense architectuur in de product- en woningbouwtentoonstelling in Stockholm in 1930 door wat toen was gekend onder de naam Swedish Society of Industrial Design. Arne Jacobsen gaf zijn eigen elegante versie van de 'witte stijl'. De grootste verwezenlijking van het functionalisme in woningbouw was het geïntegreerde balkon dat een geheel nieuw geveltype introduceerde.

Regeneratie en toekomst

De tweede wereldoorlog en de bezetting van Denemarken maakte een einde aan de experimenten van de dertiger jaren in kunst, cultuur en gemeenschap. De architectuur in de jaren '40 was wel gefocust op de functionele traditie als principieel belang.
In 1947 is een algemeen plan voor de regio Kopenhagen uitgezet door de architect Peter Bredsdorff. Residentiële gebieden bevinden zich hierin rond vijf 'vingers' die zicht uitstrekken vanuit de stadskern. Als een eenvoudig symbool van een plan gebaseerd op bestaande ontwikkelingen, had de schets een belangrijke professionele en politieke betekenis in de loop der jaren. Om een groot deel van de stedelijke groei in de stad te herleiden naar het zuiden, voerde de overheid in 1961 een wet in om de planning in de Køge Baai te vereenvoudigen. De uitbreiding van deze strook stad is uniek omwille van zijn grootte en de recreatieve waarden die zijn toegevoegd door planning. Midden de jaren '80 was er een nieuwe interesse in hoogbouw en de staat zorgde opnieuw voor inspiratie.

Doorheen de hele tweede helft van de 20-ste eeuw is stedelijke vernieuwing een uitdaging geweest voor Kopenhagen. De vernieuwing van de bestaande stad ging door tot de jaren '90, waarbij de meeste inspanningen zijn geleverd in Vesterbro. Momenteel buigt men zich over de gebieden dichtst bij het stadscentrum. Deze projecten richten zich op een gehele stedelijke vernieuwing die heeft te maken met de fysische staat van de wijkgebouwen, de stedelijke ruimte en het landschap binnen sociale en culturele condities. In dezelfde periode vond een grootscheepse bouwgolf plaats aan de oevers van de binnenstad, terwijl de voormalige haven werd getransformeerd tot een exclusief woon- en handelsgebied. In de laatste helft van de jaren '90, kreeg de Deense hoofdstad een fikse uitbreiding van het metronetwerk en de Øresundbrug bracht de stad op internationale schaal. Ørestaden op Amager en de verbinding met de luchthaven zijn één van de voorbeelden waarbij deze nieuwe dimensie naar voren komt.

Holmen

Met zijn kunstmatige kanalen en maritieme sfeer is Holmen, de voormalige Koninklijke Marinehaven van Kopenhagen, een gebied van betekenisvolle architectonische waarde met een verrassende natuurlijke schoonheid. Het gebied is de laatste jaren onderworpen aan een grondige stedelijke vernieuwing. Wanneer de marine in 1991 het Holmen-gebied verliet, werd door het ministerie van cultuur besloten om op deze locatie een aantal kunstscholen te situeren. De eerste in 1996, was de Architectuurschool van de Koninklijke Academie die in een gebouwgroep op Frederiksholm trok tussen het water en de Danneskiold-Samsøs Allé. De gebouwen zijn de laatste 225 jaar opgetrokken door architecten als Philip de Lange en Ferdinand Meldahl. Vilhelm Lauritzen was verantwoordelijk voor de renovaties. De twee 150 meter lange gebouwen aan het water en de weg markeren de grenzen van het eigendom van de school. Het Nordre Magasin warenhuis is omgevormd tot tekenkamers en kantoren, terwijl het gebouw aan de weg twee auditoria en een grote tentoonstellingsruimte huist. Tussen beide gebouwen, zijn een aantal kleinere bouwwerken die zijn omgebouwd voor administratie, kantine en ateliers. Het robuuste karakter van de gebouwen is bewaard gebleven en de nieuwe toevoegingen zijn uitgevoerd in discrete vormen en kleuren. De juxtapositie van de nieuwe en oude gebouwen creëert een ruimtelijke variatie in de totale opzet, hoewel de aanpassingen lijken te zijn beïnvloed door zorgvuldige, budgettaire overwegingen.

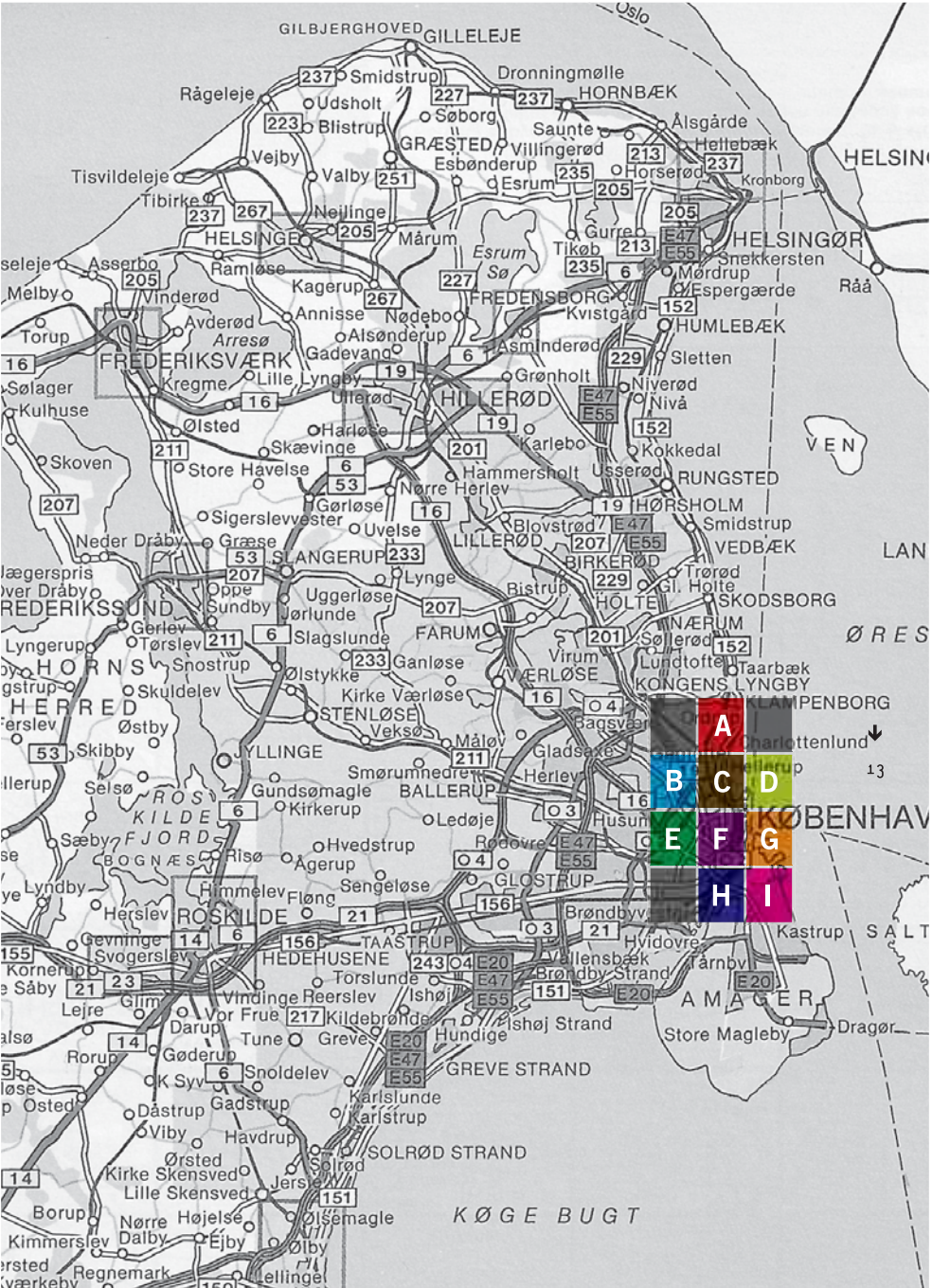
De verlaten 17-de eeuwse rode bakstenen opslagplaatsen, kazernes en metaalgieterijen huizen nu theaters, galerieën, restaurants, kantoren, winkels en de Koninklijke Academies voor theater, film, design, architectuur en muziek. De bootschuren uit 1827-1836 aan de Kanonbådsvej zijn van 1998 tot 2000 gerenoveerd door PLH Arkitekter A/S. De architecten hebben sommige sporen van veroudering gehouden, zoals de ingezakte hoeken van de daken en de originele constructie, hellend naar het water. Met de nieuwe opera, een ontwerp van architectuurbureau Henning Larsen dat in 2005 is voltooid, zal Holmen zonder twijfel het nieuwe culturele centrum van de Deense hoofdstad vormen.

OVERZICHT STADSDELEN

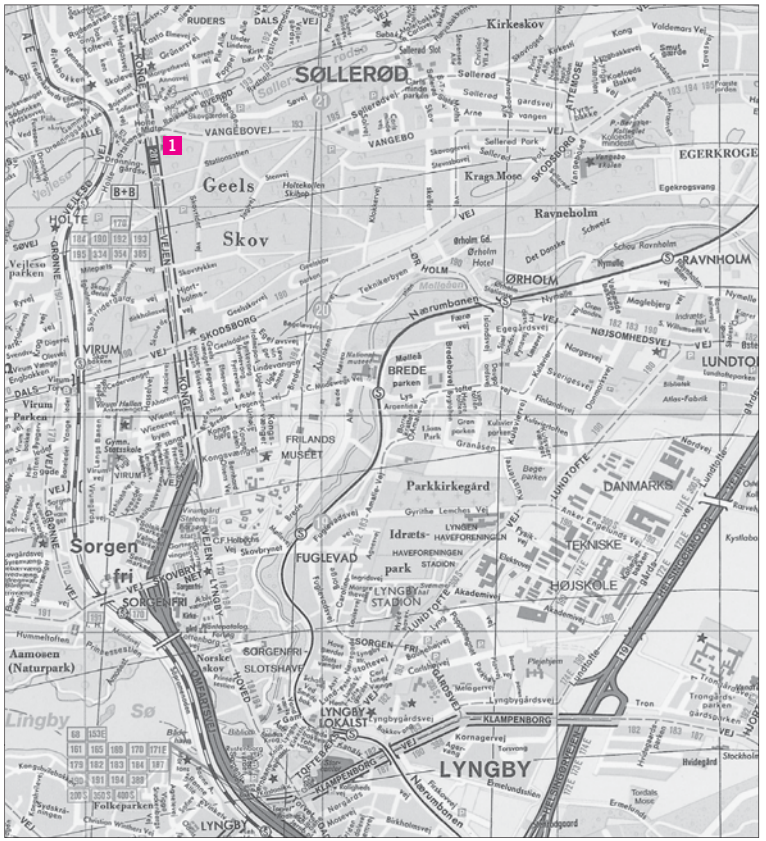

A
B
C
D
E
F
G
H
I
GILBJERGHOVED
GILLELEJE
Oslo
Dronningmølle
HORNBÆK
Rågeleje
Udsholt
Søborg
Saunte
Ålsgårde
Hellebæk
GRÆSTED
Villingerød
Vejby
Esbønderup
Horserød
Kronborg
Tisvildeleje
Valby
Esrum
Tibirke
Nejlinge
HELSINGE
Mårum
Esrum Sø
Gurre
Tikøb
HELSINGØR
Snekkersten
Asserbo
Ramløse
Mørdrup
Espergærde
Råå
Melby
Vinderød
Kagerup
FREDENSBORG
Kvistgård
HUMLEBÆK
Torup
Avderød
Arresø
Annisse
Nødebo
Alsønderup
Asminderød
Sletten
FREDERIKSVÆRK
Gadevang
Grønholt
Søager
Kregme
Lille Lyngby
Niverød
Kulhuse
Ullerød
HILLERØD
Nivå
Ølsted
Harløse
Karlebo
Kokkedal
VEN
Skoven
Skævinge
Store Havelse
Hammersholt
Usserød
RUNGSTED
Nørre Herlev
Gørløse
HØRSHOLM
Sigerslevvester
Uvelse
Blovstrød
Smidstrup
Neder Dråby
Græse
LILLERØD
VEDBÆK
SLANGERUP
BIRKERØD
Lynge
Trørød
Oppe Sundby
Uggerløse
Ristrup
HOLTE
Gl. Holte
SKODSBORG
Jørlunde
FARUM
NÆRUM
Gerlev
Tørslev
Slagslunde
Virum
Søllerød
Snostrup
Ganløse
Lundtofte
Taarbæk
Ølstykke
VÆRLØSE
KONGENS LYNGBY
Skuldelev
Kirke Værløse
STENLØSE
KLAMPENBORG
Østby
Veksø
Måløv
Bagsværd
Charlottenlund
Skibby
YLLINGE
Gladsaxe
Selsø
Smørumnedre
Herlev
Gundsømagle
BALLERUP
Kirkerup
Husum
Ledøje
Sæby
Hvedstrup
Rødovre
Risø
Ågerup
Lyndby
Himmelev
Sengeløse
GLOSTRUP
Fløng
Hersley
ROSKILDE
Brøndbyv
Kastrup
Gevninge
Svogerslev
TAASTRUP
Hvidovre
HEDEHUSENE
Vallensbæk
Tårnby
Korneruo
Torslunde
Brøndby Strand
Lejre
Vindinge
Reerslev
Ishøj
AMAGER
Vor Frue
Kildebrønde
Ishøj Strand
Darup
Tune
Greve
Hundige
Store Magleby
Dragør
Rorup
Gøderup
Snoldelev
GREVE STRAND
K Syv
Karlslunde
Gadstrup
Karlstrup
Dåstrup
Viby
Havdrup
SOLRØD STRAND
Ørsted
Kirke Skensved
Solrød
Lille Skensved
Jersie
Borup
Nørre Højelse
Ølsemagle
KØGE BUGT
Kimmerslev
Dalby
Ejby
Ølby
Regnemark
Hellinge

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL A ---

A
B C D
E F G
H I

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

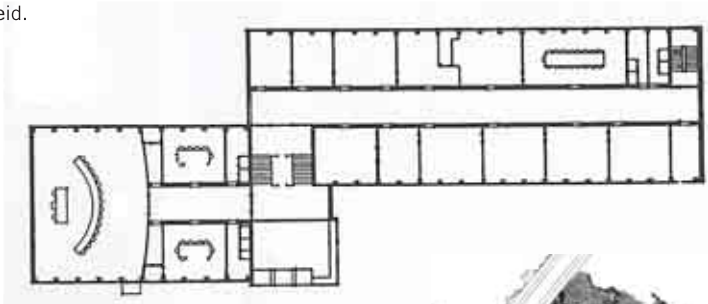
1 Arne Jacobsen en Flemming Lassen
Raadhuis Søllerød, Øverødvej 2, Søllerød

zie pagina 16

ARCHITECT || Arne Jacobsen
OPLEVERING || 1939
ADRES, WIJK || Øverødvej 2, Søllerød

In 1939 wonnen Arne Jacobsen en Flemming Lassen een open prijsvraag voor een gebouwencomplex bestaande uit een raadhuis, een bibliotheek, een bioscoop en een conciërgewoning. De plannen voor de drie laatstgenoemde gebouwen werden eerst uitgesteld en daarna vanwege de oorlog definitief afgevoerd. Het alleenstaande raadhuis bestaat uit twee volumes die ten opzichte van elkaar zijn verschoven. Op het scharnierpunt ligt de hal met de belangrijkste stijgpunten en de loketten voor het publiek. In de achterste vleugel van vier verdiepingen zijn de kantoren opgenomen, terwijl in de voorste vleugel die lager, dieper en korter is, zich de raadszaal en de commissieruimtes bevinden. Het compositorische spel van de plattegronden en de gevels, de verbinding tussen de twee volumes en de glazen inkomhal op de hoek tonen hoe openbare gebouwen verderbouwen op de methodes en ervaring opgedaan bij private woningen. Dit proces is later ook in omgekeerde zin toegepast. Deze invalshoek is in al Jacobsens werk van na de tweede wereldoorlog op te merken. Architect Lassen heeft het raadhuis enkele jaren later uitgebreid.

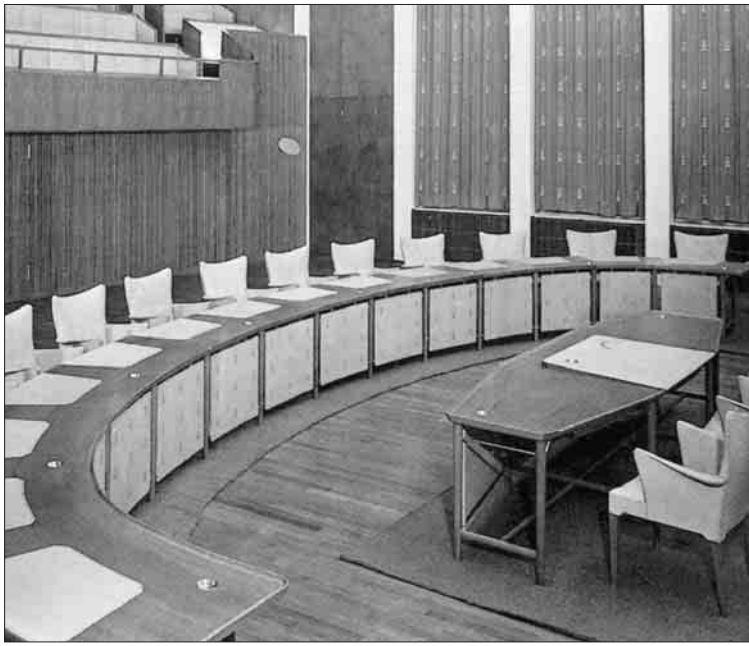

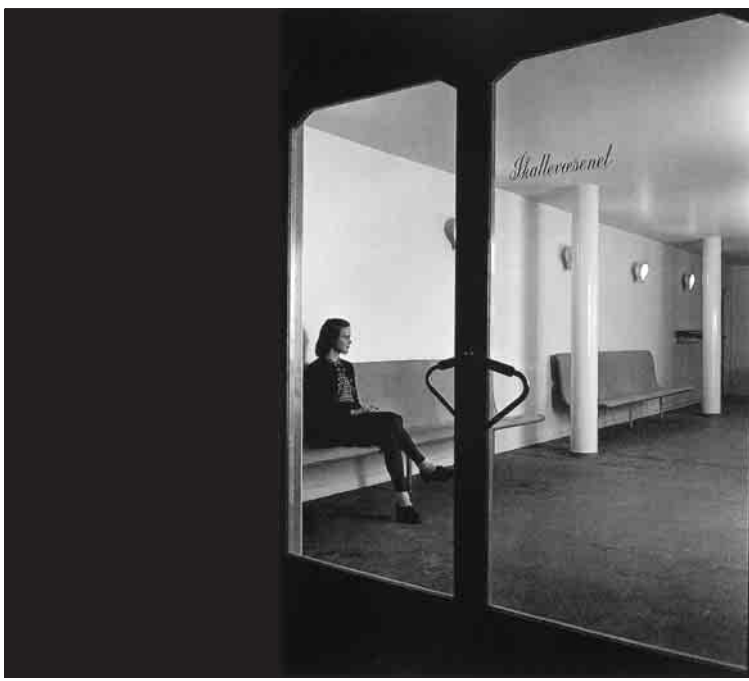

Skalleversenet

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL B ---

A
B C D
E F G
H I

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 **Jørn Utzon**
Bagsværd Kerk, Taxvej 16, Bagsværd

zie pagina 22

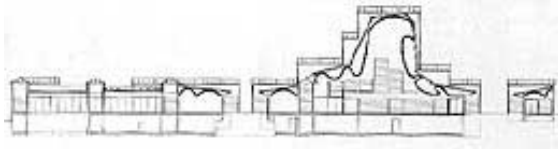
ARCHITECT || **Jørn Utzon**
OPLEVERING || **1974-1976**
ADRES, WIJK || **Taxvej 16, Bagsværd**

De Bagsværd kerk is Utzons eerste en enige opdracht voor Denemarken, maar is zonder twijfel een toonbeeld van zijn durf, onafhankelijkheid en nood aan verfijning. Algemeen staat de architectuur van sacrale ruimtes meestal voor het opzoeken van constructieve extremen. Utzon gaat introspectief te werk, maar slaagt er toch in een gevoel van overstijging teweeg te brengen. In plaats van erg donker te werken zoals Sigurd Leweretz, opent hij de kerk naar het licht van de hemel zodat ontelbare nuances van wit worden gecreëerd.

Tussen de berkenbomen en met zijn rug gekeerd naar een rumoerige straat, straalt de betonnen balk- en kolomconstructie met prefab invulelementen en aluminium dak een industrieel, bijna streng uiterlijk uit. De wandelgangen en verbindingen zijn overdekt met glazen daken. De gevels zijn echter bekleed met witte geglazuurde tegels die het licht reflecteren en het rigide karakter verzachten.

Ook het interieur van de kerk is bijna helemaal in het wit afgewerkt. Door indirect en direct licht dat wordt gefilterd door zwevende sculpturale vormen verandert het witgeschilderde betonnen plafond steeds van sfeer. In Utzons eerste schetsen is te zien dat deze architect zich voor de bijzondere plafondconstructie heeft geïnspireerd op de hemel en bewegende wolken. Constructief gezien wordt het golvende plafond gedragen door de glazen wandelgangen.

De muren zijn uitgevoerd in speciaal behandeld wit beton, de vloeren kregen witte betontegels die zo zijn verfijnd dat ze kwaliteit uitstralen en de constructies zoals het scherm aan het altaar dragen geglazuurde witte tegels. De witte kleur staat in contrast met banken in bleek pijnboomhout, ontworpen door Lin Utzon, en een gefragmenteerde wand in hout tussen de kerkruimte en de ingang. In contrast met het rationele exterieur, creëert het zacht glooiende interieur en het witte licht een transcendent gevoel.

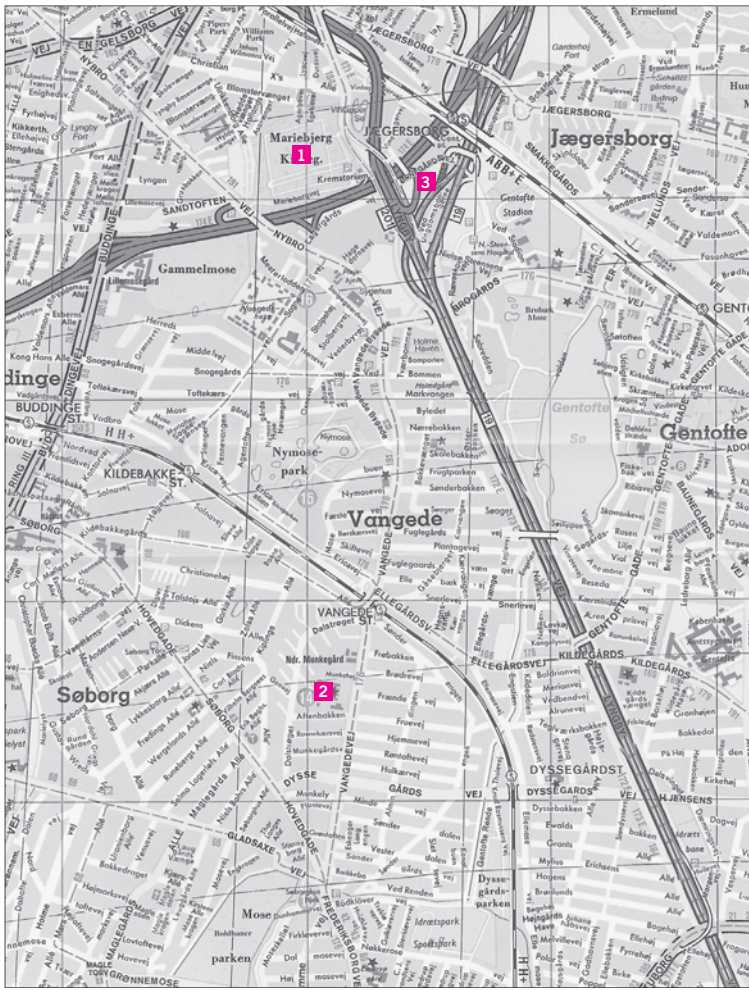

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL C ---

A
B C D
E F G
H I

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 G. N. Brandt
Mariebjerg Begraafplaats, Mariebjergvej, Gentofte zie pagina 26

2 Arne Jacobsen / Dorte Mandrup
Munkegård Basisschool, Vangedevej 178, Søborg zie pagina 28

3 Dorte Mandrup Arkitekter
Transformatie Jægersborg watertoren, Jægersborg Vej, Gentofte zie pagina 30

ARCHITECT || G. N. Brandt
OPLEVERING || 1926 – 1970
ADRES, WIJK || Mariebjergvej, Gentofte

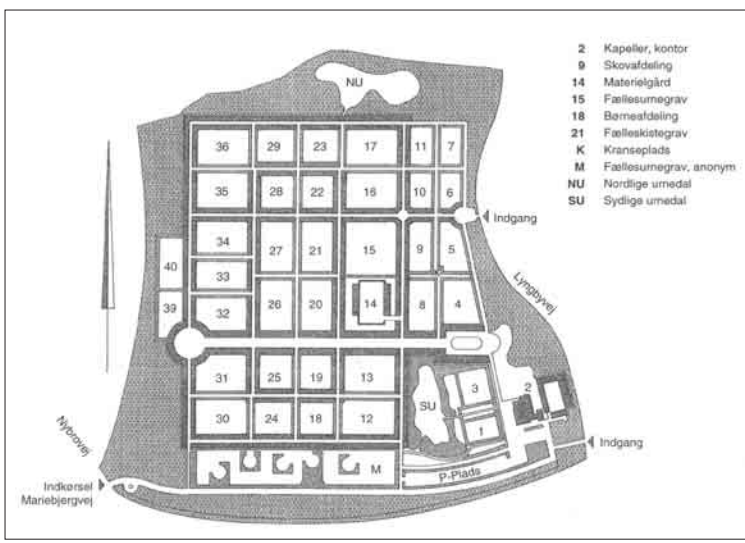
Deze begraafplaats werd ontworpen door de landschapsarchitect G.N. Brandt en uitgevoerd in de periode 1926-1933. Het 25 hectaren grote terrein werd ingedeeld in ca. 40 rechthoekige percelen, telkens afgezoomd door hagen en ontsloten door een aantal kleinere en grotere lanen met verschillende types bomen. Op deze manier ontstond een open en duidelijk leesbare structuur waarbinnen intiemere, groene kamers mogelijk bleven. De zone tussen de onregelmatige perceelsgrens en het regelmatige grid werd ingevuld met een dichte massa bomen waarin nog een aantal programma onderdelen werden ondergebracht: een crematorium - ontworpen en gebouwd in 1936 door architect Fritz Schlegel -, toegangs- en parkeerzones en een urnenveld.
De ca. 40 groene kamers werden na de ingebruikname in 1936 uitgewerkt door G.N. Brandt en later door Sven Hansen (jaren 1960) en Morten Falmer Nielsen (jaren 1970). Vanaf het begin werden nieuwe concepten geïntroduceerd door G.N. Brandt. Hij verzette zich tegen monumentale grafzerken en stelde daarentegen eenvoudige gedenkplaten voor die gewoon verstrooid in het gras lagen. Voor de eerste maal werd ook plaats voorzien voor urnen.
In de verdere ontwikkeling van de begraafplaats werden een aantal basisprincipes van G.N. Brandt aangehouden:

- individuele ingrepen zijn ondergeschikt aan het algemene, harmonieuze beeld;
- nastreven van een duidelijk contrast tussen gecultiveerde en ongecultiveerde delen (bv. in de diverse soorten en behandelingen van het gras)
- elke ontwikkeling moet zich functioneel en eigentijds inpassen in de originele opzet van de begraafplaats.

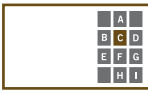
Een aantal typische groene kamers (zie plan):

- NU / SU (Nordlige Urnedal of Noordelijke Urne Vallei – Sydlige Urnedal of Zuidelijke Urne Vallei): ongecultiveerde zones, uitgespaard in de dense bosmassa waarin de natuur de vrije hand krijgt. De grenzen tussen de individuele graven (3 x 3 m) vervagen, enkel de eenvoudige rechthoekige gedenkplaten markeren de graven.
- 9: een ongecultiveerd zone met eiken en hoge grassen waarin eenvoudige houten kruisen de graven aanduiden. Enkel de voetpaden worden onderhouden.

2 Kapeller, kontor
9 Skovafdeling
14 Materielgård
15 Fællesurnegrav
18 Børneafdeling
21 Fælleskistegrav
K Kranseplads
M Fællesurnegrav, anonym
NU Nordlige urnedal
SU Sydlige urnedal
NU
36 29 23 17 11 7
35 28 22 16 10 6
34 27 21 15 9 5
33
40
39 32 26 20 14 8 4
31 25 19 13
30 24 18 12
SU
3
2
1
M
Indgang
Lyngbyvej
Indgang
P-Plads
Nyborgvej
Indkørsel
Mariebjergvej

ARCHITECT || Arne Jacobsen / Dorte Mandrup
OPLEVERING || 1951-1956 / 2007
ADRES, WIJK || Vangedevej 178, Søborg

De Munkegård Basisschool is een van Arne Jacobsens meest vooraanstaande projecten en een van de meest bekende onderwijsgebouwen uit de 20ste eeuw. Jacobsens ontwerp weerspiegelt de nieuwe benadering van onderwijs sinds de jaren '40 waarin monumentale constructies niet meer als geschikt werden beschouwd.
Het horizontale terrein is ontwikkeld op twee niveaus. De bovenverdieping huisvest alle educatieve faciliteiten, een sportterrein bezet het onderste niveau. Het horizontale terrein laat een homogene layout toe waarbij volumes afwisselen met leegtes die rechtlijnig zijn onderverdeeld door vijf circulatiegangen. De enige opvallende elementen zijn de montagehal en het ateliergebouw aan het einde van de rasterstructuur. De klaslokalen richten zich naar het zuiden en zijn in paren gegroepeerd rond binnentuinen.
De gevoelige bijdrage van Dorte Mandrup beperkt zich tot een respectvolle uitbreiding van dit beschermde gebouw en de inbreng van bescheiden, maar toch dynamische dakopeningen.

ARCHITECT || Dorte Mandrup Arkitekter
OPLEVERING || In uitvoering
ADRES, WIJK || Ørnegårdsvej 21, bij Jægersborg station, Gentofte

De verdiepingen onder het reservoir in de Jægersborg watertoren zijn sinds lang in gebruik voor kantoren en een jeugdcentrum. Het nieuwe project omvat een uitbreiding en verbetering van het jeugdcentrum om de onderste verdiepingen, terwijl de bovenste verdiepingen worden omgevormd tot jeugdappartementen in de bestaande constructie en geometrie van de toren.

Elke leefunit zal worden aangevuld met een uitstekende kristalachtige erker die daglicht tot diep in het apartement laten binnenstromen en een ongehinderd uitzicht biedt over de omgeving. Deze kristallen vormen een sculpturale structuur die het bijzondere karakter van de watertoren benadrukt. Toegang tot de leefunits is mogelijk langs een verdeelruimte die de oorspronkelijke plafondconstructie blootlegt, met een ronde opslagkern in het midden. Er zijn grote gemeenschappelijke leefruimtes met balkons voorzien op de vierde, zesde en achtste verdieping. De activiteiten van het jeugdcentrum en de grote vloeiende ruimtes zijn onderstreept door omvangrijke ramen, afgewisseld met gesloten, gekleurde glasoppervlakken. Verdiepingshoge deuren op het gelijkvloers bieden toegang tot de buitenruimtes met organisch vormgegeven plaveisel.

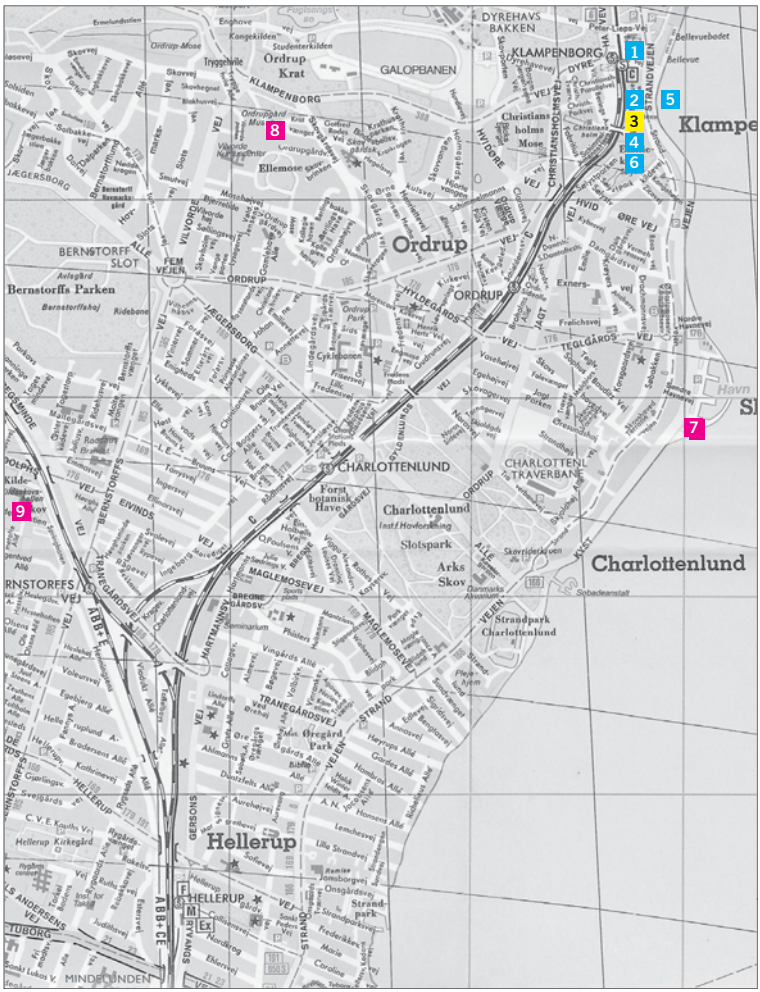

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL D ---

A
B C D
E F G
H I

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

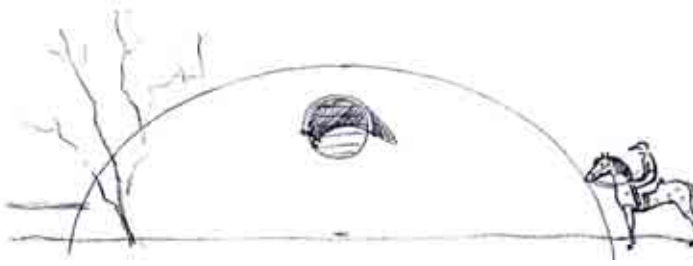

1 Arne Jacobsen
Mattsson rijschool, Bellevuevej 12, Klampenborg zie pagina 34
2 Arne Jacobsen
Bellevue theater, Strandvejen, Klampenborg zie pagina 36
3 Arne Jacobsen
Restaurant, Strandvejen, Klampenborg zie pagina 38
4 Arne Jacobsen
Bellavista woningbouw, Strandvejen 419-433, Klampenborg zie pagina 39
5 Arne Jacobsen
Strandfaciliteiten, Strandvejen, Klampenborg zie pagina 41
6 Arne Jacobsen
Søholm woningbouw I, II en III, Bellevuekrogen, Klampenborg zie pagina 42
7 Arne Jacobsen
Tankstation, Kystvejen 24, Skovshoved zie pagina 45
8 Zaha M. Hadid
Ordrupgaard Museum, Vilvordevej 110, Charlottenlund zie pagina 46
9 Entasis
Uitbreiding Kildeskovhallen, Adolphsvej 25, Gentofte zie pagina 50

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1933-1934**
ADRES, WIJK || **Bellevuevej 12, Klampenborg**

Tot de vele werken die Jacobsen in de jaren dertig in Klampenborg uitvoerde, behoort naast het Bellevue theater, het zwembad, de woningbouw en de uitkijktoren ook de verbouwing en de uitbreiding van een manège in opdracht van Axel Mattsson, een vroegere stuntman uit de Deense filmindustrie. De opdracht omvatte de bouw van een nieuwe oefenbaan, die in 1934 werd voltooid. Deze oefenbaan is een constructie van gewapend beton, in de vorm van een betonnen booggewelf, 8 cm dik en 20 m breed. Het gewelf, aan de buitenzijde in aluminiumkleur geschilderd voor de reflectie van de zonnestralen, kreeg ik het oorspronkelijke ontwerp 8600 ronde glasstenen. Deze zijn later verwijderd omwille van contructieve problemen door de uiteenlopende uitzettingscoëfficiënten van de gebruikte materialen. Ook de glazen veranda aan de noordzijde van deze hal is in de jaren zeventig gesloopt.

02 → BELLEVUE THEATER

--- STADSDEEL D ---

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1932-1937**
ADRES, WIJK || **Strandvejen, Klampenborg**

Het Bellevue theater is gebouwd in 1937 als huisvesting voor zomerrevues. Het exterieur signaleert een zomerse lichtheid, die verder is onderstreept door het te openen dak. Het gebouw functioneert vandaag nog steeds als theater. De ronde vormen kondigen de toegangspartij aan, net zoals in Aalto's stedenbouw-kundige concept voor Paimio.

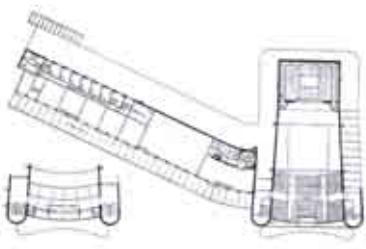

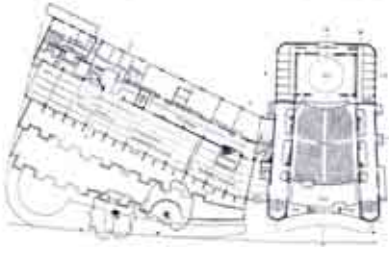

De materialen in het decoratieve interieur hebben een natuurlijk karakter. De materiaalkeuze van hout, bamboe en textiel roept de sfeer op van het strand aan de overkant van de straat en van de talrijke voormalige bourgeoisie cottages waarvan er zich nog slechts twee in de omgeving bevinden. Het nog steeds vlekkeloos openschuivende dak zorgt tijdens matineevoorstellingen voor een aangenaam zenitaal licht en 's nachts voor een romantische sterrenhemel.

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1935**
ADRES, WIJK || **Strandvejen, Klampenborg**

Links van het Bellevue theater ligt het restaurant dat afbuigt naar het binnenterrein. Op die manier richt de kromming zich loodrecht op de rooilijnen van de naastliggende Bellavista woningbouw en komt een semi-publieke ruimte voor het restaurant vrij. De ritmische structuur benadrukt het interieur. De decoratie is net zoals in het theater gebaseerd op natuurlijke elementen. Vrije vormen in bamboe, linnen en baksteen markeren een magische ruimte met uitzicht op de blauwe horizon van de Øresund straat. Het voormalige restaurant is in 1999 in al zijn glorie hersteld door het architectenbureau Ladegaard & Christiansen en heeft opnieuw zijn functie opgenomen als 'Restaurant Jacobsen'.

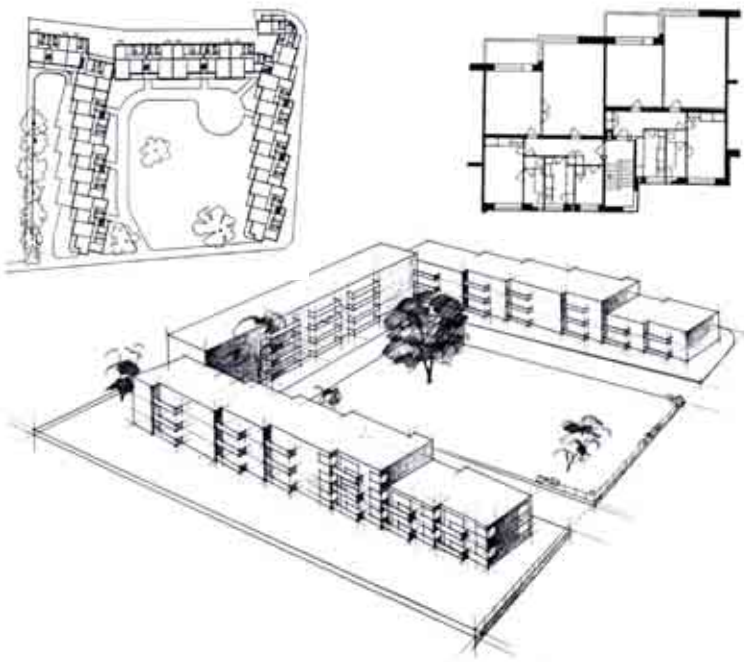

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1931-1934**
ADRES, WIJK || **Strandvejen 419-433, Klampenborg**

De Bellavista woningbouw straalt een elegante mediterrane moderniteit uit en is één van de meest sprekende voorbeelden van het zogenaamde witte functionalisme, hoewel de constructie niet bestaat uit wit beton, maar uit gestuukte baksteen. De geristalliseerde architectuur incorporeert zonlicht, schaduwwerking en uitzicht als de fundamentele invalshoeken van het vormelijke gebaar. Voor het eerst gebruikt Jacobsen hier een volumetrie die gelijkloopt met zijn eengezinswoningen in appartementsblokken. De drievleugelige opzet waarvan de bouwhoogte afneemt naar de omringende bebouwing toe, opent zich naar de zeeëngte waardoor ook de zijvleugels door hun verspringende balkons van het uitzicht kunnen genieten. De balkons zijn een integraal architectonisch element in tegenstelling tot andere gebouwen van die tijd waarbij ze eerder toegevoegde bouwelementen vormden, opgehangen aan de gevels.

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1930-1938**
ADRES, WIJK || **Strandvejen, Klampenborg**

Klampenborg was en is een modieuze badplaats waar Jacobsen zijn persoonlijke versie van internationaal functionalisme heeft kunnen verwezenlijken. De eenvoudige strandfaciliteiten vervangen de chaotische tenten waarmee het strand van Klampenborg in het begin van de twintigste eeuw was bezaaid. Zij illustreren het moderne ongebonden leven van die tijd en dienen nog steeds hun oorspronkelijke functie. De bouwwerken bestaan uit een reeks kleedkamers (geschikt voor 15.000 personen per dag, maar niet meer in gebruik sinds 1970), mobiele en vaste kiosken en houten pieren die zich in de zee gooien en uitlopen op houten torens. In 1972 ontwierp Jacobsen ook een winterzwembad dat nooit is uitgevoerd.

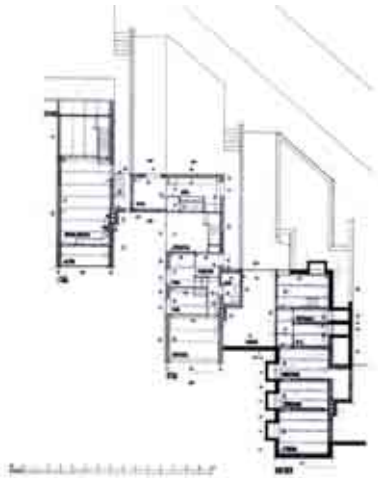
06 → SØHOLM WONINGBOUW I, II, EN III

--- STADSDEEL D ---

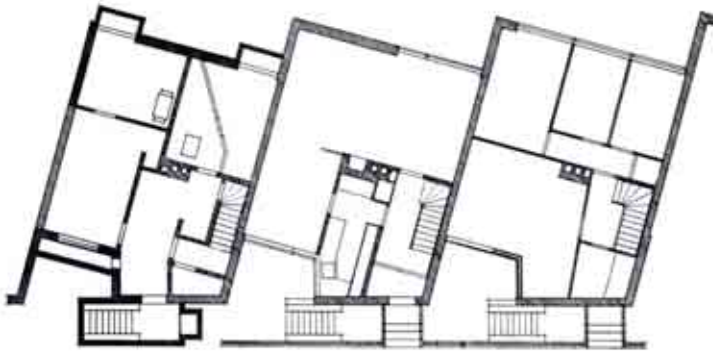
ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1946-1950, 1949-1951, 1953-1954**
ADRES, WIJK || **Bellevuekrogen, Klampenborg**

A
B C D
E F G
H I

De Søholm woningbouw ligt tussen de spoorlijn en de Strandvejen, ten zuiden van de Bellavista woningbouw. Het gebied markeert de overgang tussen de hogere gebouwen in het noorden (Bellavista en Bellevue) en de meer verspreide woningbouw ten zuiden ervan. Søholm bestaat uit vijf geschakelde huizen aan Slotsalleen in het zuiden, negen rijwoningen langs de spoorlijn in het westen en vier woningen in het noorden. De vijf geschakelde woningen zijn ontworpen in 1946 en verschillen danig van de witte architectuur van Jacobsens vorig werk. De woonkamer die 1/3 van het woonoppervlakte beslaat, ligt op de eerste verdieping. De negen rijwoningen (1949-1951) zijn opgedeeld in twee blokken van drie en zes huizen. Omdat het uitzicht op zee ontbreekt, zijn de woonkamers op het gelijkvloers gesitueerd. De vier laatste huizen, uit de periode 1953-1954, hebben een verdieping en beslaan het volledige grondstuk. Voor de woonkamers op het zuidoosten met uitzicht op zee ligt een verzonken terras.

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1936-1937**
ADRES, WIJK || **Kystvejen 24, Skovshoved**

De groei van de automobielproductie en het verkeer in de jaren dertig creëerde een nood aan een nieuwe reeks faciliteiten zoals tankstations. Er zijn een aantal voorbeelden in de architectuurgeschiedenis te vinden over hoe deze functie is aangepast aan de klassieke architectonische idealen. Arne Jacobsen heeft echter de koelheid en de formele vorm van het functionalisme aangewend voor dit standaardtype tankstation. De witte tegelbekleding onderstreept de orde en netheid van het gebouw en de ovale vorm van de luifel heeft een signaalfunctie. Het licht hellende afdak van slechts 12 centimeter dik is ondersteund door één enkele kolom van gewapend beton, gestut door het achterliggende rechthoekige bouwsel. Deze 'paddestoelconstructie' wordt aanzien als de voorloper van Jacobsens Ant Chair.
De restauratie van dit project is minutieus uitgevoerd, maar toont toch enkele verschillen. De krakende luifel, die eerst zou worden uitgevoerd met behulp van koolstofvezel, is nu iets dikker en draagt duidelijk sporen van een plaatbekisting in plaats van de oorspronkelijke planken bekisting. De witte tegels zijn volledig vernieuwd en de verlichtingsarmaturen zijn nu veel beter gedetailleerd dan toen.

ARCHITECT || **Zaha M. Hadid**
OPLEVERING || **2005**
ADRES, WIJK || **Vilvordevej 110, Charlottenlund**

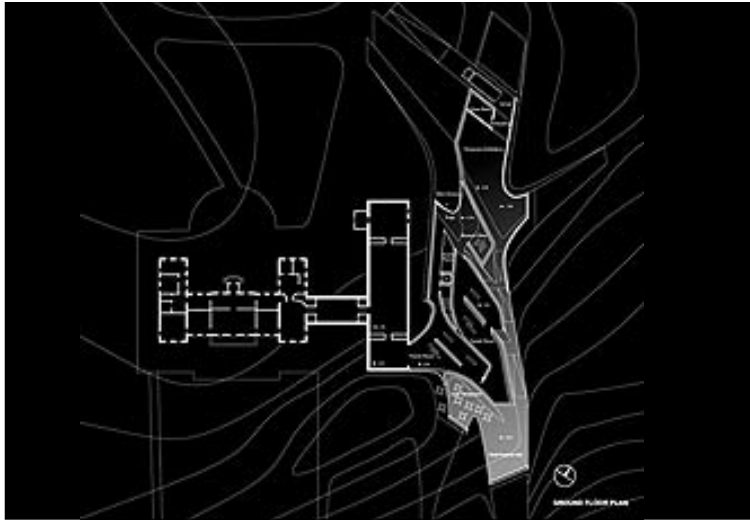

Er moet toch iets van waar zijn dat tuinen ware poëzie in architecten doen opborrelen. Zaha Hadids uitbreiding voor het Ordrupgaard Museum is een betonnen sonnet. Het comprimeert vele van haar ideeën in één klein gebouw dat zich elegant in de tuin van een typisch Deens buitenverblijf nestelt.

De bijna natuurlijke krommen die zich rond de 1.150 m^2 nieuwe tentoonstellingszalen voor permanente en tijdelijke exposities, een foyer, een café/restaurant en een multifunctionele ruimte vouwen, zijn ietwat ongebruikelijk voor Hadids veelal sensationele rechte lijnen in de sfeer van Russisch constructivisme. Ondanks deze complexe geometrie, straalt het donkere volume een zekere rust uit. Dit is Hadid op haar zachtaardigst en de uitbreiding zou diegene moeten bekoren die denken dat Hadid enkel is belust op spraakmakende, dynamische imago-architectuur.

Het gebouw is voornamelijk opgetrokken uit twee spouwbladen van ter plaatste gestort beton met tussenliggende isolatie en afgewerkt in een grijze tint die ook domineert in de schilderijen van Vilhelm Hammershoi, een van Denemarkens meest vooraanstaande kunstenaars waarvan de beste werken in Ordrupgaard zijn te zien. Het originele huis, waaraan de uitbreiding zich koppelt, is een aantrekkelijk baksteen en houten bouwsel ontworpen door Gotfred Tvede in 1916-1918, voor de welgestelde verzekeringsagent Wilhelm Hansen (1868-1936) en zijn echtgenote Henny Jensen. Hansen begon schilderijen te verzamelen in 1892 en tegen 1910 kocht hij reeds werken van Hammerhoi aan. Tijdens de eerste wereldoorlog kwamen de Franse kunstenaars Pissaro, Monet en Renoir onder zijn aandacht tijdens zakenreizen naar Parijs. Corot, Degas en Gauguin vervoegden gauw het vol schilderijen geladen huis.

Reeds in 1981 is het koetshuis door architect Alfred Homann omgevormd tot galerij en café, maar toch was er nog meer plaats nodig. Twintig jaar later en met veel hulp van de Deense overheid, kwam Hadid in de tuin terecht en liet bij de wedstrijd andere spraakmakende architectenbureaus achter zich: Von Gerkan, Marg und Partner (Hamburg), Niels Bruun og Jens Clementsen (Kopenhagen), Dominique Perrault (Parijs), Fogh & Følner Arkitektfirma (Kopenhagen), Henning Larsens Tegnestue (Kopenhagen) en MVRDV (Rotterdam). Een relatief klein project net voordat de opdrachten voor BMW in Leipzig, het Wetenschapscentrum in Wolfsburg, de sociale woningbouw langs het Danubekanaal in Wenen en het Nationale Museum voor hedendaagse kunst in Rome binnenliepen. Samengevat verdubbelt de uitbreiding de oppervlakte van het museum.

De foyer kreeg hier een nieuwe plek waardoor Hadids ontwerp ook de hoofdingang is geworden. Volgens Hadid behoort Ordrupgaard toe aan een projectfamilie die architecturale ruimte tracht te versmelten met het landschap waarin het zich inschrijft. Het gebruik van gebogen vlakken en de plaatsing van grote uitgelepelde openingen creëert een coherente compositie met de bedoeling een landschap te kneden.

Het nieuwe gebouw vloeit dus doorheen de tuinen, terwijl deze zichtbaar zijn vanuit vele binnenruimtes. Het fel witte café aan de kop ebt weg in de tuin en geeft het gevoel van een ultra-modern en erg luxueus conservatorium met vloeren die naadloos overlopen in wanden en plafond. Een hellend vlak leidt naar de vijf nieuwe galerijen. De glasoppervlakken zijn gebogen of extreem hoekig, het grijze betonnen dak is doorsneden met lichtdouches. Omdat elke kromme een eigen bijzondere geometrie heeft, is het beton niet altijd even perfect uitgevoerd. Maar volgens Hadid maakt dit deel uit van een eens glad en dan weer ruw landschap. De spouwbladen zijn gestort in zelfverdichtende, zwarte lavabeton. Om zo weinig mogelijk luchtbellen te bekomen, is het beton van het buitenspouwblad gepompt door openingen in het binnenspouwblad.

Er zijn natuurlijk nog wat bizarre accenten. Enkele van de tentoonstellingsmuren zijn eveneens hellend voorzien. Gidsen van het museum zullen vertellen dat dit refereert naar de schildersezels en dat ook Renoir en Gauguin hun eigen werk vanuit dit perspectief hebben gemaakt. Maar wie Hadids werk kent, weet beter.

09 → UITBREIDING KILDESKOVHALLEN

--- STADSDEEL D ---

ARCHITECT || **Entasis**
OPLEVERING || **2002**
ADRES, WIJK || **Adolphsvej 25, Gentofte**

Het project is gebaseerd op twee voorwaarden: de renovatie en herorganisatie van de bestaande adembenemende zwembadgebouwen door architect Clemmensen en de uiteenlopende sferen van recreatief zwemmen in de bestaande volumes en competitief zwemmen in de uitbreiding.
De architectuur van Clemmensen streeft de idealen van het Modernisme tot in perfectie na. De bescheiden inkomhal, de labyrintische kleedkamers, de oneindige zwembadruimte helemaal toegepitst op de omliggende natuur en daaruit voortvloeiend de diffuse overgang naar de buitenruimtes.
Het nieuwe volume van de hand van Entasis contrasteert op een respectvolle manier met de etherische sfeer van Clemmensen. Met het zwembad als absolute middelpunt bakenen lichte, zwevende linnenwanden het zwemgebied af als een nieuwe interpretatie van de oneindige ruimte van het Modernisme en Clemmensen. De uitbreiding kreeg een eervolle vermelding bij de uitreiking van de Mies Van Der Rohe Awards.

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL E ---

A
B C D
E F G
H I

1
2
3
RØDOVRE
Vanløse
Ejby Mose
Vestforbrænding
Islev
Husum
Husum Parken
Islev Stadionparken
Rødovre Stadion
Dambus
Sportsanlæg
Schweizerdalsparken
Krogebjergparken
Rødovre Centrum
Rødovre Parkvej
Rødovre Hallen
Espehus
Espelunden
Baner
Klubhus
Idrætspark
Rødovregård
Rødovreglad
Kagsmosen
Engen
Fort
Slotsherrens Have
Veskebo
Harboreparken
Fuglebjerg
Birkholm
Erikshøjvej
Nysøvej
Vanløse Bryggi
Veras
Plejehjem
Kongevejen
Jernbane
Bogholder Allé
Fiskehorne
Thorvigpark
Hotel
Abildtrup
Lindholms
Skovbo
Skovbrynet
Skovhøjvej
Skovsøvej
Skovsøparken
Skovsøbro
Skovsøstien

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

53

1 Arne Jacobsen
Raadhuis Rødovre, Rødovre Parkvej 150, Rødovre zie pagina 54
2 Arne Jacobsen
Bibliotheek, Rødovre Parkvej 140, Rødovre zie pagina 56
3 Arne Jacobsen
Woningbouw, Ved Radhuset 1-43, Rødovre zie pagina 58

------- 01 → RAADHUIS RØDOVRE

ARCHITECT || Arne Jacobsen
OPLEVERING || 1953-1956
ADRES, WIJK || Rødovre Parkvej 150, Rødovre

--- STADSDEEL E ---

A
B C D
E F G
H I

Het vroege werk van Jacobsen is te catalogeren onder het Bauhaus, zijn later oeuvre leunt echter aan bij het Amerikaanse modernisme. Het gemeentehuis ligt in een gebied waar zich verder een bibliotheek, een cultuurcentrum en een winkelcentrum bevinden, te midden van woningbouwcomplexen van verschillende grootte en schaal. In de nabije omgeving bevindt zich overigens een grote concentratie aan gebouwen van Jacobsen. Wanneer Jacobsen de opdracht voor dit project kreeg, was hij erg geboeid door Saarinens masterplan voor General Motors in Detroit. Hij streefde naar een gelijkaardige beeldvorming voor dit raadhuis. Het bestaat uit twee volumes die met elkaar zijn verbonden door middel van een glazen corridor die in het verlengde ligt van de ingang. Deze ingreep vormt niet alleen een fysisch, maar ook een psychisch en symbolisch overgangsgebied. De kantoorvleugel heeft drie verdiepingen en meet 14 x 91 meter, terwijl de raadszaal één verdieping heeft en 13 meter breed en 22 meter lang is. De kantoorvleugel spreidt zich uit rond een centrale gang van betonnen kolommen die tegelijk de constructieve kern vormen. In de verstevigende koppen bevinden zich dienstenruimtes

en verticale circulaties. De verdiepingsvloer verjongt naar de gevels toe en heeft geen andere dragers dan de betonnen kolommen. De gevelesthetiek wordt bewerkstelligd door T-vormige stalen profielen die de huid aan de vloerplaat verankeren.

In de kelder bevinden zich de personeelsruimtes, archieven, opslagplaatsen, toiletten en dienstruimtes. Op het gelijkvloers zijn de centrale hal, administratieve kantoren, sociale diensten, financiën en gemeenteraadslokalen gesitueerd. De eerste verdieping herbergt het kantoor van de burgemeester in de zuidelijke kop en talrijke burelen. De tweede verdieping huist de technische afdelingen met het kantoor van de gemeente-architect en -ingenieur, de schooladministratie, de cafetaria en de ontvangstruimte. De hoofdtrap in glas en metaal staat in de vestibule.

ARCHITECT || Arne Jacobsen
OPLEVERING || 1961-1969
ADRES, WIJK || Rødovre Parkvej 140, Rødovre

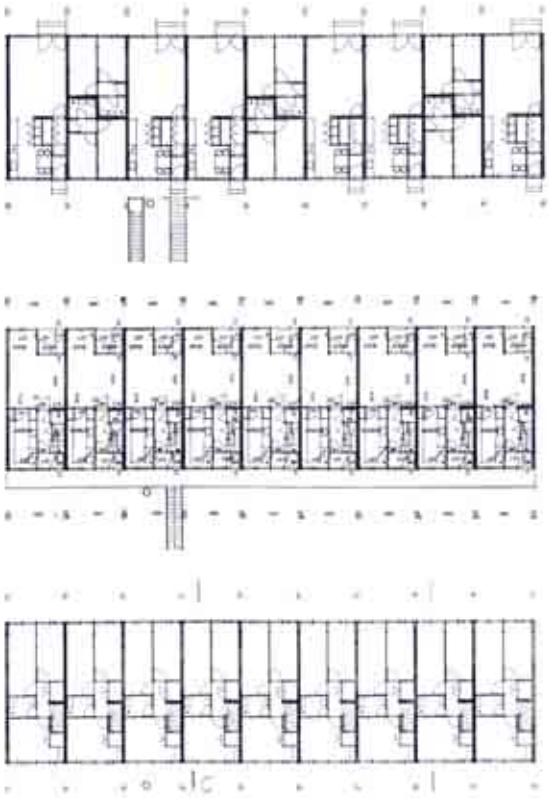

De bibliotheek in Rødovre heeft een rechthoekig plattegrond, volledig geïsoleerd van het exterieur door een ondoorzichtige gevelbekleding van donkere natuursteen waarin maar één opening is voorzien als toegang tot het gebouw. Boven het uniforme volume zweeft het dak van de leeszaal. Dit stille element laat licht in het gebouw binnendwarrelen dankzij zijn glazen omtrek. Via en sas is de entreepartij met centrale balie te bereiken, die een rechtstreekse verbinding geeft met de podiumruimte. In het interieur opent het plattegrond zich naar vijf binnentuinen. In het homogene plan bezitten de binnentuinen een zekere hiërarchie. Hier introduceren de vegetatie en de reflecties een nieuwe materiële kwaliteit. In andere delen van het gebouw is kunstmatig licht gebruikt om bijvoorbeeld de effecten van het indirecte licht te versterken. In het interieur creëren de witte muren een neutrale achtergrond om de kleuren van de boeken te versterken. De vloeren zijn bedekt met grijze tapijten behalve in de leeszaal, waar grijze natuursteen is gebruikt.

ARCHITECT || **Arne Jacobsen**
OPLEVERING || **1959-1960**
ADRES, WIJK || **Ved Radhuset, Rødovre**

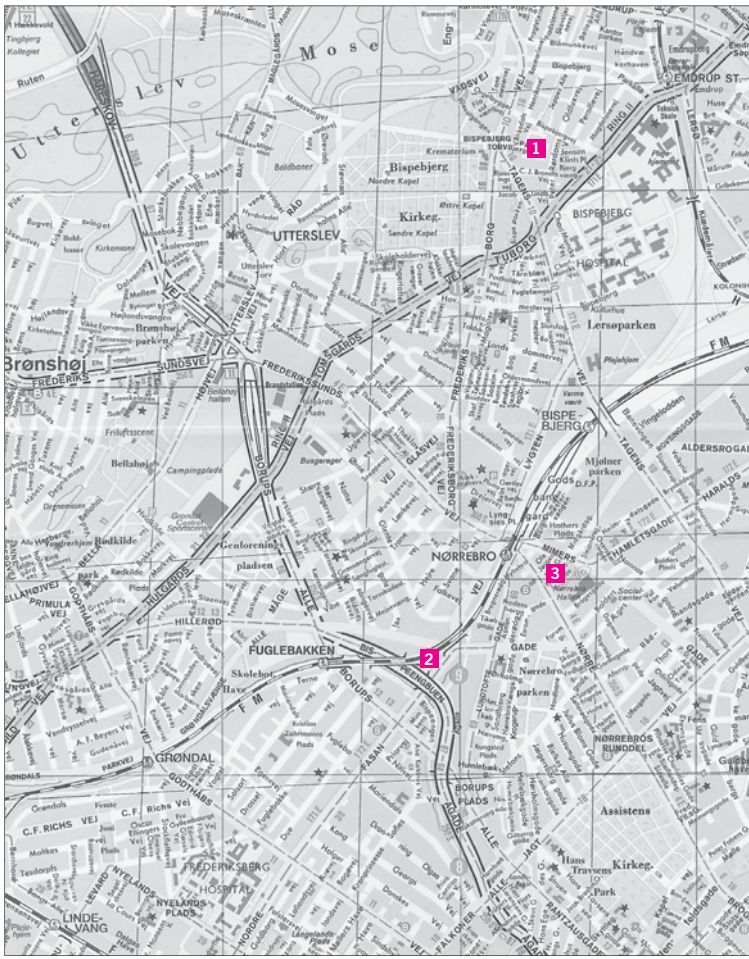
Het drie verdiepingen hoge appartementsvolume bevindt zich achter de bibliotheek. De woningen op het gelijkvloers hebben een typologie van één laag met een directe toegang vanaf een private straat aan de oostgevel. De bovengelegen appartementen zijn als duplex uitgevoerd met een toegang vanaf een balkon. Een jammerlijke renovatie heeft de bijzondere Jacobsensfeer de das omgedaan.

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL F ---

A
B C D
E F G
H I

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 Peder Vilhelm Jensen-Klint
Grundtvigs Kerk, Pa Bjerget, Bispebjerg zie pagina 62

2 Arne Jacobsen
Novo Nordisk fabriek, Nordre Fasanvej 215, Frederiksberg zie pagina 63

3 KANT Arkitekter
Heimdalsgadeschool, Heimdalsgade 29-33, Nørrebro zie pagina 64

ARCHITECT || Peder Vilhelm Jensen-Klint
OPLEVERING || 1921-1940
ADRES, WIJK || Pa Bjerget, Bispebjerg

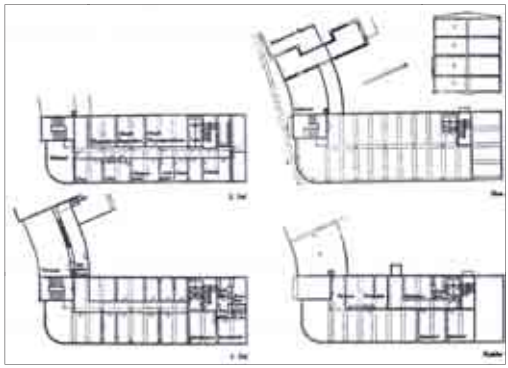
De invloed van de priester-dichter N.F.S. Grundtvig op het Deense intellectuele leven was en is monumentaal. De monumentaliteit van de kerk is dus toepasselijk, in het bijzonder omdat de expressie ervan subtiel en mild is. Dit komt tot uiting in de torengevel met de metafoor van een Deense dorpskerk, de kathedraalhoge orgelgevels en de homogeniteit en eenvoud van de gele baksteen. De gotische suggesties verwijzen naar de erg persoonlijke inbreng van de architect. Hij omschreef het gebouw als een overgedimensioneerde dorpskerk. Na zijn dood is het gebouw voltooid onder supervisie van zijn zoon Kaare Klint. De huizen rond de kerk zijn opgetrokken in 1924-1936 naar het ontwerp van beide architecten. De lage, uniforme bouwwerken benadrukken de grootsheid van de kerk en vormen een harmonieuze stad en dito park errond.

ARCHITECT || Arne Jacobsen
OPLEVERING || 1935 / 1969
ADRES, WIJK || Nordre Fasanvej 215, Frederiksberg

De fabriek was oorspronkelijk ondergebracht in een aantal bestaande gebouwen op het terrein. Als een aanvulling hierop ontwierp Arne Jacobsen het nieuwe drie verdiepingen tellende blok aan de Nordre Fasanvej in 1934-1935. De witte gevel, de afgeronde hoeken en de in donkere graniet gestuukte boogvullingen zijn een goed voorbeeld van Jacobsens persoonlijke en steeds goed ontworpen versie van functionalisme. De brandtrap in de glazen schacht is een verfijnd detail. Jacobsen ontwierp ook het grote complex voor enzymproductie achter de oude gebouwen langs de Hillerødgade. Het vertegenwoordigt een stringent en modernistisch vereenvoudigde architectuur waarin verschillende functionele elementen zijn onderstreept als een onderdeel van de sculpturale compositie.

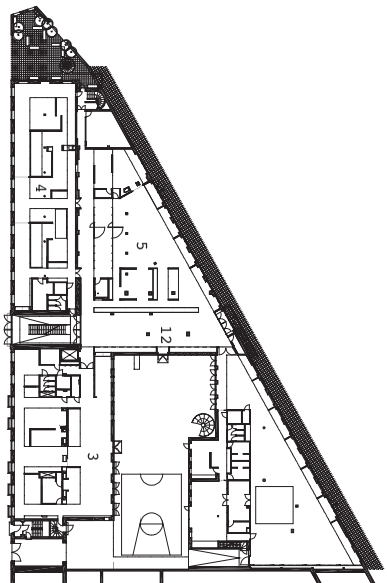
ARCHITECT || KANT Arkitekter
OPLEVERING || 2000-2001
ADRES, WIJK || Heimdalsgade 29-33, Nørrebro

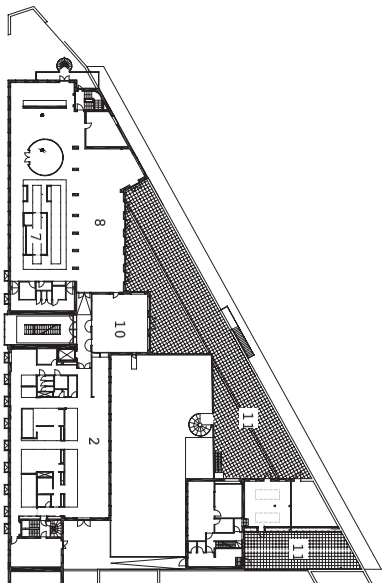

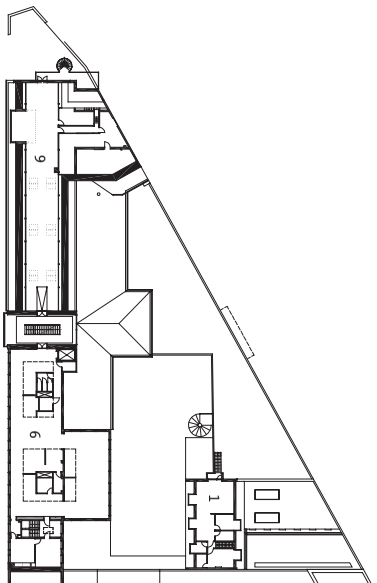
De school van KANT Arkitekter is ondergebracht in een voormalige broodfabriek die in 1868 is gebouwd en sindsdien talloze malen is verbouwd. De opdeling van de school in vijf thematische gebieden houdt verband met het vernieuwende leerstelsel op grond waarvan leerlingen onder leiding van docenten in wisselende samenstellingen aan uiteenlopende opgaven werken. Ieder themagebied heeft een vaste kern, maar is verder opgevat als een ruimte die met behulp van schuifdeuren moeiteloos kan worden veranderd in meerdere, kleinere lokalen. Ook de keuze van het meubilair is afgestemd op deze mobiliteit; leerlingen kunnen gebruik maken van mobiele kasten.

4
5
12
3

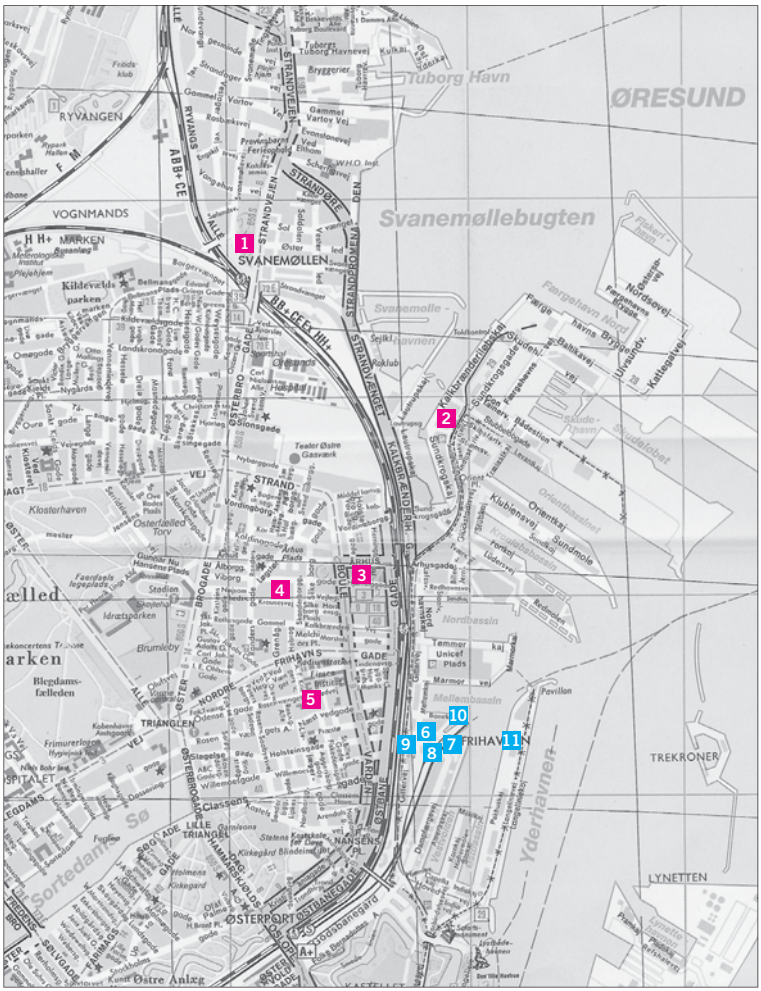

8
7
10
11
2
1

9
6
1

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL G ---

A
B C D
E F G
H I

1
SVANEMØLLEN
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
Svanemøllebugten
ØRESUND
Tuborg Havn
RYVANGEN
VOGNMANDS
MARKEN
Kildevældsparken
Klosterhaven
Østerfælled
Stadion
Brumleby
Blegdamsfælleden
TRIANGLEN
STRAND
Sortedam Sø
ØSTERPORT
Trihavnen
TREKRONER
LYNETTEN
Yderhavnen
Nordbassin
Pavillon
Svanemølle Havnen
Svanemøllebadet
Svanemølle Strand
Svanemøllestien
Strandvejen
Strandparken
Strandvejsbroen
Strandvejsbroen
Strandvejsbroen

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 Entasis Arkitekter
Academie Svænemøllen Kazerne, Ryvangs Allé 1, Svænemøllen zie pagina 68

2 Jørn Utzon
Paustians Hus, Kalkbrænderiløbskaj 2, Østerbro zie pagina 74

3 Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma A/S
Woningbouwcomplex, Strandboulevarden 76-88, Østerbro zie pagina 75

4 Dorte Mandrup Arkitekter
Kinderdagverblijf, Skanderborggade 7-13, Ydre Østerbro zie pagina 80

5 Dorte Mandrup Arkitekter
Kinderdagverblijf, Næstvedgade, Ydre Østerbro zie pagina 82

6 West 8
Amerika Plads, Kalkbrænderihavnsgade, Marmorvej en Dampfærgevej zie pagina 86

7 Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma A/S
Fyrtårnet, Pakhusvej 2-12, Østerbro zie pagina 87

8 Arkitektfirmaet C. F. Møller
Nordlyset (noorderlicht), Amerika Plads, Østerbro zie pagina 88

9 Arkitema
Kobbertårnet (koperen toren), Pakhusvej 2, Frihavn zie pagina 89

10 3xNielsen
DFDS-terminal, Søndre Frihavn zie pagina 90

11 3xNielsen
FIH-gebouw, Langelinie Allé 43, Frihavnen zie pagina 91

ARCHITECT || **Entasis Arkitekter**
OPLEVERING || **2002**
ADRES, WIJK || **Ryvangs Allé 1, Svænemøllen**

Als een vrijstaand element in de rigide stedebouwkundige opzet van de kazerne, ademt de modern vormgegeven Academie voor Landsverdediging een bijzondere architectonische expressie. Zonder concepten te vermengen, is het gebouw in harmonie met het strenge karakter van de zware baksteenarchitectuur van het Deense leger, terwijl het tegelijkertijd een zekere dynamiek en beweging brengt binnen een bestaande symmetrie. Entasis heeft hiermee een mooi precendent in het leven geroepen om militaire architectuur uit zijn keurslijf te halen.

De Academie van Landsverdediging vormt een welkome verademing in de utilitaire en strikte architectuurbenadering die logischerwijs in verband wordt gebracht met verdedigingstroepen. Niet dat het gebouw niet gebruiksvriendelijk is, maar het voegt een waaier van bijkomende kwaliteiten –en allures- toe aan het traditionele architectuuridioom dat betrekking heeft op het uiten van een zeker totalitarisme.

Traditioneel gezien werden de militaire gebouwen toevertrouwd aan de Gebouwendienst van het Leger, een ontwerpbureau binnen de linies van het leger, gewoonlijk geleid door een architect. Ondanks de heroïsche moeite om de ontwerpen voor kazernes menselijker te maken, eindigden zij meestal als verbeeldingsloze interpretaties van werkplaatsen en slaapzalen. Het militaire ontwerpbureau bestaat nog steeds, hoewel het zich zelf erg weinig meer aan ontwerpen waagt, maar het is te beschouwen als een professionele klant die over een ploeg architecten en ingenieurs beschikt als tussenpersoon.

De laatste jaren is ook de militaire bouw onderworpen aan de alomtegenwoordige privatiseringsgolf. Als resultaat daarvan is de nieuwe Academie van Landsverdediging onderwerp geweest van een gesloten prijsvraag waarbij Entasis in 2000 als winnaar uit de bus kwam. De academie die is voltooid in 2002 is geen erg groot gebouw. Zonder zich naar de kazerne toe te buigen, past het in het bestaande strenge assenstelsel. Deze inpassing is de enige toegeving aan de bestaande omgeving, met uitzondering van de donkere gevelbekleding in leisteen die verwijst naar de daken van de oude gebouwen. Het nieuwe volume is erg modern, wat streng van de buitenkant, maar creëert tegelijkertijd vanuit het interieur een zekere openheid – in overeenstemming met de vraag van het leger om zich als een moderne, democratische institutie te profileren en om de strijd aan te gaan met de statische en conservatieve omgeving. Het gebouw is toegankelijk langs een kleine, gedeeltelijk overdekte binnenplaats met een houten luifelstruc-

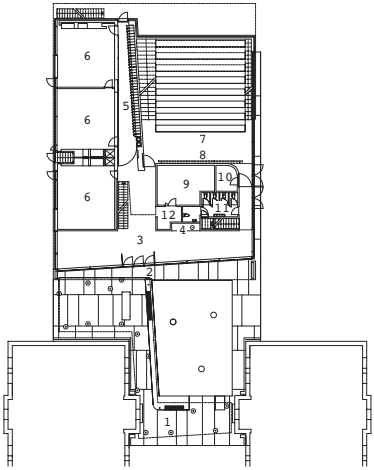
tuur van beeldend kunstenaar Peter Holst Henkel. Een lage betonnen plint onder een schuine hoek breekt met de anders parallele muren.

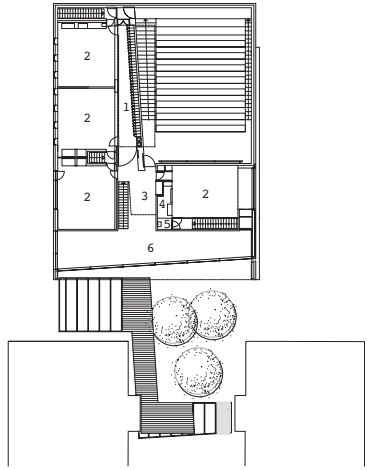
Entasis gaat herkenbaar te werk met een typerend eerlijke materiaalkeuze van in het werk gestort zichtbeton en eenvoudige rustieke materialen zoals de zwarte, ruw gehouwen leisteen voor de gevels, vezelplaten voor het vaste meubilair en metalen looproosters voor de meeste vloeroppervlakken in de schuin geplaatste traphal. Het beperkt gehouden en bewuste materiaalgebruik draagt expliciet bij aan de eenvoud van het ontwerp.

Het gebouw zelf is hoofdzakelijk verdeeld in drie zones. De ingang tegenover de binnenplaats bevat een zitruimte en een informele self-service buffethoek, een vleugel van twee verdiepingen huist klaslokalen en langs het auditorium bevinden zich onder andere dienstruimtes en toiletten over twee bouwlagen. De lay-out is overzichtelijk voor zowel studenten als bezoekers. Ook het auditorium is ingevuld met eenvoudige zitplaatsen uit vezelplaat, die een informele en toch functionele omgeving creëren. Het daklicht over de gehele lengte van de traphal en de gang reikt tot de auditoriumwand waarlangs het licht naar binnen valt.

Entasis is erin geslaagd een functioneel, pretentieloos en door-en-door modern antwoord te geven op de opgave. Hoewel het project in zekere zin streng lijkt, is het ook een duidelijk voorbeeld van hoe voor een uiterst formele instelling als het leger -waar strategieën worden onderwezen- tegelijkertijd een informeel en uitnodigend gebouw kan worden gerealiseerd.

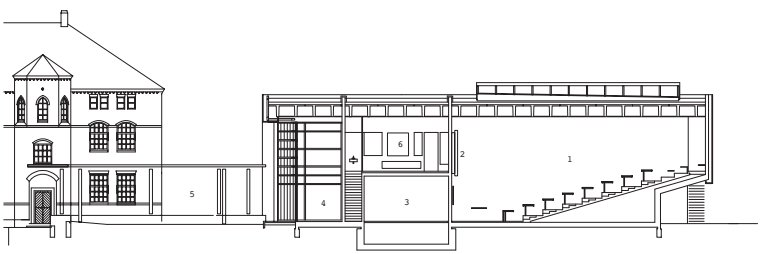
Entasis had echter meer invloed moeten hebben op de uitwerking van de omgeving. Enkel de binnenplaats die de Academie verbindt met de bestaande gebouwen, heeft de behandeling gekregen die het verdiende. Alles in beschouwing genomen, is het te hopen dat de Academie voor Landsverdediging door Entasis een nieuwe en hedendaagse benadering voor toekomstige militaire gebouwen met zich meebrengt.

6
6
6
5
7
8
9
10
12
3
4
2
1

2
2
2
1
3
4
5
2
6

5
4
3
6
2
1

02 → PAUSTIANS HUS

ARCHITECT || Jørn Utzon
OPLEVERING || 1986 / 2000
ADRES, WIJK || Kalkbrænderiløbskaj 2, Østerbro

Een woud aan kolommen is de eerste indruk die de passant krijgt van dit gebouw waar meubels worden tentoongesteld en verkocht. De kolommen hebben verschillende hoogtes volgens het licht hellende zadeldak en volgens de verdiepingen van verschillende groottes die zij dragen. In het centrum van het gebouw is een atrium dat tot aan het dak reikt. Deze is omgeven door andere ruimtes op verschillende niveaus en met verschillende plafondhoogtes. De algemene indruk is er een van een helder patroon van verschillende plaatsen die ruimtelijke associaties bieden met het Deense beukenbos. De constructie vormt een robuust frame voor de functies. Naar het water toe impliceert het woud van kolommen een samenspel van gebouw en natuur, kenmerkend voor Utzons werk. Het is nu ongeveer twintig jaar geleden dat Jørn Utzon, samen met zijn zoons Kim en Jan de opdracht kregen van Ole Paustian om dit bouwwerk op te trekken. De haven van Kopenhagen gaf later aan het trio de opdracht om twee bijkomende gebouwen te ontwerpen. Het eerste, opgeleverd in de herfst van 1999, huisvest de zeilclub en het restaurant Lakajen. Het tweede omvat kantooroppervlaktes en is voltooid in de lente van 2000.

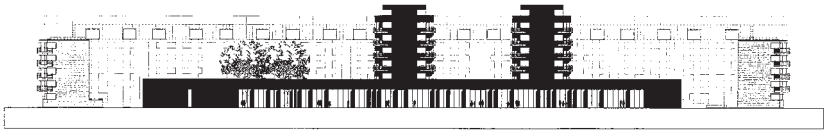

ARCHITECT || **Boje Lundgaard & Lene Tranberg**
OPLEVERING || **1999 / 2004**
ADRES, WIJK || **Strandboulevarden 76-88, Østerbro**

Zowel het silhouet als het materiaalgebruik van het woningbouwcomplex zorgen ervoor dat deze nieuwe stedelijke invulling zich in zijn omgeving wegcijfert. Toch is het net door de subtiele hedendaagse accenten, zoals balkons afgewerkt met industriële beglazing, dat het ontwerp van Boje Lundgaard & Lene Tranberg een bijzondere verfijning in het straatbeeld brengt. Behalve een architectonische totaliteit, biedt het project eveneens een uiterst compleet programma ten dienste van de bewoners.

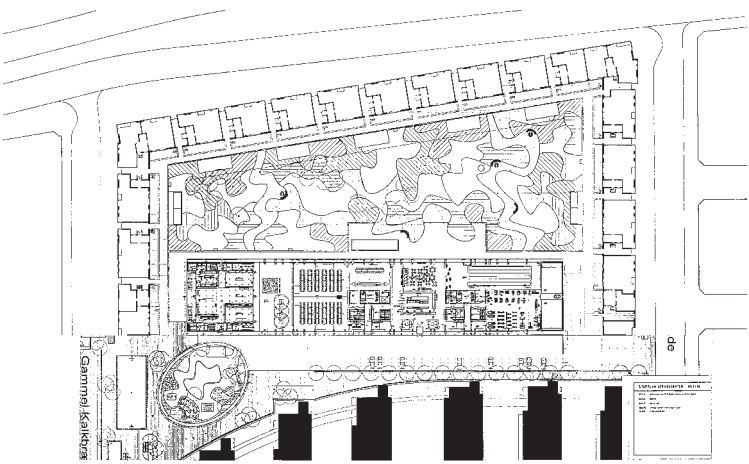

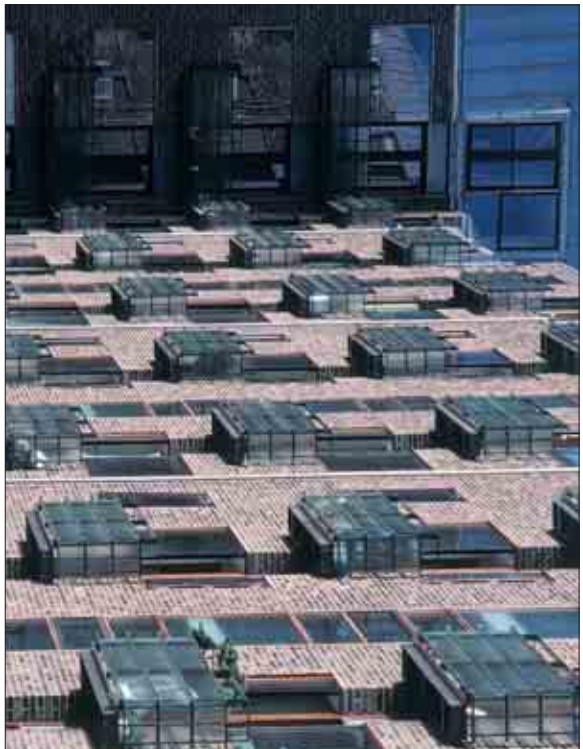

Wat meteen opvalt bij het woningbouwcomplex aan Strandboulevarden, is het expliciet ontbreken van een jeugdig en fris imago waarmee nieuwe gebouwen zich veelal profileren om op te vallen in hun bestaande omgeving. Dit gemis is niet alleen toe te schrijven aan de gekozen gevelbekleding, maar ook aan andere ingrediënten van het complex die zijn gecombineerd tot een monochroom, beschaduwd geheel. Het project manifesteert een zekere intrinsieke veroudering die bij nader inzien een geslaagde inpassing vormt binnen een vastomlijnd kader van omliggende oude Kopenhaagse gebouwen. Dit laatste puzzelstuk van de wijk introduceert een lang verwacht evenwicht van het straatbeeld.

Charlottehavens bijna 18.000 m^2 grote woningbouwcomplex is vormgegeven als een U-vormige perimeter langs de grenzen van het grootschalige bouwterrein. De 170 meter lange straatgevel geeft de buurt een opvallend stedelijk karakter. Met de ritmische opeenvolging van nissen met hoekramen en verbindende balkons, hebben de architecten Boje Lundgaard & Lene Tranberg een functioneel bepaalde gevelcompositie toegepast. Deze is gebaseerd op de traditionele huizenblokken uit de jaren '30 en dient als verderzetting van het bestaande straatbeeld van Strandboulevarden met haar gevarieerde spel van licht en schaduw langsheen grote, doorlopende bouwmassa's.

De 178 huurwoningen zijn verdeeld over zes verdiepingen langs Strandboulevarden en vijf verdiepingen langs Hoerringgade en Gamle Kalkbraenderivej. Toch handhaaft het metselwerk een strenge horizontale lijn. Op de hof bevinden zich eveneens 44 bemeubelde huurwoningen voor korte termijn en een service center met een fitnessruimte, een zwembad, een restaurant en een kinderopvang, als dienstverlening naar de bewoners toe. Dit later toegevoegde gedeelte -bestaande uit een horizontaal volume voor de diensten en twee oprijzende woontorens- is van het iets minder recente U-vormige complex afgescheiden door een brede groenmassa.

De begane grond van het wooncomplex ligt 1,2 meter boven het maaiveld om inkijk te vermijden. De langwerpige, slanke voordeuren zetten zich in de gehele gebouwhoogte door en dienen eveneens als een doorgang naar de binnentuin. Architectonisch gezien is deze ingreep doeltreffend, ondanks het feit dat het enkele vierkante meters beslaat die zouden kunnen zijn gebruikt voor de appartementen. De architecten hebben geprobeerd dit probleem weg te werken door te kiezen voor slechts één grote woning op de begane grond naast elk trappenhuis. Deze appartementen hebben alle een individueel verhoogd terras aan de binnentuin, wat een welkome compensatie is voor de ontbrekende balkons.

Alle units, variërend in grootte van 50 tot 160 m^2, hebben leefruimtes en familiekeukens die van gevel tot gevel lopen, met diepe balkons aan de straatzijde en ondiepe balkons aan de tuinzijde. Vanop het dak rijzen verscheidene glazen kubussen op die zijn verbonden aan private dakterrassen voor de bovenste appartementen. De kubussen zijn net zoals het mansardedak en de balkons een antwoord op de oudere omliggende wooncomplexen. Ze dragen eveneens bij aan het benadrukken van het ritme langs de boulevard. Een ritme dat in het bijzonder in het leven is geroepen door de gegroepeerde balkons.

De draagconstructie bestaat uit standaard betonplaten voor muren en vloeren. Alle ruimteverdelingen in het interieur zijn lichtgewicht en kunnen indien gewenst worden verplaatst. De betonnen gevels zijn bekleed met donkere bakstenen, aangevuld met getinte voegen. Deze steen heeft een donkere kleurenwaaier bestaande uit rood, groen en geelachtige tinten en bezit zout-geglazuurde oppervlakken die het daglicht in verschillende intensiteit reflecteren. De Jatoba-hardhout kozijnen met rood-bruine tonen sluiten goed aan bij de bakstenen gevels. De bekroning van het ontwerp zijn de scherp

afgelijnde balkons bestaande uit opgehangen betonnen vloerelementen en borstweringen afgewerkt met U-vormige groengetinte industriële beglazing vastgezet aan stalen profielen. De kleurvariaties van het staal en het glas passen bij de soms groene tint van de bakstenen gevelbekleding. Deze laatste relateert eveneens aan de zinken daken van het woningbouwcomplex met de voor Kopenhagen traditionele mansardevorm.

ARCHITECT || **Dorte Mandrup Arkitekter**
OPLEVERING || **2005**
ADRES, WIJK || **Skanderborggade 7-13, Ydre Østerbro**

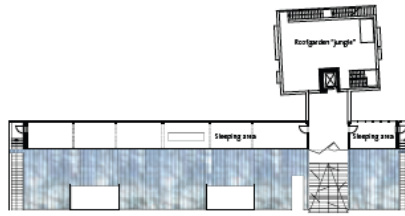
De omgeving van de Skanderborggade en Krausesvej bestaat uit dichtbebouwde, 19de eeuwse stedelijke bouwblokken van vijf tot zes verdiepingen die zijn onderbroken door wijd verspreide villa's en door een verlaten terrein dat is ontstaan door stedelijke vernieuwingsprojecten. Bijzonder aan deze bebouwing is dat de woongelegenheden zich groeperen rond een binnentuin die in het geval van het kinderdagverblijf zo smal is, dat nauwelijks zonlicht kan invallen.
De opdrachtgever wenste een kinderdagverblijf bestaande uit drie units en met de mogelijkheid tot omvorming naar kleuterschool. Elke unit staat in voor een leefgroep met verzorgingsruimte, een gemeenschappelijke kamer, een vestiaire, een keuken en administratie. De oppervlakte voor buitenruimte moest equivalent zijn aan de te bebouwen oppervlakte. Gezien de beperking van één niveau voor institutionele gebouwen was het vrij evident de buitenruimte grotendeels op het dak van het volume te situeren. Bovendien zijn deze dak'tuinen' toegankelijk voor de omwonenden zodat zij van een dubbele bezonningstijd kunnen genieten.
Het project bestaat uit twee vlakken die de grenzen van het terrein aftasten. Het grondvlak bedekt de vervuilde ondergrond, de dakplaat draagt de buitenactiviteiten. Het grondvlak plooit omhoog zodat een begaanbare helling ontstaat tussen beide oppervlakken. Onder het hellend vlak is een niet-verwarmde ruimte waar een woud van kolommen schommels en andere speelobjecten dragen bij koud of vochtig weer. Twee andere dakopeningen completeren de lichtinval. De daktuin is afgeboord met witte semi-transparante polyesterweefsels die een maximale openheid en lichtinval waarborgen. Er zijn voorzieningen getroffen voor barbecue, zandbakken, wateroppervlakken, etc.
De draagconstructie is in beton uitgevoerd, de helling is samengesteld uit een lichtgewicht houtconstructie op betonnen kolommen. De gevels zijn uitgevoerd in houten kaders en gedeeltelijk melkwitte beglazing. De gordijnen zijn net zoals deze in de watervliegtuighangar van dezelfde architecte uitgedacht in witte nylon parachutestof.

ARCHITECT || **Dorte Mandrup Arkitekter**
OPLEVERING || **2004**
ADRES, WIJK || **Næstvedgade, Ydre Østerbro**

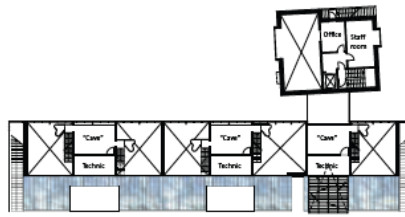

Het kinderdagverblijf is gesitueerd in de Rosenvænget wijk, die als een groene long in het dicht bebouwde Østerbro van Kopenhagen is gerealiseerd in 1857-72. Het terrein bevindt zich daar waar het homogene karakter van de villawijk oplost in een verdiepingenhoog appartementsgebouw in het oosten en appartementwoningen in het zuiden.
Het terrein is lang en smal met in het zuiden een aantal oude lindebomen, die tijdens de zomer aangename schaduwrijke plekken bieden. Om op een adequate manier in te spelen op het daglicht, is het project langs de oostelijke zijde gesitueerd.
Het kinderdagverblijf bestaat uit twee hoofdelementen: het prisma en het kader die onderling met elkaar zijn verbonden.
Het prisma vloeit voort uit de wens om zo weinig mogelijk beschaduwde oppervlaktes als mogelijk te creëren voor de naastliggende woningen, terwijl terzelfdertijd optimale buitenruimtes voor het kinderdagverblijf zijn uitgedacht. De insteek voor de vormgeving van het prima is de serre.

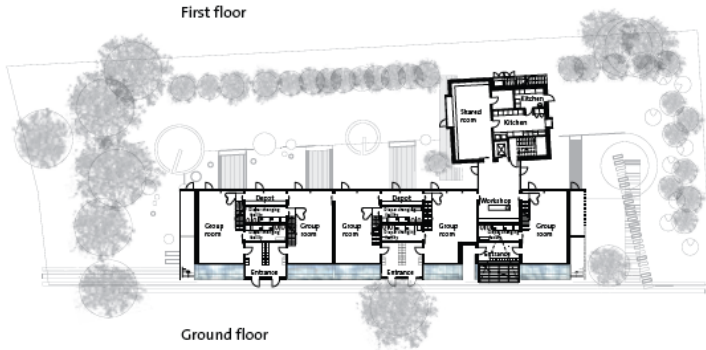

Second floor

First floor

Ground floor

Het kader bevat de gemeenschappelijke ruimtes, de keuken, de administratie en de ruimtes voor het personeel. De groepsruimte is afgesloten door schuifdeuren zodat de individuele ruimtes samen of afzonderlijk kunnen worden gebruikt.
Het dak van het 'kader' is beplant met hoog en dik gras, terwijl het dak van het prisma is bekleed met polycarbonaatplaten. De binnenruimte van de laatste is gevormd door akoestisch textiel bestaande uit met siliconen behandeld glasvezel en achterliggend akoestisch materiaal. Het 'kader' bestaat uit een lichte constructie met gegalvaniseerde stalen platen en geschilderde gipsplaten in het interieur.

ARCHITECT || **Masterplan: West 8**
OPLEVERING || **2005-2009**
ADRES, WIJK || **Kalkbrænderihavnsgade, Marmorvej en Dampfærgevej**

De filosofie achter het masterpan van West 8 is om een dichte en actieve stedelijke omgeving te creëren, gekarakteriseerd door grote gebouwencomplexen van verschillende hoogte en vorm. Op straatniveau zijn winkels en café's gesitueerd rondom een lang plein in het midden van het gebied. Aan noordelijke zijde zal zich een café of restaurant nestelen in het eeuwoude voormalige treinstation.
De bedoeling van West 8's plan voor Amerika Plads is om voordeel te halen uit het vertrek van de industrie en om de oevers terug te geven aan de inwoners van Kopenhagen. Commerciële en residentiële eigendommen zijn onder elkaar vermengd zodat er een wijk ontstaat die bijna dag en nacht leeft.
In 2004 is de noordelijke baken van het gebied opgetrokken, de zestien verdiepingen hoge Kobbertårnet of 'koperen toren'. De werken aan het zuidelijke 'landmark', de vijftien verdiepingen hoge Fyrtårnet of 'vuurtoren' begonnen in 2006. Samen vormt deze hoogbouw de grenzen van het gebied. Het is een uitdaging om Amerika Plads te integreren in Østerbro. Beide zijn feitelijk van elkaar afgescheiden door de treinsporen en door het vier rijstroken brede Kalkbrænderihavnsgade, maar plannen om een brug te bouwen over beide hindernissen, moeten dit euvel ongedaan maken.

ARCHITECT || **Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma A/S**
OPLEVERING || **2007**
ADRES, WIJK || **Pakhusvej 2-12, Østerbro**

Fyrtårnet of 'de vuurtoren' markeert de ingang naar het nieuwe residentiële complex op Amerika Plads. Met 48 meter hoogte en vijftien verdiepingen, is de wolkenkrabber ook zichtbaar vanuit het stadscentrum en vanaf het water.
Het ongebruikelijke torenontwerp toont een opvallende trapsgewijze vorm die eindigt in duplexappartementen. Naast de toren bevindt zich een zes verdiepingen hoog gebouw met een gemeenschappelijk dakterras. Beide gebouwen bezitten 89 appartementen tussen 90 en 160 m^2 en zijn bedekt met donkergrijze leisteen die een gevarieerd kleurenspel etaleert dat inspeelt op de daken van de oude bakstenen gebouwen. De 'vuurtoren' integreren in een bouwblok met een ouder gebouw om het stedebouwkundig patroon verder te zetten, maakt eveneens deel uit van het plan om nieuwbouw deel te laten uitmaken van de historische omgeving.

ARCHITECT || **Arkitektfirmaet C. F. Møller**
OPLEVERING || **2006**
ADRES, WIJK || **Amerika Plads, Østerbro**

In lijn met het concept voor Amerika Plads, ontwierp het architectenbureau van Christian Møller en vrij dens, wit gepleisterd appartementsgebouw met balkons en doorgangen die als het ware uit het volume zijn gebeeldhouwd om het monolithische karakter te verzachten. Nordlyset (letterlijk 'noorderlicht') moet een opvallende bijdrage leveren aan een dichtbebouwd gebied waar straten smal zijn en gebouwen massief, maar met elk een eigen identiteit. Het complex bestaat uit vijftig koop- en huurappartementen, en het gelijkvloers biedt ruimte aan winkels en appartementen voor jonge mensen.
Nordlyset is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen de architecten en Ruth Campau. Een fotografisch proces transformeerde de penseelstreken van deze kunstenaar in een gestreept patroon dat op verscheidene plaatsen van het gebouw op glas is terug te vinden, bijvoorbeeld aan de ingangen en rondom de liften. Aan het exterieur zijn de patronen zichtbaar op de glazen panelen die loodrecht op de gevel zijn geplaatst, als onderverdeling tussen twee balkons.

ARCHITECT || **Arkitema**
OPLEVERING || **2004**
ADRES, WIJK || **Pakhusvej 2, Frihavn**

Met zijn zestien verdiepingen is de 'Kobbertarnet' of koperen toren een symbool geworden van de Noordelijke havengebieden van Kopenhagen. Het idee van een koperen toren kwam van de Nederlandse architect Adriaan Geuze (West 8) die het masterplan ontwierp voor het hele Nordhavn gebied in 2000.

Het gebouw bestaat uit twee volumes van vier en zestien verdiepingen hoog op een sokkel van bleek graniet. Op het gelijkvloers zijn winkels, een café en de kantine van het bedrijf voorzien, terwijl de rest van het gebouw de kantoren van het hoofdkantoor huisvest. In het midden van de eerste verdieping is een drie verdiepingen hoog atrium geschakeld met een bibliotheek. Vanaf het atrium heeft de gebruiker via een groot daklicht zicht op de gevel van het hoge volume.

Dankzij de nabijheid van de Øresund straat, zal het onbehandelde koper snel patineren. De bekleding bestaat uit geprefabriceerde koperplaten van 500 bij 1500 millimeter. Door de chemische samenstelling van koper, kan de regen die langs de gevel druipt ook andere metalen onderdelen van het gebouw aantasten. Daarom is een nieuw raamsysteem ontwikkeld met opengaande delen in messing.

10 → DFDS-TERMINAL

ARCHITECT || 3xNielsen
OPLEVERING || 2004
ADRES, WIJK || Søndre Frihavn

--- STADSDEEL G ---

A
B C D
E F G
H I

Het project bestaat uit twee gebouwen: een passagiersterminal voor de grote DFDS-ferries naar Polen en Noorwegen en een controlestation. De totale capaciteit omvat drie ferries, 2.000 passagiers en 400 auto's of 130 vrachtwagens. Het nieuwe complex was nodig omdat een theater is voorzien op de Kvæsthusbro pier waar de oorspronkelijke faciliteiten waren gehuisvest.

De terminal zelf is een lang, smal, twee verdiepingen hoge glazen tube op terugliggende poten van zwart beton. De ruimte tussen de kolommen kan worden ingevuld met faciliteiten voor dokwerkers en opslagruimtes. De eerste verdieping herbergt loketten, een café en een grote wachtruimte. De tweede verdieping is voorzien voor adminstratieve ruimtes van DFDS en een paspoortcontrole voor reizigers uit Polen. De wachtruimte en delen van de kantoren op de tweede verdieping zijn zichtbaar door uitstekende aluminium beklede volumes.

De verschillende elementen van het controlestation zijn gegroepeerd onder een dakplaat met een groot, rond gat dat daglicht toelaat op het binnenplein van het station.

ARCHITECT || 3xNielsen
OPLEVERING || 2003
ADRES, WIJK || Langelinie Allé 43, Frihavnen

Het nieuwe hoofdkantoor voor Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk (FIH) of Finance for Danish Industry is gelegen op het uiteinde van de Langelinie-pier en niet ver van het eiland Trekroner, een oud fort uit de 17-de eeuw. Net zoals in vele andere steden zijn de havenactiviteiten hier verdwenen en hebben zij plaats gemaakt voor culturele gebouwen, woningen en kantoren langs het water. In deze gebieden heeft schaal een heel andere betekenis. De afmetingen van de oude industriële panden en het zicht op zee maakt elk gebouw relatief klein en dit is zeker het geval wanneer een enorm cruiseschip vlakbij aanmeert.

Het silhouet van het FIH-gebouw voldoet aan de stedebouwkundige vereisten om de afmetingen en de rode bakstenen gevels van een behouden opslagplaats iets verderop de pier verder te zetten. Sommige architecten zouden dit als een mogelijkheid hebben gezien om te experimenteren met compacte ruimte en dramatische contrasten tussen licht en schaduw, maar voor 3xN was dit niet het geval. Integendeel, wat in de stedebouwkundige opzet als een zwaar en erg gesloten bouwblok was vooropgesteld, is omgevormd tot een lichte en delicate doos. Het project speelt met de bouwdiepte en de vereiste rode baksteen.

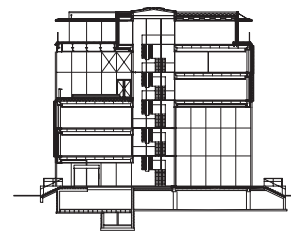

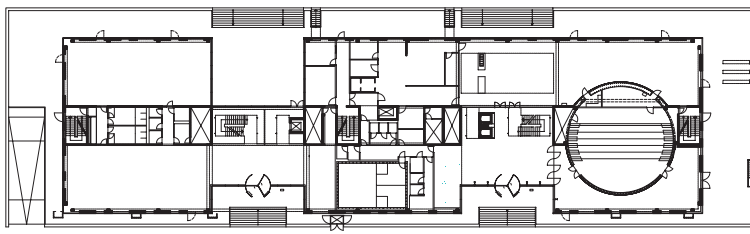

In het kantoorgebouw zijn dragende bakstenen vervangen door opgehangen panelen bekleed met baksteen-fineer. Deze panelen maken deel uit van een interactie met verdiepinghoge ramen. Aluminium luiken met bewegende lamellen kunnen voor de ramen worden geplaatst, of kunnen worden verschoven voor de bakstenen panelen indien maximale daglichttoetreding is gewenst of indien gebruikers de ramen willen openen. De zonnewering kan individueel worden bediend en is regelbaar naargelang de verkozen hoeveelheid licht en zicht. Behalve voor de noordgevel die geen zonwering nodig heeft en de bovenste verdieping waar maximaal zicht is voorzien, zijn de gevels een constant veranderend patroon dat de lichtheid van het rode gevelmateriaal benadrukt.

Om donkere centrale ruimtes te vermijden, heeft het gebouw een aantal in de massa uitgespaarde openingen. Ze worden gebruikt als recreatieve tuinen en gedurende de zomer eveneens als vergaderruimtes. Twee daarvan kaderen de hoofdingangen in. Enkele treden brengen de bezoeker op een platform waarop het gebouw is geplaatst en waaronder parkeerruimte is voorzien. Volgens het stedebouwkundige plan is geen kantoorruimte toegestaan op de begane grond. Daarom is het mogelijk om dwars door de kantine van de werknemers te kijken naar een ander gebouw van 3xN, de DFDS Ferry

Terminal, op een pier aan de overzijde van het water. De begane grond bevat ook een auditorium -een cirkelvormige houten doos met diagonale zitplaatsen die de eerste verdieping bereiken- en voorziet in sportfaciliteiten waaronder een squashterrein.
De inkomhal van het gebouw heeft een daklicht. Met de bedoeling deze zo groot mogelijk te doen lijken, is de stalen en glazen constructie van lift en trappenhuis zichtbaar gelaten. Omdat de ruimte echter beperkt is en de constructie in een grijze kleur is geschilderd, lijkt de hal toch visueel in beslag genomen. Opnieuw is dit een herinnering aan het feit dat schaal een relatief begrip is. Men kan denken dat een open constructie de ruimte groter maakt, maar in feite zou een gesloten lift met hoge gladde muren de hoogte van deze ruimte op een meer dramatische manier kunnen hebben beklemtoond.
In alle projecten van 3xN zijn staal, glas en witte muren ergens aangevuld met een kleurenwaterval. In de twee inkomhallen van het FIH-gebouw bevinden zich lichtsculpturen langs de liften en trappenhuizen. Gebouwhoge panelen tonen geprogrammeerde kleurencombinaties die de beweging van de liftkooi volgen. In het bijzonder op donkere winterdagen of 's avonds zijn deze veranderende kleuren erg dominant. De kernen op de bovenste verdiepingen met onder andere toiletten en trappenhuizen, zijn opgedeeld door nissen in verschillende felle kleuren.

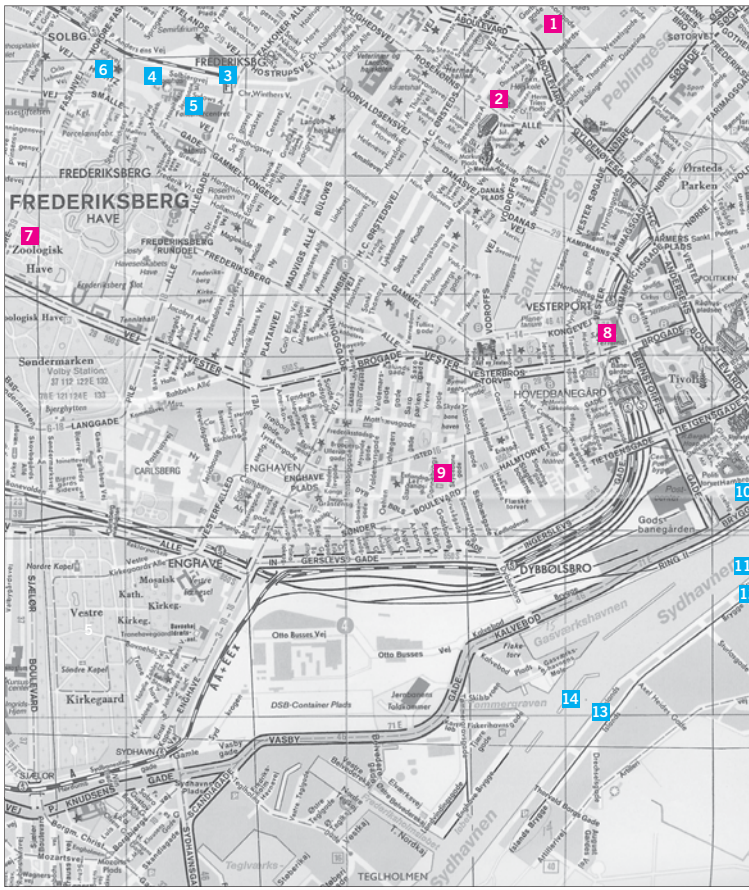
De landschapskantoren en de kantoorcellen hebben glazen wanden die kunnen worden verplaatst volgens actuele behoeftes. Vanuit een ruimtelijke opvatting zijn landschapskantoren zonder twijfel beter dan de kantoorcellen die een brede corridor vormen. Iedereen krijgt een glimp van de zee te zien en aan de noordzijde van de bovenste verdieping is het zicht compleet. Vanhieruit is de vorm van het Trekroner-eiland, omgeven door de zee, even mooi als enig land-art curiosum.

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

--- STADSDEEL H ---

A
B C D
E F G
H I

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 BBP Arkitekter en Henrik Jørgensen Landskab
Korsgadehallen, Korsgade 29-31, Nørrebro — zie pagina 98

2 Vilhelm Lauritzen
Radiohuset, Rosenœrns Allé 22, Frederiksberg — zie pagina 100

3 KHRAS Architects
Kopenhagen Metro, Frederiksberg — zie pagina 102

4 SLA
tussen Falkoner Allé bij Frederiksberg metrostation
en Ndr. Fasanvej bij Solbjerg metro station, Frederiksberg — zie pagina 104

5 Henning Larsens Tegnestue
Nye Gymnasium, Solbjergvej, Frederiksberg — zie pagina 106

6 Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma
CBS Kilen, Kilevej 14, Frederiksberg — zie pagina 108

7 Foster & Partners
Olifantenhuis, zoo van Frederiksberg — zie pagina 110

8 Arne Jacobsen
SAS Royal Hotel, Hammerichsgade 1-5, Indre By — zie pagina 111

9 Entasis
Kinderdagverblijf, Dannebrogsgade 47, Enghaven — zie pagina 112

10 Schmidt, Hammer & Lassen
Nykredit hoofdkantoor, Kalvebod Brygge, Indre By — zie pagina 113

11 PLOT
Havenzwembad, Islands Brygge, Sydhavnen — zie pagina 114

12 Landschapsarchitect Annelise Bramsnæs – Poul Jensen
Islands Brygge, Islands Brygge, Sydhavnen — zie pagina 116

13 MVRDV
Gemini-residentie, Islands Brygge, Havnestad — zie pagina 118

14 Dissing+Weitling arkitektfirma
Brygge Overpass tussen Havnestad/Islands Brygge
en Havneholmen/bij Fisketorvet — zie pagina 120

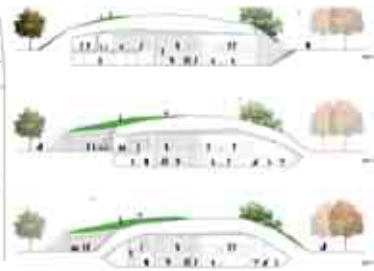
15 Future Systems en Kasper Danielsen Arkitekter
Metropolis, Sluseholmen 24, Sluseholmen — zie pagina 121

ARCHITECT || BBP Arkitekter en Henrik Jørgensen Landskab
OPLEVERING || 2006
ADRES, WIJK || Korsgade 29-31, Nørrebro

Nørrebro overstroomt niet wat betreft sport- en ontspanningsfaciliteiten. Eén van de weinige groene gebieden van de buurt bevindt zich tussen Korsgade en Åboulevarden, en dit is waar een hedendaags sport- en cultuurcentrum letterlijk uit de grond oprijst. Wat voordien een vlak terrein was, is nu omgevormd tot een heuvelachtig landschap met nieuwe aanplantingen en faciliteiten voor nieuwe activiteiten. In de winter kan de moedige jeugd van de hellingen afglijden en 's zomers vormt menigeen de locatie om in een zonneweide.
Het centrum zelf bevindt zich geheel ondergronds. Vijf grote lichtopeningen snijden zich in de hellingen. De binnenpleinen zijn bedoeld voor balsporten, maar kunnen ook worden ingezet voor theater- en muziekevenementen. Zowel georganiseerde als niet-georganiseerde activiteiten voor kinderen en jeugd kunnen er plaatsvinden zodat zociale problemen worden ingeperkt.

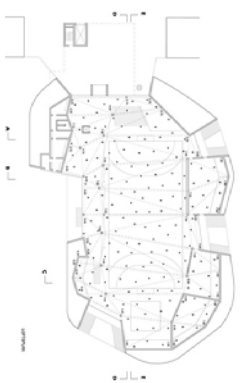

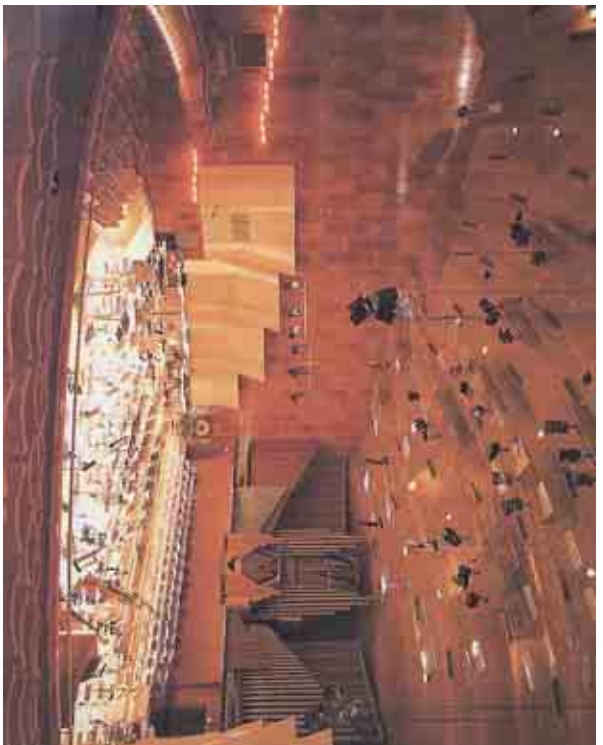

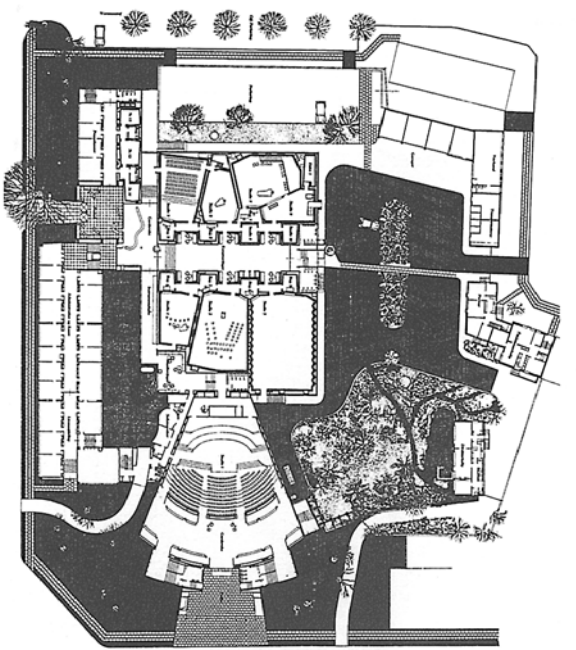
ARCHITECT || Vilhelm Lauritzen
OPLEVERING || 1936-1945, 1956
ADRES, WIJK || Rosenœrns Allé 22, Frederiksberg

Sinds haar voltooiing huist het gebouw de Danish Radio Broadcasting. De hoofdingang ligt aan de Rosenoerns Allé. Er zijn twee administratieve vleugels en een gebouw met twaalf geluidsstudio's van verschillende grootte. Vanaf de Julius Thomsensgade is Studio 1 bereikbaar, een concerthal met 1200 zitplaatsen. Boven het theatergebouw is een dakterras met toegang vanuit de kantine. De tuin was oorspronkelijk ontworpen door G.N. Brandt, maar heeft niet meer zijn originele vorm. Dit gebouw was het eerste in zijn soort in Denemarken en is een voorbeeld van de bijzondere Scandinavische transitie tussen functionalisme en modernisme. Het ontwerp van de architect en de delicate materiaalkeuze geven het gebouw een poëtische elegantie. Het hout in de concerthal was oorspronkelijk licht van kleur, maar kreeg in de loop der jaren een roodachtige patina. Voor de voltooiïng kreeg het ontwerp veel kritiek omwille van zijn gebrek aan monumentale afmetingen. Toch was de pers na de opening in 1945 unaniem in haar positief oordeel. Vandaag wordt het Radiohuset niet alleen beschouwd als een pionier voor dit gebouwtype, maar ook als één van de meest belangrijke werken van de twintigste eeuw.

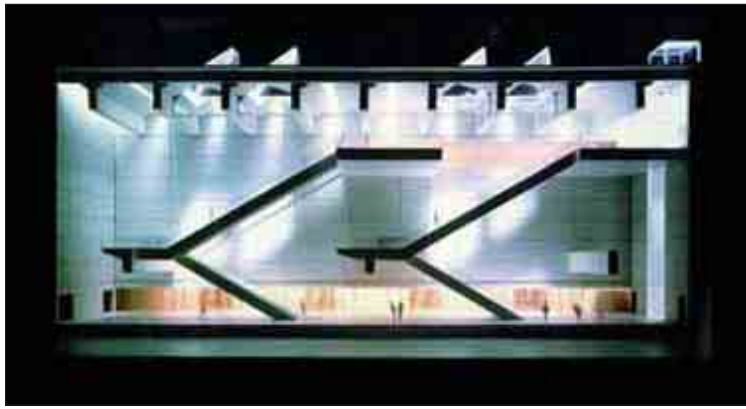

ARCHITECT || KHRAS Architects
OPLEVERING || 2003
ADRES, WIJK || verscheidene locaties, o.a. Frederiksberg

De eerste fase van de metro, van Nørreport tot Amager en Ørestaden, is voltooid in 2002. Het jaar daarop breidde het ondergrondse vervoersnetwerk uit van Nørreport tot Vanløse via Frederiksberg en in 2006 zal het traject lopen van Amager tot de vlieghaven in Kastrup. De belangrijkste objectieven van KHRAS waren openheid en daglicht, met een blik op de hemel wanneer mogelijk om de diepte van de metrostations te benadrukken en om een veilig gevoel te creëren bij het ondergrondse reizen. De piramidevormige daklichten vormen sculpturale elementen op belangrijke stedelijke pleinen. De stations lijken open en vriendelijk door het constant veranderende daglicht dat tot diep in de ruimtes doordringt. Alle verdiepingen zijn visueel verbonden door roltrappen en één lift. Enkelvoudige spoorplatforms reiken tot glazen wanden waardoor de metro bij aankomst versmelt met het station.

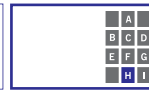

ARCHITECT || SLA
OPLEVERING || 2005
ADRES, WIJK || tussen de metrostations Frederiksberg en Solbjerg

Toen de gebouwen rond het metrostation Frederiksberg in 2001 als paddestoelen uit de grond kwamen, werkte de gemeente samen met SLA aan een plan om de stedelijke ruimtes tussen de complexen om te vormen tot aantrekkelijke ontmoetingsruimtes voor de bewoners van Frederiksberg. Het resultaat bestaat uit vier verschillende pleinen, elk met eigen mogelijkheden en kenmerken.

Bezoekers van Solbjerg Plads kunnen rondlopen en spelen tussen honderden kleine putten en poelen die zijn gemaakt met behulp van cirkelvormige openingen in de bestrating die regenwater verzamelen. 32 luidsprekerputten maken geluid en vormen soms een voledig concert. Houten banken en trappen op verschillende niveaus van het Falkoner Plads zijn de hele dag door ingenomen door studenten, bibliotheekgangers, filmliefhebbers en klanten van het fitnesscentrum.

Fyrretræslunden biedt een rustpunt op gras of bank. Bezoekers kunnen via het Fredriksberg winkelcentrum wandelen langs de voetgangerspassage Solbjergvej en kunnen een kop koffie bestellen onder de grote bomen voor het historische treinstation.

Hoewel alle pleinen eigen kenmerken bezitten, zijn alle geïnspireerd door de geschiedenis van Fredriksberg als een afzonderlijke gemeente, gesitueerd in Kopenhagen, bekend om zijn tuinen.

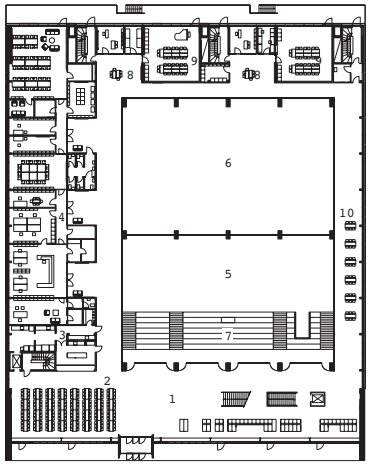

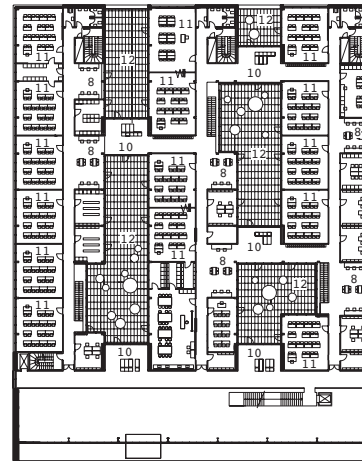
ARCHITECT || Henning Larsens Tegnestue
OPLEVERING || 2004
ADRES, WIJK || Solbjergvej, Frederiksberg

Niet alleen licht en dimensies bepalen de aard van ruimtes, maar ook de grenzen en de materialisering ervan. Dit komt tot uitdrukking in het Frederiksberg Nye Gymnasium, dat in april 2004 in het nieuwe stadscentrum van een voorstad van Kopenhagen is opgeleverd. Kern van dit project is de verbinding tussen stedelijk leven en onderwijssysteem. Het gebouw is daarom geopend naar het plein met grote glasgevels die de leeromgeving etaleert en omgekeerd de dynamiek van de stad tot in het hart van het gebouw brengen.

1
2
5
6
7
10

8
10
11
12

ARCHITECT || Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma
OPLEVERING || 2005
ADRES, WIJK || Kilevej 14, Frederiksberg

De oude gebouwen van de Copenhagen Business School Kilen vormen beide uiteinden van de campus, met groene ruimtes tussenin. De conceptuele leidraad van 'de spie' is een dynamisch gelijkvloers dat zich opengooit naar de omliggende landschappelijke pleinen en gebouwen, inclusief de gerenoveerde hoofdbibliotheek, de humaniora en het winkelcentrum.

Kilen lijkt te steunen op twee met gras bedekte heuvels en de glazen gevels voorzien een geleidelijke overgang tussen de openlucht, het landschap en het interieur. De vier bovenste verdiepingen zijn afgeschermd met beweegbare verticale zonweringen met een combinatie van hout, gekleurd glas en metaal, waardoor de gevel een rijke schakering aan kleuren krijgt. Grote ronde dakopeningen doen zonlicht binnendwarrelen in een origineel gevormd atrium van vijf bouwlagen. Klaslokalen en kantoren zijn gesitueerd langs de buitengevels en gangen nemen de vorm aan van balkons met zicht op het atrium. Terwijl de bovenste drie verdiepingen zijn gereserveerd voor onderzoek en administratie, kregen de onderste drie verdiepingen en het atrium een meet dynamisch programma toebedeeld zoals een café, vergaderzalen, ruimtes voor groepswerk en onderrichtfaciliteiten.

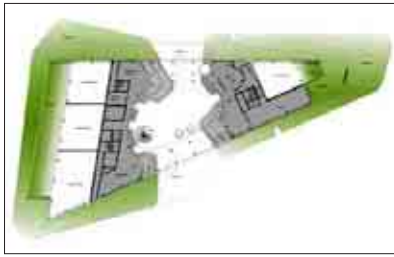

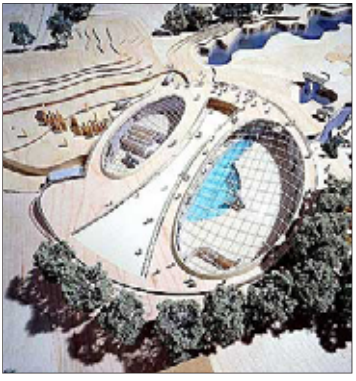

ARCHITECT || Foster and Partners
OPLEVERING || 2007
ADRES, WIJK || Roskildevej 32, Frederiksberg

Bekend om zijn zeldzame Indische of Aziatische olifanten, had de Zoo van Kopenhagen nood aan hedendaagse faciliteiten om een meer natuurlijke, ontspannen en stimulerende leefomgeving voor de dieren te creëren en aan betere ruimtes om ze te observeren. Vertrekkende vanuit de scheiding van de vrouwelijke en mannelijke dieren, bestaat het ontwerp van Foster and Partners uit twee overdekte ruimtes – een kleine voor de stieren en een grotere voor de hele troep. Het project graaft zich in in zijn omgeving en zal worden overdekt door twee glazen koepels. Hun eenvoudige geometrie en transparante ronde vormen contrasteren met het nabijgelegen hoekige volume van het originele olifantenhuis uit 1914. Rond en tussen de glasvlakken verbindt een breed terras de uitstekende koepels. Hieronder zal zich een intern promenadeplatform en een educatieve tentoonstellingsruimte bevinden. Opvallend element is de rubberen vloerbedekking met vloerverwarming om de poten van de olifanten in uitstekende conditie te houden.

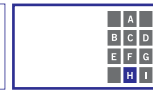
ARCHITECT || Arne Jacobsen
OPLEVERING || 1955-1960
ADRES, WIJK || Hammerichsgade 1-5, Indre By

Jacobsens project is gelijkaardig aan het ontwerp van SOM Architects voor het Lever House in New York. Het SAS-hotel is samen met de vlieghaventerminal gestart in 1956, wanneer het terrein al was bepaald. De reden voor de locatie in het stadshart was de wens om in één enkel complex een vlieghaventerminal, een hotel en een reisbureau onder te brengen. Het stadsbestuur van Kopenhagen was bereid om een deel van een spoorlijn te overkappen om een parking aan te leggen en om de toegankelijkheid van de luchthaven te verbeteren. Vanuit de wens om een zo groot mogelijke oppervlakte op het gelijkvloers en de eerste verdiepingen te gebruiken voor de terminal en het reisagentschap, is besloten om hoogbouw voor het hotel te combineren met een podiumgebouw. De constructie zou licht moeten zijn om de context niet te domineren. Jacobsen besloot om groengrijze panelen te gebruiken, vertikaal verdeeld door geanodiseerde aluminium stijlen. De kleur van het glas verwijst naar de hemel en de weerspiegeling van de wolken. Het hoge, lichtgewicht gebouw had een meer solide basis nodig die om die reden is bekleed met panelen in een donkerder toonwaarde.

ARCHITECT || Entasis
OPLEVERING || 2002
ADRES, WIJK || Dannebrogsgade 47, Enghaven

Het ontwerp is beïnvloed door de wensen van de pedagogische leiding en het ruimtelijke karakter van het plein. De kinderen zouden een context moeten ervaren tussen keuzevrijheid en respect voor anderen en dit is versterkt door het open karakter van het gebouw, variërend van kleine gluurgaten tot een panorama over de stad vanaf het dakterras. De opvang bevindt zich in een huizenrij van appartementsblokken en een kerk. Omdat de omtrek van de kerk is teruggehouden, is dit karakter herhaald in het ontwerp van Entasis. De gevel aan het stedelijk plein is een compositie van gesloten en open oppervlakken. Naar het noorden toe doet het volume zich voor als een gesloten 'toren' van zwart staal.

De verdiepingen zijn georganiseerd als open ruimtes rond een kern van kleedkamers, sanitaire vorrzieningen en een keuken. Op de begane grond zijn de toegang tot de achterliggende tuin, een keuken en het kantoor van de directeur gesitueerd. Op de eerste en tweede verdieping kunnen de plekken worden georganiseerd als ateliers en groepsruimtes. De derde verdieping omvat een ontspanningsruimte en kantoren voor het leidinggevend personeel. Zonnepanelen zijn geïntegreerd in de glazen gevel.

ARCHITECT || Schmidt, Hammer & Lassen
OPLEVERING || 1999-2001
ADRES, WIJK || Kalvebod Brygge, Indre By

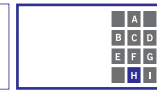
De 18.000 m² tellende glazen kubus staat in relatie tot de stad, het licht en het water. De grote transparante gevels met een dominante horizontaliteit geven het kantoorgebouw een open karakter. De negen verdiepingen hoge huid omsluit drie gebouwen rond een atrium en zweeft boven het verkeer. De kantoren openen zich naar het atrium, het centrale ontmoetingspunt, en de meer private vergaderruimtes bevinden zich in hangende dozen van donker hout.
De verticale circulatie gebeurt door glazen liften in de hoeken van het atrium of via een glazen traphal die tussen de verdiepingen hangt. Op de verschillende etages zijn kantoren en vergaderzalen verbonden door wandelgangen en lounges. De cafetaria bevindt zich op de tweede verdieping met toegang tot een overkapt buitenterras en een terras in het interieur. Het beeldhouwwerk in het atrium is van Per Kirkeby.

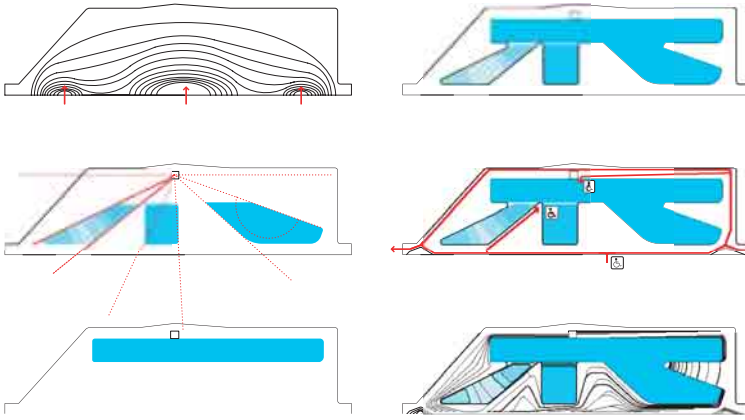
ARCHITECT || PLOT
OPLEVERING || 2003
ADRES, WIJK || Islands Brygge, Sydhavnen

De combinatie van innovatie en een beperkt budget is duidelijk terug te vinden in het havenzwembad dat PLOT realiseerde in Islands Brygge in de haven van Kopenhagen. Van alle jonge architectuurbureaus in Denemarken is PLOT het meest internationaal georiënteerd en zeker één van de meest spraakmakende. Het bureau ontleent zijn bekendheid aan succesvolle internationale competities en publicaties, maar dat laatste begint nu te veranderen. PLOT hanteert een werkwijze die is afgekeken van de kunstwereld en waarin de architect de rol van regisseur speelt die de door hem of haar zelf bewaakte plot controleert.

Het verhaal speelt in hun werk een grote rol en in die zin is het havenzwembad, het eerste gerealiseerde werk, een typisch plotproject. Het reageert direct op de transformatie die de haven ondergaat van industriegebied tot nieuw stedelijk areaal. Uitgangspunt voor het ontwerp is dan ook het aan het havenbekken grenzende stadspark door te zetten over het water en zo de verovering van de haven door de stad van een stedelijk teken te voorzien. Tegelijk beantwoordt het aan allerlei eisen van toegankelijkheid, veiligheid en programmatische wensen, die via een methode van superpositie vrij letterlijk in het plan zijn verwerkt. Het resultaat is een bad dat door zijn terrasvormige opzet op een tuin lijkt en de overgang van land naar water op overtuigende wijze thematiseert.

ARCHITECT || landschapsarchitect Annelise Bramsnæs – Poul Jensen
OPLEVERING || 1994-2000
ADRES, WIJK || Islands Brygge, Sydhavnen

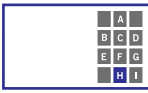

Dit park - 600 m lang en gekneld tussen de oever ten zuiden van de Langebrobrug en een massieve rij appartementsgebouwen - heeft een uniek uitzicht over de haven van Kopenhagen. Reeds in 1984 palmden de bewoners van de achterliggende woonbuurt deze verwaarloosde strook binnenhaven in als ligweide. Begin jaren '90 werden deze impulsieve, eerste ingrepen vertaald in het ontwerp van de landschapsarchitecten Annelise Bramsnæs en Poul Jensen. Het uitgesproken open en vlak karakter, het panoramisch zicht op de binnenhaven van Kopenhagen en de lichtheid van deze plek werden behouden en versterkt. Een aantal restanten van de vroegere havenactiviteit werden opgenomen in het ontwerp als referentie naar het havenverleden, grote grasvlaktes werden ingebracht, iets verhoogd tegenover de oever zodat een ruimtelijke geleding ontstaat tegenover de naastliggende straat. Deze ligweides worden ontsloten door paden die op onderlinge kruisingen en op de aansluiting met de straten van de achterliggende woonbuurt een aantal pleinen vormen. Op deze verharde zones worden skate-ramps voorzien, banken, bbq's. Langs dit park werd in 2003 het havenzwembad van PLOT aangemeerd, een logische aanvulling op dit levendige stadspark.

ARCHITECT || MVRDV
OPLEVERING || 2004-2005
ADRES, WIJK || Islands Brygge, Havnestad

In Europa worden oude havengebieden heringericht in exclusieve woongebieden. De vraag naar appartementen in dergelijke havens is hoog omwille van de combinatie van moderne levensstijlen en de charme van het water.
Het wijkcomité van Island Brygge, de opkomende havenbuurt met exclusieve kantoren en riante appartementen, doet er alles aan om het waterfront zo aantrekkelijk mogelijk te maken voor sport en spel. De buurt doet nog niet echt residentieel aan, maar toch is de plek in trek bij uiterst bemiddelde jonge gezinnen. Het neusje van de zalm is een stekje in de Gemini-residentie.
De vernieuwing van de zaadsilo's vertegenwoordigt een radicale nieuwe ontwikkeling. De ruwe, naakte constructies bieden architectonische uitdagingen. Het voorstel van MVRDV ligt besloten in de constructieve beperkingen van de bouwwerken. De betonnen ringen zijn moeilijk te doorboren en indien woningen intern worden voorzien, zullen zij tot naar binnen gekeerde verblijfsplaatsen verworden, wat deze context niet in het minst vraagt. Het zou een aanvaardbare oplossing zijn voor een warenhuis, maar het is een weggegooide kans om de leegte in de silo niet uit te buiten. MVRDV voorzag de ongeveer 100 woningen langs de omtrek van de silo's waardoor uitzicht en flexibiliteit tot een maximum zijn gebracht. De 84 'open landschap'-wooneenheden met een beperkt aantal tussenwanden en erg brede balkons, vormen een soort achtvormig hulsel. De binnenkant van de silo's doet dienst als een duizelingwekkend mooi atrium met prachtige trappen, horizontale stroken en overdekt door glas, waardoor daglicht tot diep in de lobby kan doordringen.

ARCHITECT || Dissing+Weitling arkitektfirma
OPLEVERING || 2006
ADRES, WIJK || tussen Havnestad/Islands Brygge en Havneholmen

Tijdens de zomer van 2006 kreeg Kopenhagen er voor het eerst sinds vijftig jaar opnieuw een brug over de haven bij. De 190 meter lange voetgangers- en fietsbrug verbindt het winkelcentrum Fisketorvet met het residentiële complex in de oude zaadsilo's van de Sojaboonfabriek en zal vooral studenten helpen om de campussen van Ørestad en Amager sneller te bereiken vanuit de stad. Bewoners van Amager kunnen de commerciële diensten en treininfrastructuur makkelijker bereiken, terwijl de stadsbewoners op hun beurt een eenvoudige toegang krijgen tot de groene gebieden van Amager Fælled.
De architecturaal erg eenvoudig vormgegeven stalen brug van 5,5 meter breed kan opendraaien ten dienste van het havenverkeer.

ARCHITECT || Future Systems en Kasper Danielsen Arkitekter
OPLEVERING || 2008
ADRES, WIJK || Sluseholmen 24, Sluseholmen

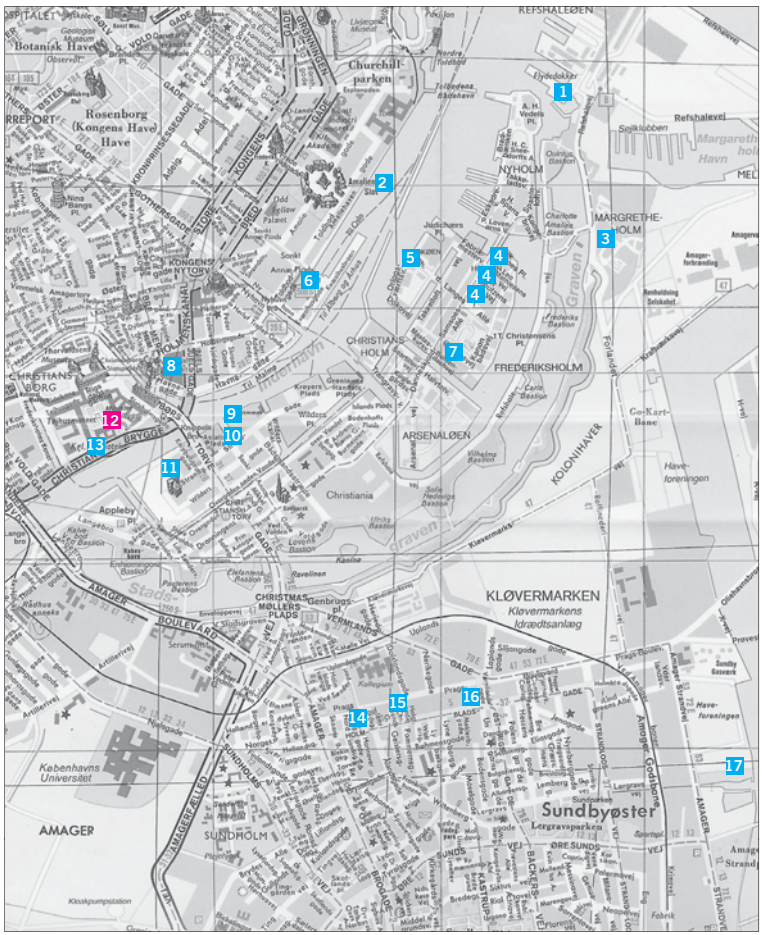

Het veertig meter hoge appartementsgebouw Metropolis is langs drie zijden door water omringd op het uiterste punt van Sluseholmens schiereiland dat met 2.000 m^2 kunstmatig is uitgebreid. De organische vormen en lichtblauwe kleur maken van het volume dat uitzonderlijke gebouw dat volgens het masterplan op de tip van het schiereiland moest prijken. Het complex is bedoeld 60 meter hoog te zijn, maar omwille van de rook van de nabijliggende H C. Ørsted energiecentrale, zal het slechts 40 meter en 11 verdiepingen hoog zijn. Maar omdat de centrale binnen vier à vijf jaar zal sluiten, spelen de architecten met het idee een een module te bouwen die later bovenop Metropolis kan worden geplaatst.
Bewoners kunnen aanmeren aan eigen aanlegplaatsen een duik nemen in de nabijgelegen havenzwembaden.

- opgenomen in excursieprogramma
- ter informatie
- restaurant of cafe

A B C D E F G H I

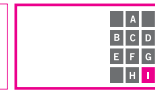
122

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 Dorte Mandrup Arkitekter
Kantoren in voormalig magazijn, Refshalevej 153, Christianshavn zie pagina 124
2 Christian Bjørn (Studio Christian Bjørn), Susse Fischer (fischer+design) en partner 11 design
Havnescenen, c/o VEGA, Enghavevej 40 zie pagina 126
3 Dorte Mandrup Arkitekter
Watervliegtuighangar, Forlandet 100, Margreteholm zie pagina 127
4 CUBO Arkitekter
Kunstscholen, Danneskiold-Samsøs Allé, Holmen zie pagina 130
5 Henning Larsens Tegnestue
Opera, Philip de Langes Allé, Holmen zie pagina 131
6 Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma
Koninklijk theater, Kvæsthusbroen, Indre By zie pagina 132
7 Tegnestuen Vandkunsten
Torpedoboothal, Galionsvej, Holmen zie pagina 133
8 Arne Jacobsen
Nationale Bank, Havnegade 5, Indre By zie pagina 136
9 Dorte Mandrup Arkitekter (interieur)
Gammel Dok (Danish Architecture Center), Strandgade 27B, Christianshavn zie pagina 137
10 Jeppe Aagaard Andersen
Plein, Strandgade 27, Christianshavn zie pagina 138
11 Sven-Ingvar Andersson
Christiansbro, Christianshavn zie pagina 139
12 Daniel Libeskind
Deens Joods Museum, Proviandpassagen 6, Indre By zie pagina 140
13 Schmidt, Hammer & Lassen
Koninklijke bibliotheek, Sørens Kierkegaards Plads, Indre By zie pagina 141
14 Dorte Mandrup Arkitekter
Kvarterhuset, Jemtelandsgade, Sundbyøster zie pagina 142
15 Kristine Jensens Tegnestue
Prags Boulevard, Sundbyøster zie pagina 144
16 Dorte Mandrup Arkitekter
Sport- en cultuurcentrum, Holmbladsgade, Sundbyøster zie pagina 146
17 PLOT
Maritiem jeugdcentrum, Amager Strandvej, Sundbyøster zie pagina 148
18 Hasløv & Kjærsgaard
Amager strandpark, Amager Strandvej 100, Sundbyøster zie pagina 150

ARCHITECT || Dorte Mandrup Arkitekter
OPLEVERING || 2003
ADRES, WIJK || Refshalevej 153, Christianshavn

Aan het voormalige magazijn uit de vijftiger jaren is in 1961 een verdieping toegevoegd. De betonconstructie van balken en kolommen is ingevuld met ter plaatse gestorte vloerelementen en gele gevelstenen. Vanuit de opvatting de werkplaats om te vormen tot verhuurbare ruimtes, is uitzonderlijk veel aandacht besteed aan het behoud van de enorme vertrekken en de industriële bouwmethode.
Om optimaal gebruik te maken van de locatie van het gebouw en de daaruit voorvloeiende panorama's over de verschillende havendelen, zijn de bestaande ramen vervangen door nieuwe verdiepinghoge glasvlakken met glijvoorziening aan de buitenkant.
Het ontwerp bestaat uit drie open landschapskantoren van 500 m², met lichte, verplaatsbare scheidingswanden in niet-traditionele materialen. De toegang tot de verdiepingen gebeurt langs een buitentrap naar de inkomdeur en een traphal die dankzij grote glasoppervlakken in het licht baadt.
In alle vertrekken zijn witte en gele sportvloeren in vinyl toegepast.

ARCHITECT || Christian Bjørn en Susse Fischer
OPLEVERING || 2005
ADRES, WIJK || c/o VEGA, Enghavevej 40

Kopenhagen bezit een van 's werelds eerste en grootste permanente drijvende podia. De twee architecten die voor dit project tekenden waren geïnspireerd door de kranen die zo typisch zijn voor industriële havens. Het resultaat is een moderne constructie bestaande uit een betonnen sloep met een asfalt en betonnen dek en een stalen dak met een transparante bedekking. Het podium is 315 m^2 groot en heeft toiletten en kleedkamers onder de waterlijn voor werknemers en artiesten.
Mensen kijken en luisteren op jachten, kayaks, vanuit open ramen, banken en gazons. Het podium kan bijna overal aanmeren. Maar omdat het podium enkel voorzien is voor staf en artiesten, is er ruimte nodig op de oever voor het publiek en circulatieruimte. Zes trappen zijn voorzien in de haven waar het podium zonder problemen kan aanmeren: aan Kalvebod Brygge, Black Diamond (koninklijke bibliotheek), Asiatisk Plads, Amaliehaven tuinen, Opera, en Langelinie kaai.

ARCHITECT || Dorte Mandrup Arkitekter
OPLEVERING || 2001
ADRES, WIJK || Forlandet 100, Margreteholm

De H53 watervliegtuighangar staat op de voormalige marinebasis Magretheholmen uit 1916. De hangar, gebouwd in 1921 volgens een ontwerp van Chr. Olrich, is een van de eerste voorgespannen betonconstructies met dergelijke afmetingen in Denemarken. De hangar werd eerst gebruikt als onderdak voor watervliegtuigen en later als militaire school. In 1972 onderging het een renovatie met als doel een militaire werkplaats in onder te brengen, waarbij de originele glazen schuifdeuren werden vervangen door metselwerk. Voor de ombouw tot kantoor voor een videoreclamebedrijf, herstelde Dorte Mandrup de schuifdeuren en laat ze openen naar een groot houten platform. Het concept achter het ontwerp is niet het herstellen van het gebouw in zijn originele staat, maar om zijn geschiedenis tot uiting te brengen in een vredevolle coëxistentie met de nieuwe toevoegingen.

De drie brandveilige staalconstructies Toren, Platform en Zwembad vormen een ruimtelijk beeldhouwwerk. Gordijnen van parachutestof hangen aan de volumes om snelle ruimtelijke indelingen mogelijk te maken. De gordijnen kunnen ook dienen als projectiescherm. In de lounge bovenop een vergaderruimte zweven enkele hangmatten tussen schuin geplaatste stalen kolommen voor het personeel en de gasten. Een andere lounge is voorzien van grote twee- en driepersoonszitzakken.

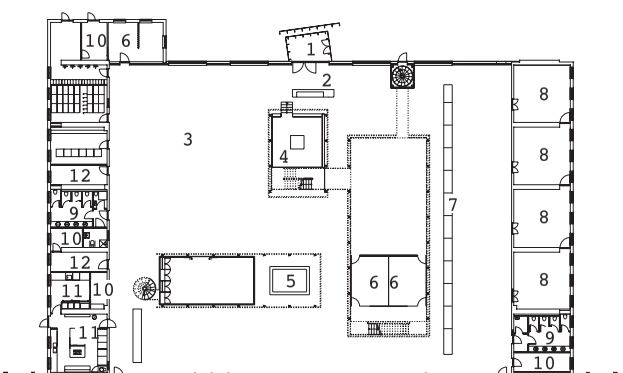

10
6
1
2
3
4
8
8
8
8
12
9
10
12
11
10
1
5
6
6
7
9
10

ARCHITECT || CUBO Arkitekter
OPLEVERING || 1996-1998
ADRES, WIJK || Danneskiold-Samsøs Allé, Holmen

De drie scholen op Holmen, ontworpen door CUBO Arkitekter hebben een gemeenschappelijk karakter in beton en cederhout, maar toch een afzonderlijke vormentaal. De gevel van de repetitieruimtes is gerenoveerd en de enige nieuwe ingreep bestaat uit repetitieve afgeschermde ventilatiesystemen. Een groot bestaand betonnen gebouw is het meest sprekende element van de school. Hierin zitten een concertzaal met opnamemogelijkheden en een kantine. De 20 meter hoge podiumtoren in hout steekt boven de voormalige opslagplaatsen uit. Opmerkelijk zijn de hellende gevels in hout tegenover de bootschuren, gebouwd tegen de oude machinewerkplaatsen. De ingang is gesitueerd in Meldahls voormalige school. Dit gebouw huist nu theaterstudio's en speciale ateliers. Vanaf de receptie wordt de student door een glazen passage geleid. Het theater bestaat uit verschillende podia van verschillende groottes. Hoge gangen geven toegang tot kleinere podia en workshops, kostuummakersateliers en kleedkamers.Het filmtheater is ondergebracht in het lage cilindervormige volume. Ook hier zijn de hellende gevels in hout tegenover de bootschuren opmerkelijk. Het ontwerp is gebaseerd op het idee van dynamiek. De gebouwen zijn georganiseerd in een cirkelvormig patroon van beweging dat bezoekers leidt van de hoofdingang onder een licht hellend dak door de open foyer en kantine met een cirkelvormig filmtheater naar een variatie van het thema loodrecht op de circulatie. De binnenhoven bieden zicht op de andere scholen en de parkachtige omgeving. In een drielagige nieuwbouw zijn de filmproductiezalen gehuisvest. Zij zijn gescheiden van de twee grote studio's door middel van een 'filmstraat'. Het cirkelvormige theater snijdt door de glazen gevel van de kantine.

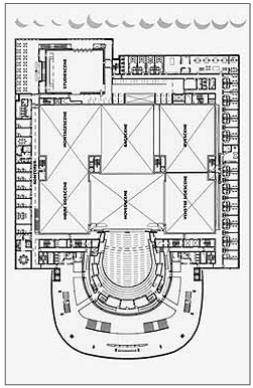

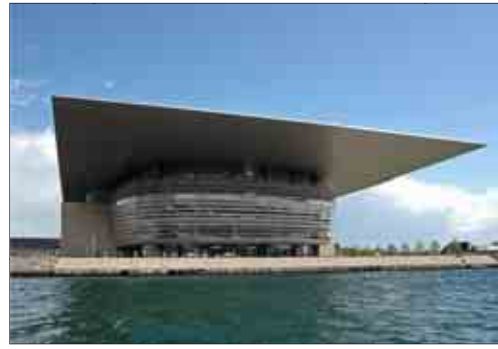

ARCHITECT || Henning Larsens Tegnestue
OPLEVERING || 2001-2005
ADRES, WIJK || Philip de Langes Allé, Holmen

De nieuwe opera bevindt zich langs de oevers van de voormalige marinehaven van Kopenhagen. Het gebouw deelt het gebied met opslagplaatsen, barakken en gieterijen van rode baksteen uit de zeventiende eeuw waarin nu scholen, woningbouw, kunstgalerijen en restaurants zijn ondergebracht. Het meest opmerkelijke element van het ontwerp is het zwevende dak met een uitkraging van 32 meter boven een vier verdiepingen hoge foyer. Een 35 meter brede plaza verbindt de opera met de oevers. Twee 17 meter brede kanalen aan weerszijden van het bouwwerk creëren een eiland. Enkele repetitieruimtes bevinden zich 13 meter onder de zeespiegel.

------- 06 → KONINKLIJK THEATER

ARCHITECT || Boje Lundgaard & Lene Tranberg
OPLEVERING || 2004-2007
ADRES, WIJK || Kvæsthusbroen, Indre By

--- STADSDEEL I ---

A
B C D
E F G
H I

De opdracht bestond uit het ontwerpen van twee theaters met 750 en 275 zitplaatsen, bijkomende theaterfaciliteiten en een onafhankelijk restaurant en café. Het vierkante plattegrond sluit aan bij de omliggende bouwvolumes en opent de stad tegelijk naar de haven. Het kleine podium en de repetitieruimtes zijn gescheiden van andere functies door een langwerpige, met glas bedekte gleuf in het dak die daglicht tot diep in het gebouw laat doordringen. Het grote podium staat vrij op de dakverdieping zodat licht rond de toren in het gebouw kan vallen en omgekeerd, het kunstmatig licht 's nachts kan weerschijnen op de toren. De gevels zijn bekleed met koper, een materiaal dat refereert aan de koperen koepels en spitsen van de skyline van Kopenhagen. De glazen bovenste verdieping omvat administratieve diensten, de kantine en andere faciliteiten. De hoofdentree is bereikbaar langs de theaterplaza, een dobberend betonnen platform dat tegelijk dienst doet als een foyer in buitenlucht, als een promenade, als een multifunctioneel plein en als dak van de ondergrondse parkeergarage. In contrast met het koper, het glas en het beton, gebruikt het interieur een waaier aan materialen en een hiërarchie van gevelopeningen.

ARCHITECT || Tegnestuen Vandkunsten
OPLEVERING || 2000-2003
ADRES, WIJK || Gallionsvej, Christianshavn

De oude torpedoboothal, in 1954 opgetrokken in staal en beton door het Forsvarets Bygningstjeneste of de Militaire Dienst Gebouwen, diende als een onderhoudsbasis voor marineboten en in het bijzonder torpedoboten. De marine verliet het imposante volume in 1993 omdat Holmen sinds 1991 geleidelijk aan werd vrijgegeven voor civiel gebruik en publieke evenementen. Maar langzamerhand nam verval en vandalisme toe en een aantal voorstellen voor toekomstig gebruik trachtte de oude hal te redden. Het huidige resultaat is de vrucht van een lange periode waarbij het Deense architectuurbureau Vandkunsten samen met verschillende projectontwikkelaars werkte naar een oplossing met woningen in de bestaande constructie. Het ontwerp respecteert de originele opzet om de geometrie van de hal te behouden en het ingesloten wateroppervlak om te vormen tot een publieke ruimte.

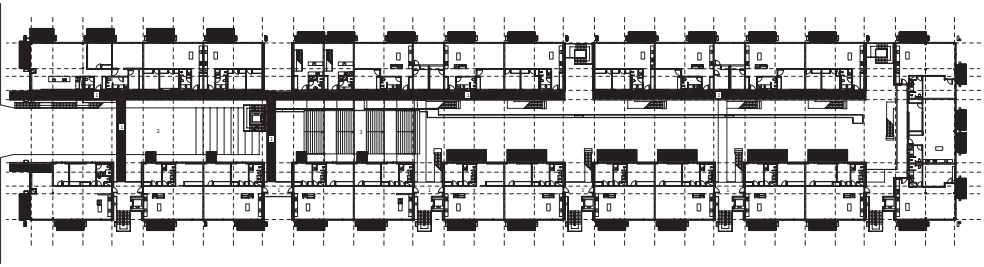
De architecten lieten de twee prominente constructieve elementen van spanten en kolommen intact om de unieke architectuur van het 155 meter lange gebouw te beklemtonen. Een nieuw betonnen bouwlichaam volgt hetzelfde raster van vijf meter, hoewel 40 cm verschoven en met teruggetrokken gevels in relatie tot de oude kolommen. Deze subtiele ingrepen onderstrepen het feit dat er zich twee gebouwen op één plek bevinden. Dit effect is eveneens bereikt doordat de knooppunten tussen spanten en kolommen niet raken aan de nieuwe invulling en doordat in de bovenste apparte-

menten de originele spanten die het nieuwe dak dragen, zichtbaar zijn gebleven. De fundering van het nieuwe gebouw is onafhankelijk van de bestaande voorzien, omdat deze haar uiterste kunnen reeds ter tafel had gebracht.

De brede houten trap of 'tribune' ligt boven de parking en op hetzelfde niveau als de derde verdieping. Voor deze oplossing is gekozen omdat de hal nauwelijks over omliggende terreinen beschikt en omdat een bouwvergunning had kunnen worden geweigerd door een gebrek aan vrije ruimte. Omdat de brandweer vrije doorgang vereiste naar de centrale ruimte en omdat de projectontwikkelaar geen appartementen wilde opofferen aan circulatie, is op de kruising tussen de boven- en de onderstraat jammer genoeg een vrijstaande lift voorzien die het zicht vanaf de houten tribune naar het water gedeeltelijk ontneemt. Het impressionante nieuwe volume huist één- en tweeverdiepingshoge appartementen die alle een dakterras of balkon bezitten. De appartementen, variërend van 75 tot 275 m^2 en alle verschillend van indeling, zijn de eerste loftwoningen beschikbaar in Kopenhagen, met een prijskaartje equivalent aan andere luxe-appartementen in de stad met uitzicht op het water. De schuine stalen panelen leggen het verschil in functie tussen parking en woningen visueel bloot in de gevelopbouw.

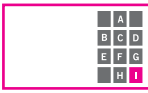
Het oorspronkelijke dak van de hal is verwijderd, waardoor de originele spanten bloot zijn komen te liggen en de binnenstraat wordt overspoeld met daglicht. De slanke spanten dragen enkel de nieuwe daken van de penthouse-appartementen, hun balkons en de loopbruggen. Alle 67 appartementen zijn toegankelijk vanaf de binnenstraat en het voormalige bootbassin dat als verlenging van de binnenstraat is behouden. Voetbruggen die langs en dwars door de open ruimte en balkonnen die kriskras door de bestaande constructie prikken, dragen bij aan de dynamiek van de nieuwe urbane plek.

ARCHITECT || Arne Jacobsen
OPLEVERING || 1961-1978
ADRES, WIJK || Havnegade 5, Indre By

Een besloten prijsvraag resulteerde in de keuze om J.D. Herholdts bankgebouw uit 1870 te vervangen door Arne Jacobsens ontwerp. De nieuwe opzet bestaat uit een kantoorgebouw, een munt en een beschermde binnenplaats voor het geldtransport. De plattegronden zijn een goed bewaard geheim. De externe architectonische expressie beantwoordt aan de veiligheidseisen. De gelijkaardig verdeelde oppervlakken van donker gekleurd glas en de stenen eindgevels geven de gevel een zekere monumentaliteit waardoor de speciale status van het gebouw is bewaard. De hoofdingang is uitermate discreet, maar de achterliggende lobby is een van de weinige publiek toegankelijke kamers (op aanvraag sinds 9/11) en biedt een indrukwekkende ervaring. Het kathedraalhoge plafond is zes verdiepingen hoog. Het enige vaste object is een trap van glas en staal die verdwijnt in het donker van het plafond. Achter het gereserveerde exterieur bevindt zich een theatrale sfeer.

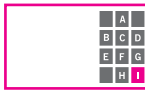
ARCHITECT || Dorte Mandrup Arkitekter (interieur)
OPLEVERING || 2000
ADRES, WIJK || Strandgade 27B, Christianshavn

De opslagplaats Gammel Dok uit 1882 is een van de meest karakteristieke gebouwen in Christianshavn. Het gebouw is genoemd naar Denemarkens eerste droogdok, gebouwd in 1739 tussen Eigtveds opslagplaats en het warenhuis van het oude dok. Het volume huist nu het Danish Architecture Centre, een communicatie- en ontwikkelingscentrum voor architectuur en stedelijke cultuur dat talrijke tentoonstellingen en evenementen organiseert in deze historische context en tevens gelegen naast het Architects House door 3xNielsen.
De ruwe, maar pragmatisch opgezette interieurinrichting van de boekenwinkel is van de hand van Dorte Mandrup.

ARCHITECT || Jeppe Aagaard Andersen
OPLEVERING || 1996-1998
ADRES, WIJK || Strandgade 27, Christianshavn

Het plein dat aan drie zijden omgeven wordt door gebouwen (Eigtveds Pakhus, het Gammel Dok en the Architect's Building) en aan één zijde een panoramisch zicht heeft op de haven van Kopenhagen, is in de jaren 1990 ontworpen door Jeppe Aagaard Andersen.
Hij schikt de vereiste (bovengrondse) parkeerplaatsen in twee lange, dubbele rijen langs het Eigtveds Pakhus en het Gammel Dok en legt tussenin drie brede, ondiepe waterpartijen aan. Het waterniveau hiervan zinspeelt op deze van de vroegere droogdokken in dat deel van de marinehaven. In de materialisatie wordt dat vertaald naar een grote mate van verharding en weinig groen dat enkel als (figuratief) accent naar voren treedt.
De grondwerken legden de overblijfselen van het oude dok bloot.

ARCHITECT || Sven-Ingvar Andersson
OPLEVERING || 1997-2000
ADRES, WIJK || Christianshavn

Eind jaren 1990 ontwerpt Sven-Ingvar Andersson de oever en de buitenruimte in Christiansbro: tussen de kantoorgebouwen van de Nordea Bank (een aantal parallelle volumes die dwars op de oever zijn geplaatst) werkt hij een schema uit waarin het water, een aantal types verharding en minimalistisch groen worden samengebracht. Tussen de kantoorgebouwen creëert hij eerst en vooral op twee plaatsen een langwerpige waterpartij die in een aantal opeenvolgende trappen afdaalt van het niveau van de oever naar het waterniveau van de haven. Over deze 'inhammen' voorziet hij vervolgens bruggen die samen met een aantal types verharding zorgen voor een optimale ontsluiting van de kantoorgebouwen en de Christiansbro oever. Tussen de kantoorgebouwen - weg van de oever worden tenslotte minimalistische groene elementen ingebracht die een relatie aangaan met de kantoorgebouwen.

ARCHITECT || Daniel Libeskind
OPLEVERING || 2004
ADRES, WIJK || Proviandpassagen 6, Indre By

De unieke context waarin het Joodse Museum zijn nieuw onderdak heeft gevonden, verwijst naar een diep historisch verleden. Het Koninklijke boothuis van Koning Christian IV uit de zeventiende eeuw is in het begin van de twintigste eeuw omgevormd tot de Koninklijke bibliotheek. De ontmoeting tussen de oude constructie van de overwelfde bakstenen ruimtes en de hedendaagse tentoonstellingsruimte creëert een dynamische dialoog tussen de architectuur van het verleden en de toekomst. Het voorstel van Daniel Libeskind heeft zowel stedelijke als architectonische aspecten. Het verbindt de oude en de nieuwe bibliotheek door een voetgangscircuit langs de Proviantgarden in de binnenplaats. Op de begane grond is de ingang vormgegeven als een samenspel van conversatieruimtes die zijn ontwikkeld als intieme ontmoetingsplekken voor bezoekers en als een buitencafé gedurende de zomermaanden. De gehele ruimte is doorboord door een helling die een vijfde virtueel platform opent en een horizon die alle overige exposities integreert. Het oppervlak wordt gebruikt als tafel, plint, vitrine en wand.

ARCHITECT || Schmidt, Hammer & Lassen
OPLEVERING || 1995-1999
ADRES, WIJK || Sørens Kierkegaards Plads, Indre By

De Koninklijke bibliotheek belichaamt een breuk met de traditionele opzet van bibliotheken door het onderbrengen van verscheidene culturele faciliteiten. Terwijl het bestaande gebouw zich verankert in de grond, zweeft de zwarte diamant op een glaslint. Deze plint biedt zicht op het foyer van buitenuit en een kijk op de oevers van binnenuit. Het gebouw bestaat uit zeven verdiepingen en een kelder. De hellende gevels zijn dynamische elementen die zich onderscheiden van de traditionele hoekige vorm van de bestaande bibliotheek. Door de schuine gevel aan de oever wordt het water weerspiegeld, vandaar de benaming 'zwarte diamant'. De nieuwe hoofdingang kijkt over het nieuwe Søren Kierkegaard-plein, dat loodrecht op de noord-zuidas van de uitbreiding staat. In contrast tot het exterieur is het atrium ontworpen als een organische ruimte in beweging die door het volume snijdt. Golvende balkons flankeren het 24 meter hoge interieur en daklichten voorzien de leesruimtes van daglicht. De annex heeft twee niveaus en een kelderverdieping en volgt de vorm van het terrein. De contrasterende kleuren en vormen verwijzen naar het onafhankelijke bestaansrecht van beide gebouwen.

ARCHITECT || Dorte Mandrup Arkitekter
OPLEVERING || 2001
ADRES, WIJK || Jemtelandsgade, Sundbyøster

De renovatie en uitbreiding van het buurthuis is onderdeel van een groter vernieuwingsplan van de buurt. Het hoofddoel was om de verschillende activiteiten van het hoofdgebouw te verbinden en om een openheid naar het publiek te creëren. In dit industriële gebouw van 1880 zijn momenteel een lokale bibliotheek, een café en kantoorruimtes ondergebracht. De uitbreiding huist een gemeenschappelijke ontmoetingsplaats. De constructieve veranderingen omvatten de gedeeltelijke verwijdering van de bestaande verdiepingen, stalen balken met houten vloeren, om hierin de nieuwe drie verdiepingen hoge foyer onder te brengen. De horizontale draagconstructie is opgevangen met een stalen constructie die door de gevel steekt, ondersteund door brede, dubbele houten kolommen aan de buitenkant. De foyer huist de uitleenbalie van de bibliotheek, een café en een vrijstaande trap naar de eerste en tweede verdieping. Wanneer de foyer wordt gebruikt voor evenementen, kan de nieuw ingebrachte wand worden gesloten. Erkers voorzien in rustige ontmoetings- of leesplekken. De uitbreiding is opgevat als een boomhut voor kinderen en rust daarom op een bos van schuine kolommen. De vrijstaande glazen constructie lijkt te worden gesteund door een overgedimensioneerde boekenkast die een zachte overgang tussen het interieur en het exterieur creëert.

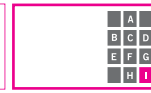

7
8
1
2
3
4
5
6

ARCHITECT || Kristine Jensens Tegnestue
OPLEVERING || 2005
ADRES, WIJK || Prags Boulevard, Sundbyøster

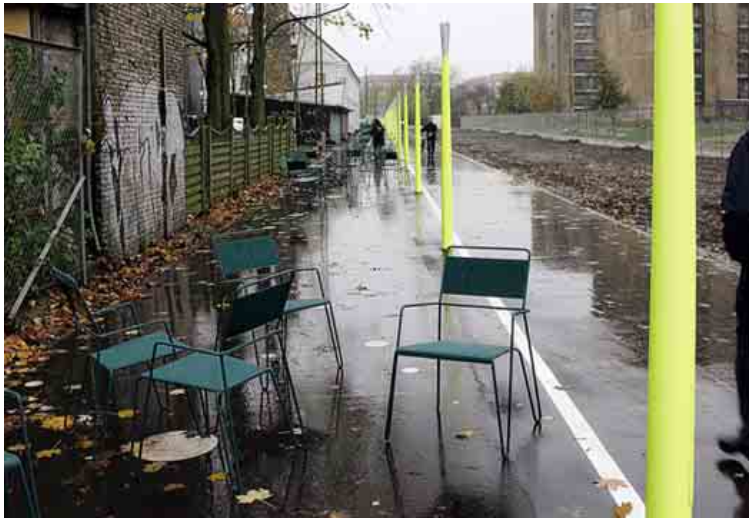

De 1,8 kilometer lange Prags Boulevard loopt van de hoofdader Amagerbrogade doorheen residentiële wijken en industriële sites om te eindigen met zeezicht van de Øresund. Tegelijk met de herinrichting van Holmbladsgade, was er een intense wens van de bewoners om meer voordeel te halen uit de bijzonder lange stedelijke ruimte van de laan. Voor landschapsarchitect Kristine Jensen was het belangrijk om het terrein niet te laten vervallen in een traditioneel recreatief gebied, maar een groene long met een hoog gebruiksgehalte voor mensen van alle leeftijden.

Zeven activiteitszones zijn opgezet, met namen zoals 'de tuin', 'het podium', 'het sportterrein' en 'de doos'. In de 'tuin' kunnen de bewoners zitten tussen opvallende bloemen en planten. Op het 'podium' kunnen spellen worden gespeeld en kleine opvoeringen worden georganiseerd en het 'sportterrein' is met opzet niet gekozen voor officiële terreinafmetingen van het sportveld, zodat de locatie enkel de omwonenden dient.

Centraal in het roject stonden de ontwerpen voor eigen stoelen en straatverlichting. 100 fluogele lampen zijn over de gehele lengte van het langwerpige park ingeplant, ongeveer 700 felgekleurde stalen stoelen zijn in groepen verdeeld aan lokale uitbaters. Zij moeten instaan voor de zorg en het onderhoud van de verplaatsbare stoelen die het park een individueel en persoonlijke tint geven.

ARCHITECT || Dorte Mandrup Arkitekter
OPLEVERING || In uitvoering
ADRES, WIJK || Holmbladsgade, Sunbyøster

Het meest opvallende kenmerk van het ontwerp zal zonder twijfel de transparante overkapping zijn dat als een membraan is opgespannen tussen de sport- en cultuurfaciliteiten en de vier karakteristieke kopgevels van Støberigarden, de naastliggende sociale huisvesting. Deze dakbedekking zal optimale lichttoetreding verzorgen en zal het project 's nachts omvormen tot een gloeiende kristal. De gebouwen zullen worden gebruikt voor een waaier aan dagelijkse sportactiviteiten en culturele evenementen zoals concerten en theatervoorstellingen. Een dynamisch landschap biedt de mogelijkheid dat de activiteiten zich op verschillende niveaus kunnen afspelen met visueel contact.
Het membraan is opgebouwd uit stalen en houten constructies, overdekt met polycarbonaatplaten met een lage K-waarde.
De buitenruimte zal net zoals de binnenruimtes worden afgewerkt met rubberen vloerbekleding. Het open oppervlak vormt een zak op Prags Boulevard en Holmbladsgade en kan worden ingezet als café of speelfaciliteiten tijdens de zomermaanden.

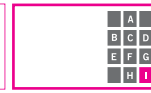

ARCHITECT || PLOT
OPLEVERING || 2004
ADRES, WIJK || Amager Strandvej, Sundbyøster

De veranderende status van openbare ruimte leidt ertoe dat de programmering van het ontwerp een steeds belangrijkere plaats in het proces van totstandkoming van de gebouwde omgeving inneemt. Deze programmering is sterk verbonden met de manier waarop de inrichting van de grond wordt benaderd. De grond is niet alleen het vlak dat tal van activiteiten ondersteunt, maar is ook op uitvoering en realisatie gericht. de identiteit van een plek ligt niet vast, maar komt tot stand in de realisatie en vormt daarmee een proces. Een goed voorbeeld van deze benadering is het Maritiem Jeugdcentrum dat het jonge bureau PLOT aan de Sund heeft uitgedacht. De opgave was de realisatie van 375 m^2 voorzieningen voor twee opdrachtgevers met een erg uiteenlopend programma: een zeilclub en een jeugdhuis. Het jeugdhuis had vooral behoefte aan buitenruimte als speelterrein voor kinderen en de zeilclub was vooral op zoek naar berging voor de boten. In het budget was een aanzienlijk bedrag (25%) gereserveerd voor het schoonmaken van de vervuilde grond, zodat de kinderen zonder gevaar kunnen spelen. PLOT ontdekte dat de vervuiling was veroorzaakt door zware metalen die niet biologisch afbreekbaar zijn, niet verdampen en dus niet kunnen worden opgenomen in de omliggende natuur. Daardoor bood de ondergrond verrassenderwijs het voordeel van een stabiele ondergrond.

Het jonge architectenbureau, voordien geleid door Bjarke Ingels en de Belg Julien De Smet (die sinds 2008 terug naar Brussel keerde), stelde voor het budget voor architectuur en bodemsanering samen te voegen en daarmee een verhoogd houten dek te bouwen dat over de hele locatie is uitgelegd. PLOT haalde inspiratie uit projecten van Foreign Office Architects en OMA. Het resultaat is een golvend landschap waarop kan worden gerecreëerd en waaronder de boten kunnen worden opgeslagen. In contrast met het houten exterieur, is de vloer van de gemeenschappelijke ruimte op de kop van het ontwerp in wit getinte beton uitgevoerd met witte stenen en in standaard grijs voor de werkplaats en de opslagplaatsen. Dit alles om de buitenactiviteiten te benadrukken, het houten dek is immers de eigenlijke 'ruimte' van het Maritieme Jeugdcentrum. Bovendien is deze 'barefoot' architectuur die zo weinig mogelijk contrast met de omgeving aangaat een protest tegen de industrialisatie die alles vervelend en saai maakt.

ARCHITECT || Hasløv & Kjærsgaard
OPLEVERING || 2008
ADRES, WIJK || Amager Strandvej 100, Sundbyøster

Rollende golven, beach volley en struinen op een esplanade ligt slechts enkele minuten per metro verwijderd van het stadscentrum van Kopenhagen. Het strandpark bestaat uit het strand langs de kustweg Amager Strandvej, een lagune, een eiland en de 10-øren en 5-øren parken.
Het eiland is twee kilometer lang en de lagune 400 meter breed op het breedste punt. Strandstations zijn gesitueerd in het midden van het eiland; het zijn betonnen gebouwen met toiletten, kiosken, etc. en fungeren als uitkijkpunten voor de schepen en de Øresundbrug of de vliegtuigen die zich klaarmaken om te landen in Kastrup.
Het park zelf is verdeeld zodat in het noorden een landschap van duinen is terug te vinden en een parkachtige omgeving in het zuiden.

DENEMARKEN

ZUID-KOPENHAGEN

Skagerrak
K. Skagens
Jammes
Frederikshavn
Brøndl.
Læsø
Aalborg
JYLLAND
Anholt
Aarhus
DENEMARKEN
Esbjerg
Odense
Fünen
Kopenhagen
Seeland
Mön
Lolland
KOPENHAGEN

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 Vilhelm Lauritzen, KHRAS, Holm & Grut, bornesusch Tegnestue
Luchthaven Kopenhagen, Kastrup zie pagina 156
2 Georg Rotne, Dissing+Weitling Arkitektfirma / ASO Group
Øresund Brug, Tussen Kastrup en Lernacken zie pagina 157
3 White Arkitekter
Kastrup zeezwembad, Kastrup Søbad aan Kastrup Strandvej zie pagina 158
4 Wilhelm Lauritzen AS, DISSING+WEITLING arki-tektfirma a/s,
Ateliers Jean Nouvel, Gottlieb & Palu-dan + NOBEL arkitekter a/s
DR Byen / Danish Broadcasting Corporation zie pagina 159
5 Henning Larsens tegnestue
Faculteit IT van de Univ. van Kopenhagen, Rued Langgaardsvej, Ørestad Nord zie pagina 160
6 KHRAS
Faculteit voor Kunst van de Univ. van Kopenhagen, Njalsgade 80-90 zie pagina 161
7 Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma A/S
Tietgen dormitorium, Rued Langgaards Vej 10-18, Ørestad Noord zie pagina 162
8 Mutopia
Mikado Plads, Ørestad Noord zie pagina 163
9 PLOT
VM woongelegenheden, Ørestads Boulevard 57-59, Ørestad zie pagina 164
10 BIG en JDS Architects (ex-PLOT)
VM Bjerget, Ørestads Boulevard 55, Ørestad zie pagina 165

ARCHITECT || Lauritzen, KHRAS, Holm & Grut, Bornesusch Tegnestue
OPLEVERING || 1995-1998
ADRES, WIJK || Kastrup

Sinds de opening van de eerste terminal in 1939, is het vliegveld onderworpen aan constante uitbreiding en renovatie. Aan het einde van de jaren '90 hebben de Ørsund-verbinding, de Minimetro en de Schengen-overeenkomst veel bijgedragen aan de veranderingen van de nieuwe bouwprojecten. De meest opmerkelijke toevoeging is de aankomsthal van Terminal 3 ontworpen door Vilhelm Lauritzen en voltooid in 1998. Het dak van de terminal heeft de vorm van een deltavleugel die de ruimte tussen de weg, de spoorweg en de luchthaven overkapt. Daarbij introduceerde Terminal 3 een nieuwe, geëmancipeerde vormentaal verschillend van het modernisme dat de oude gebouwen op het terrein op velerlei manieren heeft beïnvloed. Deze vormvrijheid kenmerkt ook het Kastrup Station dat in nauwe verbinding staat met Terminal 3. De glazen overkapping over de perrons sluit aan met de glooiende dakvorm van de terminal.

Tårnby Station maakt deel uit van de spoorwegverbinding tussen het centrum van Kopenhagen en de luchthaven en is ontworpen door KHRAS in 1998. Dit gebouw refereert sterk aan de rechte lijnen van een spoorweg die zijn verdergezet in de uitgestrekte gebouwen. Op de perrons creëren de massieve betonconstructie en de fijne stalen afwerkingen een robuuste sfeer.

Finger West, ontworpen door Holm & Grut in 1998 verbindt de internationale en nationale terminals. Het is de enige vleugel die parallel loopt met de opeenvolgende luchthavengebouwen. Een ander gedeelte van het project is het westelijke kantoorgebouw. De hoge foyer is visueel zichtbaar in het dak door een golvende vorm die kan worden gezien als een verwijzing naar Vilhelm Lauritzens terminal van 1939, die nu is bewaard en verplaatst naar het zuidelijke gedeelte van de luchthaven.

De nieuwste navigatietechnologie is gebruikt in de toren, ontworpen door Bornebusch Tegnestue in 1998. De vereisten voor de funderingen voor deze gevoelige apparatuur waren extreem. Daarom heeft de toren nauwgezet geprefabriceerde paalfunderingen.

ARCHITECT || Georg Rotne, Dissing+Weitling Arkitektfirma / ASO Group
OPLEVERING || 1995-2000
ADRES, WIJK || Tussen Kastrup en Lernacken

8000 jaar geleden, aan het einde van het ijstijdperk, zijn Denemarken en Zweden door water van elkaar gescheiden. 348 jaar geleden is het zuidelijke gedeelte van Zweden dat toen onder heerschappij was van de Deense kroon, ingelijfd door koning Gustav X van Zweden en de Øresund straat werd de grens tussen de twee landen. Sinds de opening van de brug zijn beide landen opnieuw met elkaar verbonden.
Tegen het einde van 1992 kondigde het Øresundconsortium een prijsvraag aan voor de verbinding bestaande uit een kunstmatig schiereiland, een tunnel een kunstmatig eiland en een brug. De Deense en Zweedse overheden stelden de algemene functionele en technische vereisten op met het oog op de ecologische, economische en de technisch haalbare aspecten. Zes internationale groepen werden uitgenodigd deel te nemen aan de prijsvraag en tegen juli 1993 werd het resultaat aangekondigd. De ASO group was een tijdelijke vennootschap van Ove Arup Partners, SETEC, Gimsing Madsen en ISC met Georg Rotne als projectarchitect.
Het object verrijst op het lage kunstmatige eiland Pepperholm in het midden van de zee. De brug omvat een tweewegs autoweg, een autosnelweg en een spoorweg. Voor een brug met twee etages bestaat de meest economische constructie uit stalen liggers met diagonale verbindingen. Deze hoge liggers maken een grotere overspanning mogelijk, waardoor aan de ecologische vraag wordt beantwoord en de constructie een eleganter uiterlijk krijgt. De parallelle staalkabels haken elke andere diagonaal aan.
De totale lengte van de verbinding tussen Denemarken en Zweden meet 16 kilometer, de brug zelf is 7,85 kilometer lang.

ARCHITECT || White Arkitekter
OPLEVERING || 2004
ADRES, WIJK || Kastrup Søbad aan Kastrup Strandvej, Kastrup

Het Kastrup zeezwembad bestaat uit een 100 meter lange pier die leidt van het onlangs aangemaakte strand naar een cirkelvormig platform. De buitenwand die de baders van de wind afschermt, loopt vloeiend van 1,5 meter hoog naar 8 meter. In eenzelfde beweging zijn ook verschillende duikhoogtes voorzien. Een aantal trappen leiden de baders van en naar het water. Ook voor mindervaliden is het zwembad toegankelijk dankzij een hellend vlak nabij de waterlijn.
Het bad is zo gesitueerd dat baders snel een zeediepte van 2 tot 4 meter kunnen bereiken. Het gehele bouwsel is uitgevoerd in het hardhout Azobe dat resistent is tegen zeewater. Het project omvat eveneens een cirkelvormige kleedkamer op het strand, waarnaast binnenkort een park in de vorm van een amfitheater zal komen. Het project is gelegen in het Kastrup Strandpark, het zuidelijke gedeelte van het Amager Strandpark.

ARCHITECT || Verschillende architecten
OPLEVERING || 2003-2008
ADRES, WIJK || Indre Gade, Ørestad

Wilhelm Lauritzen AS, DISSING+WEITLING arki-tektfirma a/s, Ateliers Jean Nouvel, Gottlieb & Palu-dan + NOBEL arkitekter a/s

Ongeveer 3.000 ambtenaren zullen een nieuwe werkplaats vinden wanneer de Danish Broadcasting Corporation al haar activiteiten zal hebben overgeheveld naar Ørestad. De eersten verhuisden reeds in november 2005. Het complex van 130.000 m^2 bestaat uit vier gebouwen met elk een eigen bijzondere vormgeving, aan elkaar verbonden door de Indre Gade, een brug die over het Universiteitskanaal loopt via de tweede verdieping van de gebouwen. Jean Nouvels concerthal is het laatste project in de rij en zal worden ingehuldigd in de lente van 2008.

In maart 2002 werd Jean Nouvel aangeduid als winnaar van de intrenationale prijsvraag voor de nieuwe concerthal van het complex voor de Danish Broadcasting Corporation. Het gebouw is 21.000 m^2 groot en is bestemd voor 1.800 toeschouwers en de muziekproductie van het televisienetwerk. Nouvels ontwerp omvat een aantal volumes met verschillende programma's of functies, in een 45 meter hoge rechthoekige doos met transparante 'schermen'. Het gebouw zal constant veranderen afhankelijk van de omstandigheden van het daglicht zodat het interieur steeds af te lezen is. 's Nachts zal het gebouw oplichten met beelden die op de gevels worden geprojecteerd. De architectuur dematerialiseert en kent zijn bestaansrecht door licht- en oppervlakteeffecten. De eigenlijke concerthal zweeft tien meter boven het straatniveau en geeft de indruk een groot houten beeldhouwwerk te zijn.

ARCHITECT || Henning Larsens Tegnestue
OPLEVERING || September 2004
ADRES, WIJK || Rued Langgaardsvej, Ørestad Nord

Het ontwerp, dat is gegroeid uit een gesloten architectuurprijsvraag in 2000 en 3.000 studenten huisvest, organiseert zich rond een groot centraal atrium van 20 meter breed, 60 meter lang en 25 meter hoog. Hierin hangen een aantal vergaderruimtes als uitkragende dozen, volgens een dynamische compositie van open lades in verschillende afmetingen. Het bouwvolume zelf lijkt opgetild boven het maaiveld in een metalen kader.
Op het gelijkvloers zijn gemeenschappelijke voorzieningen gesitueerd, zoals auditoria, een twee verdiepingen hoog studentencafé, een kantine en een bibliotheek. Alle onderzoeks- en onderwijsruimtes verspreiden zich over de overige verdiepingen. De onderwijslokalen bevinden zich in open studiezones rond het atrium en de onderzoekslaboratoria nestelen zich in de stille zones aan het uiteinde van het gebouw.
Een digitaal werk door de Amerikaanse kunstenaar John Maeda gebruikt veranderende achtergrondprojecties in de vergaderdozen zodat dynamische en pictorale composities het atrium versterkt. De glazen gevels zijn verdeeld in horizontale banden met verschillende kleuren (groen, translucent en helder glas). De draagstructuur is opgetrokken in zichtbeton, de vloer van de gemeenschappelijke ruimtes kregen polierbeton als bedekking en de vergaderzalen onderscheiden zich door askleurige vloeren. De kronkelende vloerplaat zorgt voor een visueel accent in het exterieur en legt de plaats van het auditorium bloot.

ARCHITECT || KHRAS
OPLEVERING || Augustus 2002
ADRES, WIJK || Njalsgade 80-90, Ørestad

Het ontwerp is het resultaat van een open architectuurwedstrijd in twee fases in 1996-1997. De eerste ronde vroeg voorstellen voor een masterplan voor de zone Ørestad Nord met drie gebouwen voor de Faculteit voor kunst van de Universiteit van Kopenhagen, woongelegenheden en commerciële ruimtes. In de tweede fase is ingezoomd op het ontwerp voor de Faculteit voor Kunst zelf.

Het ontwerp is gebaseerd op het verlangen stadswijken te verbinden: Islands Brygge in het westen en Sundby in het oosten en het open landschap van Amager Fælled in het zuiden met het stadscentrum in het noorden. De noord-zuid oriëntatie van het gebouw filtert de groenruimte tussen haar vleugels, terwijl de gebouwhoogte van zes verdiepingen refereert naar de bestaande bebouwing op Islands Brygge en Sundby. De hoofdelementen van de omgeving zijn een noord-zuid lopend kanaal, het Universiteitsplein en de Rambla.

De eerste bouwfase omvat een 43.000 m^2 groot volume langs dit kanaal, met drie vleugels voor het Instituut voor Scandinavische Filologie, het Instituut voor Comparatieve Literaire Geschiedenis en het Instituut voor Kunstgeschiedenis en Drama. Het gelijkvloers huisvest een aantal gemeenschappelijke faciliteiten zoals de kantine, auditoria, klaslokalen en studentenlounges. De vier bovenliggende verdiepingen zijn gereserveerd voor de onderzoeksfaciliteiten met kantoren, vergaderzalen, bibliotheken e.a.

De gevel op het gelijkvloers en de eerste verdieping zijn ingevuld met heldere beglazing, terwijl de bovenste verdiepingen een travertijnen bekleding kregen, afgewisseld met helder en mat glas.

Anita Jørgensen verzorgde de plafondschilderingen in de kantine en het grote auditorium en Viera Collaro plaatste lichtsculpturen in alle inkomruimtes. De overige kunst is geschonken door de Faculteit voor Kunst.

ARCHITECT || Lundgaard & Tranberg Arkitektfirma A/S
OPLEVERING || Midden 2006
ADRES, WIJK || Rued Langgaards Vej 10-18, Ørestad Noord

Nordea Danmark Fonden bouwde een opmerkelijk rond wooncomplex van 25.000 m^2 met ongeveer 400 woningen. De circulaire vorm van de houten constructie creëert een gemeenschappelijke binnentuin met bomen. Het concept is niet geïnspireerd op Romeinse amfitheaters, maar op de traditionele Tulou-gebouwen in Zuid-Oost China, waar soms tot negentig families van dezelfde clan vreedzaam en goed beschermd samenwonen. Al doet de sfeer in de centrale arena ook wel denken aan de vierkante binnenplaatsen van oude Oxford- of Cambridge-colleges. De appartementen voor de jeugd zijn klein, maar ogen ruim en groeperen zich rond eet- en leefruimtes als kleine clans. Eén en tweekamerappartementen zijn gesitueerd langs de buitenkant met een natte cel langs de gangwand en met uitzicht over het universiteitskanaal. De gemeenschappelijke ruimtes (muziekateliers, wasplaatsen, computerruimtes, administratie e.a.) bevinden zich rond de binnentuin en hangen aan de basisconstructie.
De gevels ogen dynamisch door de verspringende warm houten balkons en erkers van de studentenkamers.

ARCHITECT || Mutopia
OPLEVERING || 2005
ADRES, WIJK || tussen IT- en Copenhagen universiteit, Ørestad Nord

Mikado is een experimenteel project om meer leven en interactie te brengen onder de mensen die leven, werken en studeren in Ørestad Nord. Het terrein bestaat uit een groene zone doorweven met drie blauwe paden en een pad in asfalt. Elk pad vormt een activiteitenzone met een thema. Het asfalt is bedoeld voor sport en spel, de andere hebben faciliteiten voor barbecue en rustmomenten.

ARCHITECT || PLOT
OPLEVERING || M: 2004 / V: 2005
ADRES, WIJK || Ørestads Boulevard 57-59, Ørestad

De 'VM Husene' zijn twee erg onconventionele 4 tot 12 verdiepingen hoge gebouwen met ongeveer 212 huur- en koopappartementen. De in plattegrond gezien V- en M-vormige blokken (V: 12.000 m^2 voor 114 woningen / M: 12.500 m^2 voor 95 woningen) bakenen duidelijk de vier hoeken van het terrein af, maar zijn binnen helemaal open, wat een liberale interpretatie is van de Deense traditie betreffende 'building plots'. De knikken in beide bouwblokken zorgen ervoor dat de inkijk ten opzichte van de overbuur wordt verhinderd, dat ruimtes vooraan het bouwblok zijn gecreëerd en dat een zekere spanning wordt opgebouwd. Plot tekende 76 verschillende inrichtingen en gaven de bewoners de mogelijkheid hun appartement aan te passen volgens eigen behoefte. Alle hebben ze echter een twee verdiepingenhoge ruimte in het noorden en wijdse panorama's naar het zuiden. De scherpe, driehoekige glazen balkons priemen in alle richtingen als chirurgische messen.
De typologie van het Unité d'Habitation van Le Corbusier is opnieuw geïnterpreteerd: units zijn verweven rond binnenruimtes en de korte centrale gangen laten licht binnen vanaf de twee uiteinden. Ook een fietsenparking, gemeenschappelijke ruimtes en een kinderdagverblijf voor 48 kinderen vinden een plek in het 25.600 m^2 grote complex.

ARCHITECT || BIG en JDS Architects (ex-PLOT)
OPLEVERING || 2008
ADRES, WIJK || Ørestads Boulevard 55, Ørestad

Zoals de naam aangeeft, is het nieuwe broertje van VM Husene een tien verdiepingen hoge 'woonberg' met 650 perkeerplaatsen en 80 woongelegenheden tussen 80 en 150 m^2. Elke woning bezit een groot dakterras waardoor het geheel aan dakterrassen als een waterval van het complex lijkt neer te vallen. Suburbaan en urbaan smelten hier samen. De terrassen kijken uit op de oude bebouwing van Amager, terwijl de andere kant van de berg de opgetilde metrosporen en hedendaagse woongelegenheden van Ørestad voor een futuristische stedelijke scène zorgen

ZWEDEN

MALMÖ

Motala
Trollhättan
Vattenfallen
Vänern
Plateau
van
Småland
Jönköping
Göteborg
GÖTALAND
Kalmar
Halsingborg
Karlskrona
SKÅNE
Malmö
Bornholm
Mön

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

opgenomen in excursieprogramma
ter informatie
restaurant of cafe

1 Sigurd Lewerentz
Konserthuset, Ostra Ronneholmsvagen 20 - Malmö zie pagina 170
2 Klas Anshelm
Konsthallen, St. Johannesgatan 7 - Malmö zie pagina 172
3 Diener en Diener
Orkanen Universiteitsgebouw, Nordenskiöldsgatan 10 - Malmö zie pagina 174
4 Sigurd Lewerentz
Ostra Kyrkogarden, Sallerupsvagen - Malmö zie pagina 176
5 Diverse architecten
Woonwijk BO 01 zie pagina 182
6 Stig L. Andersson
Ankarparken zie pagina 183

ARCHITECT || Sigurd Lewerentz
OPLEVERING || 1924 - 1944
ADRES, WIJK || Ostra Ronneholmsvagen 20 - Malmö

Lewerentz' ontwerp impliceerde de realisatie van een multi-functioneel complex, opgedeeld in verschillende gebouwen. Op deze manier hing de heldere verdeling van de gebouwen af van spatiale accenten. Het ontwerp was zo georienteerd dat het volume van de hal op dezelfde as stond als de ingang, en de structuur was onderverdeeld in drie gebouwen. Het grootste gebouw, in de vorm van een parallellepipedum, overheerste het complex. Centraal in dit gebouw was het podium met de dienstruimten, en een kleinere constructie naast het hoofdgebouw huisvestte de repetitieruimtes. Een afzonderlijke, smalle constructie van zeven verdiepingen hoog, die recht op de hoofdas stond, bevatte de kleedkamers, kostuumzalen en kantoren. Een derde blok tenslotte, dat leek op een sector van een cirkel en geënt stond op de basis van het podiumgebouw, bevatte het auditorium en de foyer van één van de grote hallen. Wat de ontwikkeling van de omgeving betreft, stelde Lewerentz een reeks gebouwen voor die gelijnd waren op de oost-west as, zoals gesuggureerd door de uitgangspunten van de nieuwe Rationele architectuur. Wegens meningsverschil binnen de jury, waarvan sommige leden het (bekroonde!) project van Lewerentz als onuitvoerbaar beschouwden, werd aan de eerste drie van de competitie gevraagd om nieuwe ontwerpen in te dienen. Ook deze tweede competitie in 1935 werd door Lewerentz gewonnen.

Zijn nieuw ontwerp leek heel sterk op zijn vorige, en de voorgestelde volumes waren haast identiek. De belangrijkste veranderingen aan de structuur waren van technische aard, vooral in het auditorium, waar speciaal aandacht geschonken werd aan de akoestiek, vermits de hal zowel dienst moest doen voor drama als muziek. Uiterlijk verschilde het voorstel vooral door de nieuwe oriëntatie van het ontwerp, die haaks op het vorige stond. Hierbij kreeg de ingang met foyer een nieuwe plaats, links van de ingangsas zodat de belangrijkste façade van het gebouw naar het zuiden gericht was, wat de lichtinval verbeterde. De jury bleef net als de vorige keer verdeeld tussen voorstanders van het project van Lewerentz en supporters van het project van Erik Lallerstedt en David Helldén (dat twee keer de tweede prijs kreeg). Daarom besliste de commissie om het project aan de drie architecten toe tewijzen. In 1936 richtten Lewerentz, Lallerstedt en Helldén het "Architecturale Bureau voor het Gemeentelijke Theater" op. Het duurde lang om het project uit te werken, en hun voorstel legden ze pas in 1942 voor. Het gebouw dat uiteindelijk geconstrueerd werd, heeft minder uitgesproken blokken, en het

merendeel van de functies wordt vervuld in een parallellepipedum dat lijkt op de podiumtoren in Lewerentz' eerdere voorstellen. Naast de toren staat een gebouw van twee verdiepingen waarin het auditorium ondergebracht is. Dit gebouw bevat ook de ingang, de foyers en de dienstruimtes. Lewerentz was sterk geïnteresseerd in de technische aspecten van het auditorium, met lagen van zitjes in halve cirkels en een groot voortoneel geschikt voor tal van opvoeringen. Het is zo ontworpen dat het opgesplitst kan worden met behulp van opvouwbare wanden om een kleinere concertzaal te creëren. Tenslotte heeft het complex ook een kleiner theater voor repetities en kleinere opvoeringen.

ARCHITECT || Klas Anshelm
OPLEVERING || 1971 - 1973
ADRES, WIJK || St. Johannesgatan 7 - Malmö

De gemeentelijke kunstgalerij in Malmö wordt beschouwd als één van de belangrijkste werken van Anshelm en werd bekroond met de Kasper Salin prijs in 1974. Het gebouw draagt de handtekening van de architect: een eenvoudige vorm met weinig franje, het gebruik van ruwe materialen zoals beton in de façade, en vloeren van onafgewerkte naaldbomen. Meer dan 500 dakvensters laten natuurlijk licht binnen in de kunstgalerij, die volledige vrijheid laat in het opzetten van tentoonstellingsruimtes. Later werd nog een café toegevoegd aan het gebouw, dat voor de rest haast volledig intact is gebleven.

ARCHITECT || Diener en Diener
OPLEVERING || 2003 – 2005
ADRES, WIJK || Nordenskiöldsgatan 10 - Malmö

'The cast glass, which makes up the outer layer of the façade, sporadically reflects the light end periodically shrouds the gleaming metal writing behind it. In this way, the light is the only material around the building which is forever changing' Roger Diener

The new Construction named 'Orkanen' (The Hurricane) was designed by the architects Diener and Diener from Basel. The construction, which is not far from the central railway station was inaugurated in the autumn, fools the visual habits of the observer. Depending on the angle and the position of the sun, the five-story glass façade either reflects the blue of the sky or lets the brown clay, which is softened with the green hue of the insulating layers behind it, shine trough. 12 millimetre thick cast glass with a prismatic surface structure (type 'Raywall') was used. It is fastened with point holders to the façade of the brickwork. The viewer does not even have to change location to experience the optical effect: due to the lightly zigzagged shape of the façade, the reflective end translucent glass surfaces can always be seen in one glance. Letters made of gleaming metal are visible from behind the structural glass. These letters always make up teh same word, in different languages: freedom – freiheit – vrijhed – frihed – inkululeko. An illusion of the architects' design? They write about their new construction: 'It is a building without traditional hierarchies. The individual areas are put together succinctly, only the main library covers all tracts and takes hold of the whole building.' This is also noticeable on the façade with its alternating window heights, wich are up to 5 metres high. At first glance, this is exclusively dictated by functional necessity. However, a loser look changes the overall picture seen through it.

ARCHITECT || Sigurd Lewerentz
OPLEVERING || 1916 - 1969
ADRES, WIJK || Scheelegatan - Malmö

Begraafplaats

Naar aanleiding van de wedstrijd voor het ontwerpen van de Woodland Cemetry in Stockholm (ontwerp van Lewerentz en Asplund) speculeerde Ingrid Lilienberg wat betekenis uitdrukt op een begraafplaats: "Moet de begraafplaats ondergeschikt zijn aan het bos of het bos aan de begraafplaats – En hoe moet hun onderlinge relatie gevormd worden? … Eerst en vooral moet de plaats van begin tot het einde een speciale kerkhofsfeer (stämning) uitstralen, die enkel en alleen door menselijke hand gecreëerd kan worden. En ook moet de oriëntatie van de site duidelijk zijn. De groote en de vorm van de begraafplaats moeten duidelijk zijn in de plannen. En de schaal en sfeer moeten het lot van een stadsbevolking vervullen."

In zijn inzending voor de wedstrijd van de oostelijke begraafplaats van Malmö maakt Lewerentz gebruik van de kenmerken van de site, en wordt de bestaande heuvelrug een natuurlijke scheiding tussen twee begraafzones, die op hun beurt weer onderverdeeld worden met behulp van omgrensde zones van hagen. Later accentueerde hij de heuvelrug nog sterker door hem af te lijnen met kapellen, mausolea en een crematorium.

Tussen 1918 en 1928 ontwierp Lewerentz een aantal variaties van zijn eerste ontwerp. Hij behield steeds het rituele karakter van zijn oorspronkelijke inzending voor de competitie, maar gaf de gebouwen van het kerkhof geleidelijk hun ondergeschikte plaats in het symbolisch geordend landschap. Oorspronkelijk speelde hij met de idee om de grote kapel de heuvelrug te laten beheersen met uitzicht op de begraafzones. Om de beweging van de zon te volgen, aligneerde hij zijn langwerpige vorm met de top van de heuvelrug. Tegen 1920 had hij de laaggewelfde ruimte onderin losgekoppeld van de ruimte waar de eredienst werd gehouden en werd deze ruimte een kapel voor de urnen die direct uitgaf op de begraafplaats. Nadat hij ook nog een imposante losstaande structuur in de vorm van een Grieks kruis had vervangen, verplaatste Lewerentz de kapel naar de aangrenzende begraafzones en dompelde hij het hele complex, met de bijhorende lijkkamers, onder in de heuvelrug. Als je er aankomt, is alleen de monumentale ingangsloggia zichtbaar, waardoor nog meer betekenis toegekend wordt aan de heuvelrug en begraafplaatsen. De Sint-Birgitta-kapel (klassieke opbouw) en het paviljoen vlakbij, beide voltooid in 1926, zijn het eindpunt van twee wegen die de begraafzones

doorkruisen. Op deze manier is hun individuele link met het landschap veel sterker dan hun onderlinge connectie. De muren en heggen rond het cirkelvormige ceremonieplein daarentegen, schermen het zicht op de begraafplaatsen af en richten rouwenden naar de hoofdwindstreken en de zon.

In het ontwerpproces van de begraafplaats bleek het belang van de heuvelrug alleen maar te vergroten. In een studie in mei 1918 schetste hij begraafzones met een individueel uitzicht, op een noord-zuid as. Maar tegen juli 1919 begon hij gebruik te maken van repetitieve kwadranten, onderverdeeld door heggen conform de lokale begraaftradities. Door in volgende plannen de kwadranten subtiel fout te aligneren, maakte hij de kwadranten onderling los van elkaar en benadrukte hij de weg aan de voet van de helling. De heuvelrug die het zicht beheerst, versterkt het gevoel van richting voor de rouwenden, en geeft de flow binnen de begraafplaats aan. Uiteindelijk verhoogde Lewerentz de symbolische betekenis van de heuvelrug nog meer door de contouren te modelleren en te beplanten met tarwe. Een smalle voetweg langs de kam verbindt de primitieve begrafenishoop met de plechtige plaza in het westen en een klokkentoren in het oosten. Zonder duidelijk begin of einde, biedt dit pad tegelijkertijd een zicht op de begraafplaats en een weg voor reflectie en bezinning.

In de heel abstracte kapel van het crematorium in het zuiden van de begraafplaats, die voltooid werd in 1931, probeerde Lewerentz de oudheid architecturaal uit te drukken door zijn prominente structuur in te passen tussen muren met urnenhouders, die als het ware in de grond zaten. Deze half-begraven muren creëren een gevoel van oude ruïnes en symboliseren de terugkeer van de as naar de aarde, en overwinnen zo de symbolische bezwaren tegen ommuring. Rond 1928 had Lewerentz de principes voor dit complex al gedefinieerd, tussen lanen van vervlochten lindes die van het columbarium een monumentale drempel voor de kapel maken. De strakheid van de kapel stond uiteindelijk de voorziene integratie binnen de site in de weg. Toen hij in 1945 de tweeling-kapellen van Sint-Gertrude en Sint-Knut toevoegde, renoveerde Lewerentz de bestaande kapel en dompelde hij de bijhorende structuren voor de eredienst onder in een nieuwe constructie. Hierbij behield hij enkel en alleen de massieve schoorsteen als een visuele herinnering aan het vroegere uitzicht van het crematorium. Het gebied

van de kapel werd eengemaakt door de bestaande elementen van het columbarium op te nemen binnen de processionele opeenvolging en door extra bomen te planten om de nieuwe volumes te maskeren. Het met bomen omgeven complex roept een verbondenheid met Scandinavische boerderijen op, en geeft de bezoeker een gevoel van privacy ondanks het feit dat het landschap visueel domineert. Opeenvolgende lagen van beplanting – 1,6 meter hoge heggen die de verschillende begraafzones onderverdelen en een muur van beuken die het kerkhof afschermt van de de landbouwvelden – dragen bij tot een gevoel van afscheid van het dagelijkse leven. Lewerentz' meesterlijke intensifiëring van vormen, afgeleid van traditionele Scandinavische kerkhoven, geeft een gepast antwoord op de uitdaging van Lilienberg "dat het ontwerp het lot van een stadsbevolking moet voltooien". En inderdaad, door dit landelijke landschap om te vormen en de spirituele dimensie ervan te vergroten, maakte Lewerentz van het Eastern Cemetery in Malmö zijn belangrijkste bijdrage tot de moderne kunst van het ontwerpen van begraafplaatsen.

Architectuur op de Oostelijke begraafplaats

De architectuur op de begraafplaats wijst op de belangrijke evolutie in het werk van Lewerentz. In de jaren '20 werd de neo-klassieke kapel (Sint-Brigitta kapel) door hem opgericht, waarna de eerste versie van het strakke crematorium ('31) het licht zag. In aanvulling van het eerste crematorium bouwde hij de tweelingkapellen St-Gertrude en Sint-Knut, waarna hij dit geheel nogmaals heeft geredesigned in de jaren '50. Tot slot vinden we bij de (intussen) nieuwe ingang een uit beton opgetrokken en in een modern kleedje gestoken bloemenwinkel (jaren '60)

ST-GERTRUDE EN SINT-KNUT KAPELLEN, 1935-43

De ontoereikendheid van de eerste nucleus van het crematorium verplichtte de raad van de begraafplaats ertoe om de dienstruimten uit te breiden en twee kapellen te bouwen. De eerste plannen voor de tweeling-kapellen van Sint-Gertrude en Sint-Knut uit de tweede helft van de jaren dertig, tonen duidelijk de invloed van het Functionalisme op Lewerentz. Latere schetsen, naar het einde van het decennium toe, geven echter duidelijk aan dat hij geleidelijk aan de Rationalistische stijl opgaf en ging overhellen naar meer complexe vormgeving, met minder directe verwijzingen. Het gebruik van simpele en meer complexe geometrische vormen werd gecombineerd met een zorgvuldige studie van materialen en constructietechnieken, en hun typische eigenheid.

De gevels van de tweeling-kapellen staan recht op de hoeken van de oude ingang tot de begraafplaats. Het landschapsontwerp, met lanen door bomen omgeven, geeft de nieuwe toegang direct vanaf de hoofdas van het kerkhof aan, met een oplossing die de halve cirkel waarnaar de frontzijde van de Sint-Brigitta kapel uitkijkt in balans brengt. In de krant Byggmästeren schreef Lewerentz zelf het volgende: "De kapellen, die plaats bieden aan 140 personen, hebben een koor boven de ingang, en vormen een grote hal. Wachtkamers flankeren de kapellen. Tussen de twee kapellen liggen de dienstruimtes, die met een lift verbonden zijn met het crematorium. Bij aankomst wordt de lijkkist uit de lijkwagen gehaald in de westelijke zone, waar de ontvangst gebeurt. De kist wordt op een speciaal wagentje gezet en door een dienstgang naar het mortuarium gebracht, dat een verdieping lager ligt. Voor de begrafenis wordt de kist naar een andere kamer gebracht alwaar ze gedecoreerd wordt. Daarna wordt de kist op een speciaal platform

geplaatst onder de kapel en naar boven gestuurd. Aan het einde van de plechtigheid verdwijnt de kist weer naar beneden, en wordt ze met een karretje naar het crematorium gebracht om verbrand te worden. De as wordt verzameld in een urne, die tijdelijk is een nis gezet wordt in een speciale kamer, alvorens de urne genomen wordt ter uitstrooing...

De muren van de kapel zijn bekleed met gele Lomma bakstenen langs de binnenkant en Gropptorp marmer aan de buitenkant. De zuilen van het portiek zijn bekleed met Ekeberg marmer. De daken van de kapel, waarvan de richels van Töreboda komen, zijn volledig in hout gemaakt en bekleed met asbestcement tegels. Het houten kader van het dak van het portiek is bekleed met Ekeberg marmer. De vloeren van de kapel zijn in terrazzo aangelegd in de gangen en hebben parket onder de zetels. De gebieden rond de platformen hebben Brunflo kalksteen als bevloering.

UITBREIDING VAN HET CREMATORIUM, 1955-56

In 1955 werd ook de kapel, die oorspronkelijk van 1931 dateert maar al deel uitmaakte van de redesign van de voorbije jaren, opgenomen in een nieuwe uitbreiding van het crematorium door Lewerentz. Het binnenste van de kapel ("Kapel van de Hoop" genoemd na de uitbreiding) werd compleet redesigned en bekleed met houten panelen die de muren en het plafond volledig bedekken. De architect maakte van de gelegenheid gebruik om de buitenkant van het bepleisterde gebouw te bekleden met dezelfde steen die hij gebruikte voor de voorkant van de tweeling-kapellen van Sint-Gertrude en Sint-Knut. Zo bekwam hij een gevoel van continuïteit in de nieuwe structuur

De evoluties in het ontwerp voor het crematorium geven weer hoe Lewerentz geleidelijk aan de rituele en symbolische elementen van de site wilde optimaliseren, en geven tegelijk zijn visie op de rites van crematie weer.

BLOEMENKRAAM, 1968-69

Dit kleine gebouw is het laatste van de reeks projecten die Lewerentz over een periode van ongeveer veertig jaar realiseerde op de begraafplaats van Malmö. In vergelijking met de eerste neo-klassieke kapel (Sint-Brigitta kapel) van 1923 in de luwte van de heuvelrug, illustreert dit bloemenkraam hoe de architect in zijn carrière van de ene naar

de andere stilistiche vorm overging. Het gebouw reflecteert zijn onophoudelijk zoeken naar eenvoud, en is als het ware ontworpen met het oog op de toekomst. Het is een duidelijk-afgelijnd gebouw in beton, met een patroon dat overeenkomt met de gebruikte bekistingspanelen. Verder heeft het een hellend dak dat breed overhangt naar het zuiden toe om de bloemen tegen de zon te beschermen in de zomer en om de klanten beschutting te bieden in de winter, wanneer de bloemen achter glas zitten. Het dak heeft geen kader, en wordt simpelweg tegen gehouden door metaalplaten tegen het beton, een systeem dat hij al toegepast had in de Sint-Pieterskerk in Klippan. De twee grote ramen langs de noordzijde laten het licht onrechtstreeks binnen. Binnenin wordt het licht verder verspreid door verzilverde bladen, die samen met de blootliggende elektrische bedrading, de enige "decoratieve" elementen vormen in deze ruimte zijn waar bloemen en licht de protagonisten zijn. Het bloemenkraam is de bekroning van een leven lang zoeken naar vormen die niet meer eenvoudiger gemaakt kunnen worden en getuigt van een ontwerptalent zo sterk dat het nieuwe tendenzen voorafging die zich kort daarna manifesteerden. Het bloemenkraam is het slotakkoord van een meesterwerk, dat van zich doet spreken door de kracht van de stilte.

ARCHITECT || 20 architecten
OPLEVERING || 2000
ADRES, WIJK || Sunspromenaden (Vastra Mamnen), Malmö

Vele Amerikaanse gemeenschappen houden een jaarlijkse 'Street of Dreams', een rondleiding langsheen woningen, veelal deel van nieuwe ontwikkelingen, bedoeld om residentiële architectuur, landschapsarchitectuur en interieurontwerpen te etaleren. Na een korte tentoonstellingsperiode worden de woningen verkocht.
Een Europese versie hiervan vond plaats in Malmö van mei tot september 2001. Dit evenement was echter geen voorbeeld van lokale firma's die zichtzelf promoten, maar van ideeën voor ecologie, duurzaamheid, stedelijkheid en landschapsarchitectuur.
Bo01 omvatte de permanente bouw van 500 woningen, 20 tuinen, openbare ruimte, tijdelijke expositiegebouwen en een tuinbouwtentoonstelling in Vastra Mamnen, een vervallen industriële site met een gesciedenis van scheepvaart en fabrieken.
Hoewel dit een woningbouwtentoonstelling was, werd de nadruk gelegd op landschapsarchitectuur dankzij landschapsarchitect Agneta Persson die verantwoordelijk was voor het masterplan.

ARCHITECT || Stig L. Andersson
OPLEVERING || 2000
ADRES, WIJK || ten oosten van woonwijk BO 01, Malmö

Het hydroglyfische Ankarparken of 'het kanaalpark' is gecreëerd rond een 1 meter diep kanaal dat zich voedt met zout water uit de zee en bezit een continue doorstroming. Vele interagerende biotopen met elk een eigen eco-systeem, talrijke grassen, krabben, mossels, varens, zeewier en vis vormen een educatief 'klaslokaal'.
De paden in het park zijn uitgevoerd in asfalt en hout, en op dergelijke mate uitgelegd dat niet de kortste, maar de meest boeiende route wordt bewandeld.

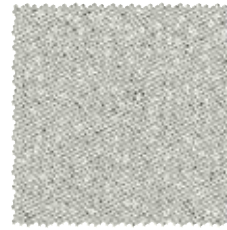

DEZE REISGIDS IN OPDRACHT VAN DE VLAAMS BOUWMEESTER, KWAM TOT STAND IN SAMENWERKING MET DE OPEN ARCHITECTUURVERENIGING ARCHIPEL VZW.

SAMENSTELLING EN VORMGEVING:
DOMINIQUE PIETERS, ARCHIPEL VZW

ARCHIPEL IS EEN VLAAMSE OPEN ARCHITECTUURVERENIGING DIE ZICH RICHT TOT PROFESSIONELEN EN TOT AL WIE IS GEÏNTERESSEERD IN ARCHITECTUUR. OM EN BIJ 25 WERKJAREN LEVERDEN ONVERWACHTE MARGES OP VOOR SPONTANE ONTWIKKELING. ZO IS BEHALVE MAANDELIJKSE LEZINGEN, JAARLIJKSE ARCHITECTUURREIZEN EN DOELGERICHTE ACTIES OOK EEN VIRTUOZE VARIATIE AAN REGELMATIGE DAGTRIPS EN FILMAVONDEN ONTSTAAN.

WWW.ARCHIPELVZW.BE
INFO@ARCHIPELVZW.BE

Met steun van de Vlaamse Overheid

ARCHIPEL

